

*PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL
AL COMUNEI TEACA , JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD*

*STRATEGIA
DE DEZVOLTARE DURABILĂ
2021 - 2027*

Cuvânt înainte

Stimați cetățeni,

O prioritate mare pentru noi este dezvoltarea durabilă a comunității locale. Un instrument participativ pentru asigurarea acestei dezvoltări este strategia locală de dezvoltare durabilă - un demers pe termen lung, un proiect de viitor care vine să satisfacă nevoile comunității locale. În acest context, trebuie să fie susținută și promovată de toți membrii ei, fiind elementul principal care a urmărit identificarea oportunităților pentru comună.

Administrația Locală a comunei Teaca are obligația sa propună comunității programe pentru reabilitarea și dezvoltarea zonei, să facă tot ce este cu putință să modernizeze această comună și să depună efort pentru a o aduce la nivelul demn de a se integra în Uniunea Europeană.

Proiectele care vor dezvolta comuna Teaca în perioada 2020-2024 sunt următoarele: cadastrare generală gratuită în toate satele aparținătoare ale comunei Teaca, extindere rețea de canalizare pe toate străzile din localitatea Teaca, finalizare extindere rețea de gaz, construcție campus școlar, centru cultural, reabilitare biserică evanghelică, amenajare piață agroalimentară, baze sportive, stadion comunal, monument al eroilor, teren sintetic.

Împreună dezvoltăm comuna Teaca! Continuăm munca, modernizarea comunei noastre, pentru că satisfacția cea mai mare este să vezi că oamenii sunt mulțumiți de traiul pe care îl duc și mândri de locul căruia îi spun acasă. Cu sprijinul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud am atras investiții care au dus comuna Teaca pe drumul cel bun.

Acest lucru este vizibil și nu ne vom opri aici! Comunitățile cresc prin forța implicării și determinării noastre. Continuăm Munca! Uniți pentru oameni și aliați pentru comuna Teaca, continuăm munca! Dezvoltarea comunei noastre poate să meargă mai departe, doar cu o echipă unită, pregătită, cu fapte, nu vorbe.

Ca Primar al Comunei Teaca vă mulțumesc că m-ați sprijinit și am încrederea totală că vom forma o echipă bună și împreună vom sărbători finalizarea oricărui proiect evidențiat în Strategia de Dezvoltare Locală.

Vă mulțumesc pentru încrederea acordată și vă asigur că împreună ne vom bucura de realizările pentru dezvoltarea fiecărei localități ale comunei Teaca.

Primar
Comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud

Muntean Damian-Iustian

CUPRINS:

1.	Întroducere	4
1.1	Definiții și Abrevieri	4
2.	Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă	7
2.1	Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă	9
3.	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	12
3.1	Principiile generale utilizate în elaborarea Strategiei Durabile	14
3.2	Planul Național de Relansare și Reziliență	16
4.	Strategia Regională de dezvoltare pentru perioada 2021-2027	19
4.1	Cadrul regional de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 în regiunea Nord-Vest	19
4.2	Obiectivele generale si obiectivele specifice ale Strategiei regionale	24
4.3	Parteneriate	28
4.4	Analiza SWOT Regională	32
5.	Caracterizare generală a județului Bistrița-Năsăud	45
5.1	Cadrul istoric	45
5.2	Cadrul natural	49
5.3	Populația	51
5.4	Învățământ și educație	51
5.5	Economia și Mediul de afaceri	53
5.6	Transportul	55
5.7	Cultura	56
5.8	Turismul	57
5.9	Situația Socială	59
5.10	Mediul	62
5.11	Valorile județului Bistrița-Năsăud	62
6.	Prezentarea comunei Teaca, județul Bistrița-Năsăud	69
6.1	Repere istorice	69
6.2	Asezare geografica si suprafata	72
6.3	Cadrul natural	72
6.4	Populația	73
6.5	Învățământ și educație	73
6.6	Economia și Mediul de afaceri	73
6.7	Sănătate	74
6.8	Servicii publice	75
6.9	Transportul	76
6.10	Cultura	76
6.11	Turismul	77
6.12	Sănătatea și situația socială	77
7.	Evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală 2014-2020	79
7.1	Portofoliul de proiecte demarate, continuate, implementate în perioada 2014-2020	79
8.	Planificarea strategică	82
8.1	Generalități	82
8.2	Principii si condiții	84

8.3	Obiective generale	84
8.4	Consolidarea capacitatii institutionale a primăriei	84
9.	Strategia de Dezvoltare Durabilă a comunei Teaca, județul Bistrița-Năsăud	87
9.1	Obiective de dezvoltare durabilă	87
9.2	Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă	97
9.3	Etapele metodologice principale ale elaborării Strategiei de Dezvoltare Durabilă	113
9.4	Implementarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă	115
10.	Alocare financiara	133
11.	Parteneriatul în cadrul Strategiei de Dezvoltare Durabilă	134
11.1	Grupurile de Acțiune Locală - GAL	134
11.2	Parteneriatul comunei Teaca în cadrul GAL	134
11.3	Dezvoltarea locală a comunei Teaca	136
12.	Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă în perioada 2021-2027	137
	Bibliografie	140

I. Introducere

1.1 Definiții și Abrevieri

Dezvoltare durabilă înseamnă totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.

Strategia reprezintă cadrul care orientează alegerile ce determină natura și direcția unei comunități. Aceasta ajută la stabilirea unei direcții unitare pentru comunitate în termenii obiectivelor sale operaționale și furnizează baza alocării resurselor necesare pentru orientarea acestora spre atingerea scopului principal și a obiectivelor stabilite.

Strategia de Dezvoltare Durabilă reprezintă instrumentul participativ care implică întreaga comunitate și care are drept scop asigurarea dezvoltării economice și sociale.

Strategia de Dezvoltare Locală este instrumentul principal pentru luarea unor decizii care au la bază evaluări anterioare cu caracter justificativ. Construirea acesteia se realizează cu ajutorul datelor colectate în teren și a analizei documentelor oficiale întemeiate de specialiștii din domenii diferite.

Echitatea socială – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării.

Creșterea economică – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate.

Mediul – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Planificarea strategică este efortul organizat de luare a deciziilor fundamentale și de planificare a acțiunilor care arată cine este acea organizație, ce face și de ce face ceea ce face în sensul atingerii scopului ideal pe care și l-a propus. (Bryson's Strategic Planning in Public and Nonprofit Organizations). Realizarea planificării este constituită din proiectarea și trasarea obiectivelor care vor fi menționate în Strategia de Dezvoltare Locală.

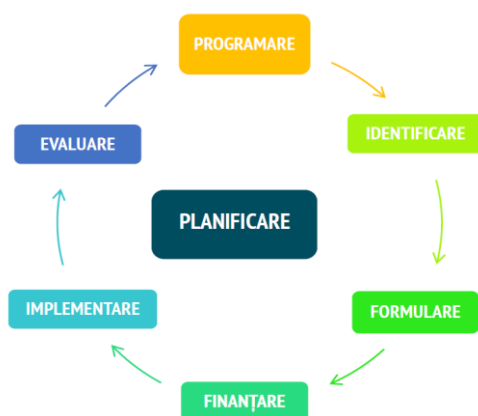

Fig.1

Planificarea strategică de mediu este un proces permanent care stabilește direcția și obiectivele necesare corelării dezvoltării economice cu aspectele de protecție a mediului. Etapele elaborării și realizării unui plan strategic formează un ciclu continuu, prin intermediul sistemului de monitorizare, evaluare și actualizare pe baza mecanismului parteneriatului strategic. La baza acestuia se află colaborarea între instituții, agenți economici, organizații neguvernamentale, comunități locale, toate având un interes comun în ceea ce privește rezolvarea problemelor de mediu.

Planificarea începe cu un cadru de 4 întrebări fundamentale. Principiile care vor fundamenta procesul de planificare strategică sunt: diversitatea, echitatea, deschiderea, răspunderea și transparența, toate fiind componente ale încrederii civice.

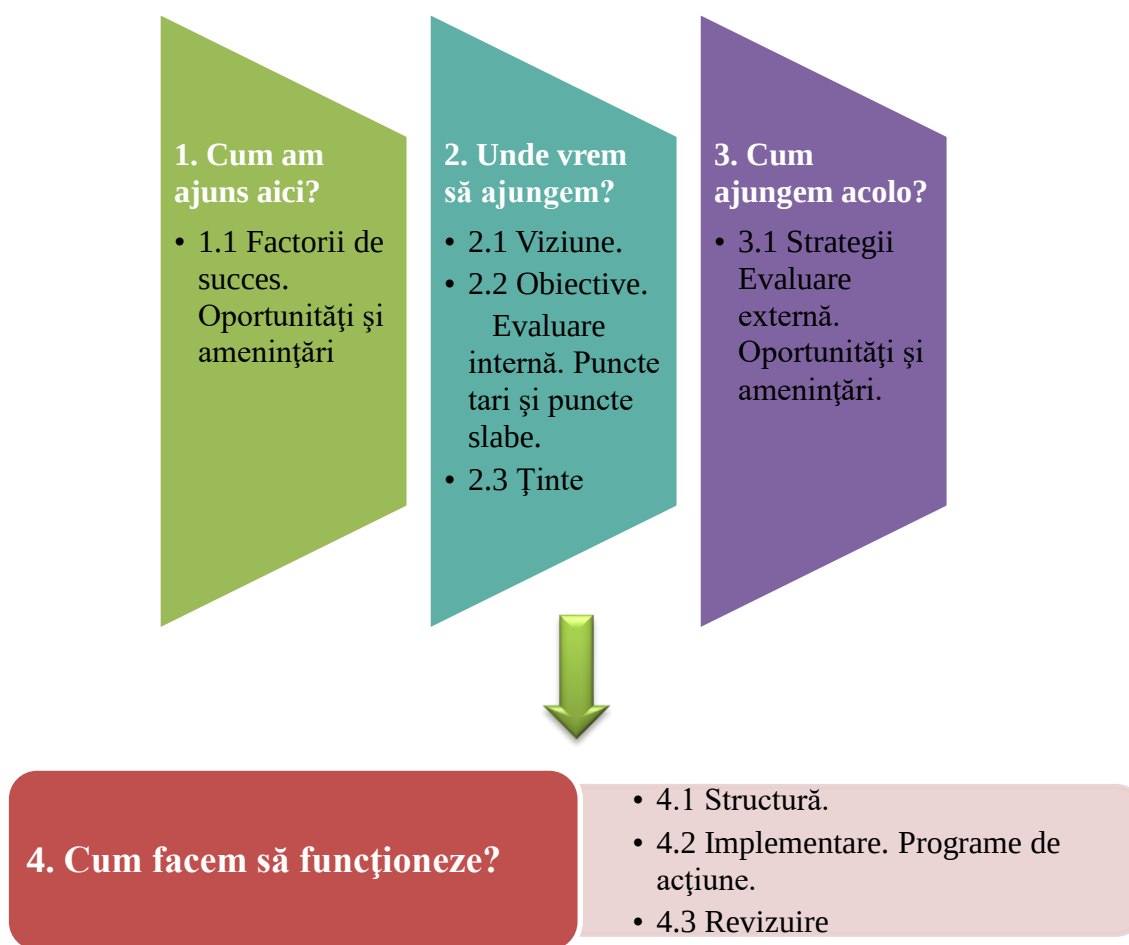

Fig. 2

Abrevieri:

ADR Nord-Vest - Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest
A.P.D.R.P. - Agenția pentru Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit;
F.E.A.D.R. - Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală;
F.E.D.R. - Fondul pentru Dezvoltare Regională;
G.A.L. - Grup Acțiune Locală;

P.D.R. - Planul de Dezvoltare Regională;
P.N.D.R. - Plan Național de Dezvoltare Rurală;
PNRR - Planul Național de Relansare și Reziliență;
POAT - Program Operațional Asistență Tehnică;
POCID - Programul Operațional Creștere Inteligență și Digitalizare;
POCIDIF - Programul Operațional Creștere Inteligență, Digitalizare și Instrumente Financiare;
POCS - Program Operațional Combaterea Sărăciei;
POCU - Program Operațional Capital Uman;
PODD - Programul Operațional Dezvoltare Durabilă;
POEO - Programul Operațional Educație și Ocupare;
POIDS - Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială;
P.O.R. - Program Operațional Regional;
POS - Program Operațional Sănătate;
POTE - Program Operațional Tranziție Echitabilă;
POT - Program Operațional Transport;
RIS3 NV - Strategia de Specializare Inteligentă.

2. Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă - un document istoric care a fost adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, încă în septembrie 2015, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă.

„Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” - concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Și în perioada 29-30 mai 2018 Comisia Europeană a publicat propunerea privind *Pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2012-2027*. Acesta cuprinde:

- Regulamentul privind prevederile comune (CPR)
- Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)
- Regulamentul privind cooperarea teritorială;
- Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;
- Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).

Ca urmare a evaluării implementării la nivelul UE a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, în data de 18 octombrie 2018, Consiliului European a emis un nou set de concluzii: *„12. UE și statele sale membre își mențin angajamentul ferm față de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și față de punerea în aplicare a acesteia. Consiliul European salută intenția Comisiei de a publica, în 2018, documentul său de reflecție, care ar trebui să deschidă calea către adoptarea în 2019 a unei strategii cuprinzătoare de punere în aplicare”*.

În cadrul președinției României la Consiliul UE (ianuarie 2019 - iunie 2019), Grupul de lucru pentru Agenda 2030 de la nivelul acestei instituții a fost prezidat de către Csilla Lőrincz, șef de birou al Departamentului. În această perioadă au fost obținute progrese importante în ceea ce privește implementarea Obiectivelor pentru Dezvoltare Durabilă la nivel european.

Adoptarea Concluziilor Consiliului UE „Către o Europă tot mai sustenabilă până în 2030” este una dintre cele mai importante realizări. Cele 27 de articole reafirmă angajamentul Uniunii Europene pentru Agenda 2030 și schițează un cadru prin care poate fi implementată. Concluziile Consiliului UE au fost incluse și în discuțiile ce au stat la baza Agendei strategice a Comisiei Europene, care cuprinde o parte importantă dedicată dezvoltării durabile.

Pentru perioada 2021-2027, Uniunea Europeană a făcut o propunere ambițioasă pentru bugetul european care să sprijine domenii importante precum **inovarea și mediul înconjurător**, urmărind o **simplificare** nu doar de ordin administrativ, ci și a concentrării investițiilor în **5 obiective principale de politică (OP)**:

- ✓ **Europă mai inteligentă** (Propunerea Logica intervenției ~ Cercetare-dezvoltare-inovare, ITC și IMM-uri - o transformare economică inovatoare și inteligentă) - »» **OP1**,
- ✓ **Europă mai verde**, (Propunerea Logica intervenției ~ Mediu; Propunerea Logica intervenției ~ Energie; Propunerea Logica intervenției ~ Mobilitate urbană - fără emisii de carbon) »» **OP2**,
- ✓ **Europă mai conectată** (Propunerea Logica intervenției ~ Transporturi; Propunerea Logica intervenției ~ Broadband - mobilitate și conectivitate TIC regională) »» **OP3**,
- ✓ **Europă mai socială** (Propunere Logica intervenției ~ Educație; Propunere Logica intervenției ~ Ocupare - implementarea Pilonului european al drepturilor sociale) »» **OP4**,
- ✓ **Europă mai aproape de cetățeni** (Logica intervenției ~ Dezvoltare regională și locală - dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) »» **OP5**.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă este structurată pe cei trei piloni ai dezvoltării durabile - *economic, social și de mediu*.

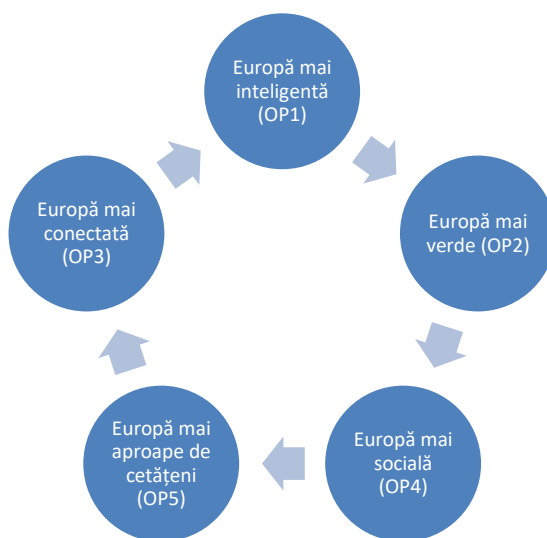

Fig. 3

Agenda 2030 a fost adoptată și de România, și de Uniunea Europeană.

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul Guvernului României a inițiat în data de 21 iulie 2020, Conferința „Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a

României 2030 (SNDDR 2030), Cadrul de planificare strategică pentru Strategia de Dezvoltare Locală a Administrației Publice”.

Sub motto-ul „Planificăm global, acționăm local!”, organizatorii și-au propus să creeze un spațiu de discuții care să reunească o gamă diversă de actori instituționali de la nivel central și local, pentru a accelera dezvoltarea României pe baza celor 17 Obiective pentru Dezvoltare Durabilă (ODD).

La nivel național, România a realizat analize pe baza Raportului de Țară 2019 – **Anexa D: Orientări în materie de investiții privind finanțarea politicii de coeziune în perioada 2021-2027**. Pe fiecare obiectiv de politică, de asemenea, pentru conturarea viitoarelor programe operaționale, s-au organizat întâlniri cu partenerii de la nivel național și regional și s-a purtat un dialog permanent cu reprezentanții Comisiei Europene.

La nivel regional, ADR Nord-Vest a demarat procesul de elaborare a **Planului pentru Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027**. Elaborarea acestui document strategic de programare se bazează pe consultări cu autoritățile regionale, locale, cu organizațiile societății civile, cu parteneri economici și sociali, astfel încât să reflecte nevoile de dezvoltare ale regiunii, urmând ca pe baza acestuia, să se contureze un Program Operațional Regional dedicat Regiunii Vest. În urma consultărilor publice, lansate în prima jumătate a anului 2020 privind *Profilul socio-economic și Analiza SWOT*, s-a elaborat **Planul de Dezvoltare Regională (PDR) Nord-Vest 2021-2027**.

De asemenea, având în vedere că 35% din resursele FEDR vor fi alocate pentru OP1 (O Europă mai inteligentă), ADR Nord-Vest are în vedere actualizarea **Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă (RIS3)**, document strategic cu rol de coordonare a politicilor de inovare în sectoare economice cheie, cu scopul de a dezvolta atuurile, avantajele competitive și potențialul pentru excelență al Regiunii Nord-Vest.

2.1 Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) din *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă* a Organizației Națiunilor Unite sunt strâns legate între ele și concepute pentru a fi indivizibile, motiv pentru care integrarea acestora în acțiunile întreprinse de toți actorii este esențială pentru aplicarea cu succes a acestora pe teren. Este important să îmbunătățim sinergia și coerența între politici și să dezvoltăm un cadru de reglementare, financiar și comportamental care să le transforme în realitate.

Deși fiecare obiectiv este important în realizarea Agendei 2030, *Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor* este mai special pentru că ne arată modul prin care putem realiza celelalte obiective, mai precis prin implicarea tuturor părților interesate.

Statele membre ale UE ocupă deja primele locuri în privința punerii în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD).

Fig.4

Cu toate acestea, nicio țară din lume nu a atins toate obiectivele convenite și, la o analiză mai atentă a performanței UE privind obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), se observă că UE trebuie să facă în continuare eforturi pe toate fronturile.

Viziunea comunitară privind dezvoltarea teritorială în perioada de programare 2021-2027:

La nivel comunitar, noile orientări strategice aferente perioadei de programare 2021-2027 accentuează importanța acordată dezvoltării teritoriale. Astfel, în propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027, unul dintre cele cinci obiective de politică este „ O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale”.

Au fost identificate nevoi de investiții prioritare cu rang înalt de prioritate pentru zonele metropolitane (poli de creștere) caracterizate prin creștere și suburbanizare, în vederea consolidării capacității de planificare și coordonare; sprijinirea dezvoltării urbane durabile a municipiilor reședință de județ încât să se asigure accesul la locuri de muncă și servicii publice de bază la nivel local în conformitate cu potențialul lor de creștere, inclusiv o abordare mai adaptată și diferențiată pentru aceste localități.

Totodată, vor fi adresate nevoi de investiții cu rang înalt de prioritate și pentru dezvoltarea locală integrată economică, socială, culturală, demografică, mediu și securitate – sprijin pentru realizarea și implementarea strategiilor teritoriale integrate în zonele dezavantajate, reconversia zonelor afectate de declinul industrial, zonele sensibile cu o importanță deosebită pentru mediu.

3. *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030*

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030.

România s-a alăturat liderilor celor 193 state membre ale ONU la Summit-ul privind dezvoltarea din septembrie 2015 adoptând **Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă**, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare. Și în aprilie 2016, ambele camere ale Parlamentului României și-au declarat susținerea pentru implementarea celor 17 obiective. Parlamentul României a fost primul parlament din cele 176 ale Uniunii Interparlamentare care și-a exprimat susținerea pentru Agenda 2030.

Conceptul de ODD s-a născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii, printre care și România, se reuneau în 2000 în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți. Declarația Mileniului a constituit în perioada 2000-2015 unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise:

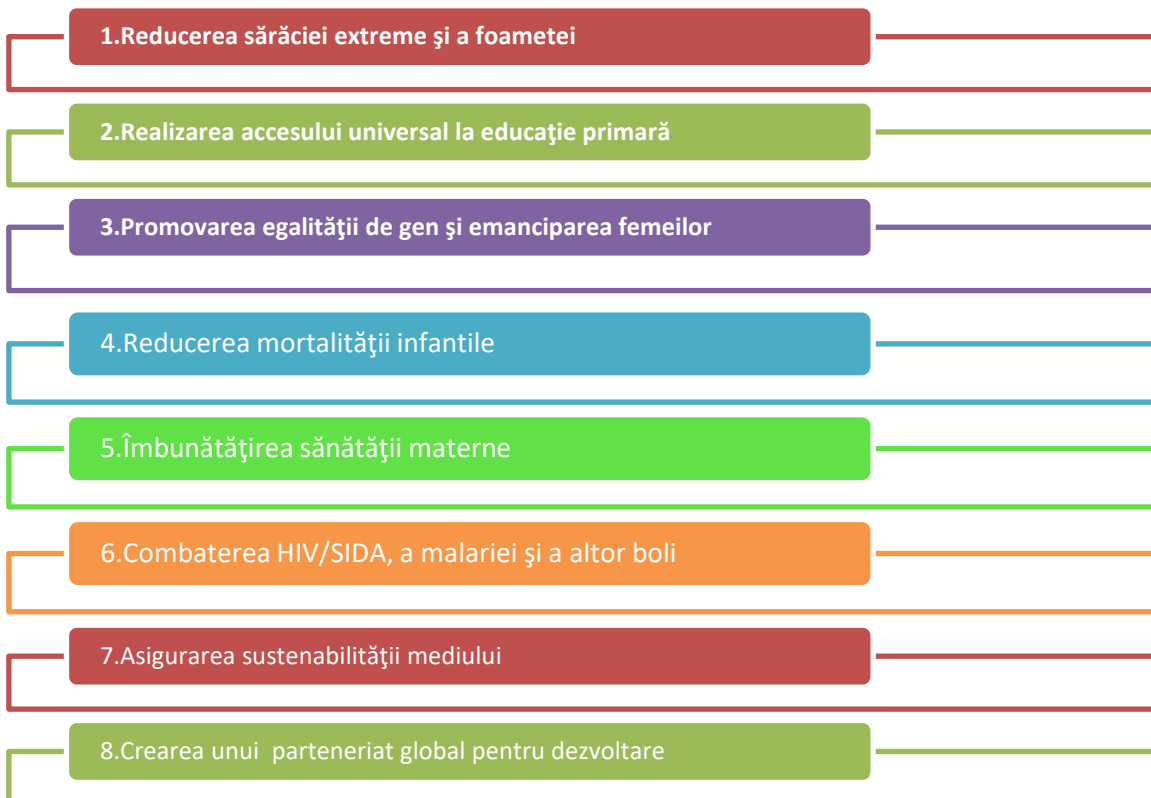

Fig. 5

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 a fost adoptată prin HG nr. 877/9 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 985/21 noiembrie 2018.

În primul semestru al anului 2019, România a deținut Președinția Consiliului Uniunii Europene. În acea perioadă, România a avut oportunitatea, dar și responsabilitatea, de a promova valorile dezvoltării durabile la nivel european.

În iulie 2020 Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul Guvernului României anunță lansarea proiectului „Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, Cadrul de planificare strategică pentru Strategia de Dezvoltare Locală a Administrației Publice” cu devizul ”Planificăm global, acționăm local!” .

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă sprijină fundamentarea și elaborarea strategiilor de dezvoltare locală prin:

- promovarea și informarea la nivelul Administrației Publice Locale a Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 (SNDDR 2030),
- promovarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD),
- fundamentarea cadrului de lucru al Planului de acțiune pentru implementarea SNDDR 2030 la nivel local, prin armonizarea obiectivelor de dezvoltare locală cu cele de dezvoltare durabilă la nivel național și adaptarea contextului local la ODD-uri,
- construcția unui ghid pentru autoritățile publice locale pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală 2021-2027 în acord cu SNDDR 2030.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD.

Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Agenda 2030 cuprinde cele **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)**, reunite informal și sub denumirea de **Obiective Globale**. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

1. **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
4. **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.

5. **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6. **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice sustinute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13. **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14. **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15. **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

3.1 Principiile generale utilizate în elaborarea Strategiei Naționale

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat.

La nivel european, prin adoptarea de măsuri și strategii, finanțarea de proiecte și prin diverse programe, toate acestea sunt dezvoltate pe baza unui set de principii ce stau la baza elaborării și aplicării lor, după cum urmează:

- principiul descentralizării procesului de luare a deciziei, prin trecerea de la nivelul central/guvernamental la cel regional și local;
- principiul parteneriatului, prin crearea și promovarea de parteneriate între toți actorii implicați;
- principiul planificării, în vederea atingerii obiectivelor stabilite;
- principiul co-finanțării, adică obligativitatea contribuției financiare a diverșilor actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare.

Dacă în etapa de tranziție conceptul de Dezvoltare Durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratatelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat. Se poate aprecia că încorporarea acquisului comunitar și aplicarea instrumentelor de lucru agreeate la nivelul UE au constituit principalul motor al alinierii accelerate a României la principiile și practicile dezvoltării durabile.

În ansamblu, în ciuda dificultăților întâmpinate, bilanțul primului deceniu de implementare a SNDD este pozitiv, demonstrând reziliența și sustenabilitatea opțiunilor strategice ale societății românești și apartenența sa la UE.

Această apreciere este susținută de faptul că produsul intern brut al României calculat la paritatea puterii de cumpărare a sporit de la 39% din media UE în 2006 la 63% în 2017, cu perspectiva realistă, potrivit programului de convergență, să ajungă la 80% în 2020.

Totodată, pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia UE statuează următoarele principii directoare:

- Promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- Solidaritatea în interiorul generațiilor și între generații;
- Cultivarea unei societăți deschise și democratice;
- Informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- Implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- Coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global;
- Integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați.
- Utilizarea cunostințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale;
- Aplicarea principiului precauției în cazul informațiilor științifice incerte;
- Aplicarea principiului “poluatorul plătește”.

Pe site-ul Ministerului Fondurilor Europene sunt publicate listele cu organizațiile/entitățile selectate să participe în cadrul structurilor parteneriale pentru elaborarea Programelor Operaționale și a Acordului de Parteneriat 2021-2027:

- Lista finală parteneri PO Creștere Inteligentă și Digitalizare (redenumit PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare)
- Lista finală parteneri PO Dezvoltare Durabilă

- Lista finală parteneri PO Transport
- Lista finală parteneri PO Capital Uman (redenumit PO Educație și Ocupare)
- Lista finală parteneri PO Combaterea Sărăciei (redenumit PO Incluziune și Demnitate Socială)
- Lista finală parteneri PO Sănătate
- Lista finală parteneri PO Regionale
- Lista finală parteneri PO Asistență Tehnică
- Lista finală parteneri PO pentru Tranziție Echitabilă (redenumit PO Tranziție Justă)
- Lista Institutelor de Cercetare admise în calitate de invitați în cadrul structurilor partenariale aferente Programelor Operaționale 2021-2027
- Lista entităților admise pentru participarea în cadrul Comitetului de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat 2021-2027 (CCMAP)

3.2 Planul Național de Relansare și Reziliență

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față enormelor consecințe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19 este necesar să se acorde sprijin financiar eficace și semnificativ, dar și direct statelor membre, folosind un mecanism de redresare și reziliență, un sprijin financiar menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre. Acest mecanism special a fost conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune.

Mecanismul este gândit pe șase piloni:

1. Tranziția verde;
2. Transformarea digitală;
3. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice;
4. Coeziune socială și teritorială;
5. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză;

6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret, cum ar fi educația și competențele.

Pentru a se asigura asumarea responsabilității la nivel național și concentrarea pe reformele și investițiile relevante, statele membre care doresc să primească sprijin transmit Comisiei un plan de redresare și reziliență care să fie motivat și justificat în mod corespunzător. Planul de redresare și reziliență stabilește setul detaliat de măsuri pentru monitorizarea și implementarea sa, inclusiv ținte și jaloane și costuri estimate, precum și impactul preconizat al planului de redresare și reziliență asupra potențialului de creștere, a creării de locuri de muncă și a rezilienței economice, sociale și instituționale, inclusiv prin promovarea politicilor pentru copii și tineret, și asupra atenuării impactului economic și social al crizei provocate de COVID-19, contribuind la punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale, consolidând astfel coeziunea economică, socială și teritorială și convergența în cadrul Uniunii. Pentru îndeplinirea Planului de redresare și reziliență a fost propusă alocarea de 41,1 miliarde euro, reprezentând 141% din alocarea României atât din granturi cât și împrumuturi pentru reforme care să producă schimbări structurale, precum reforma sistemului de pensii, reforma funcției publice, reforma salarizării în sector public, reforma companiilor de stat și introducerea venitului minim de incluziune.

În aprilie 2021 Ministrul Investițiilor și Proiectelor Europene, Cristian Ghinea, a prezentat, în cadrul unei dezbateri organizate în Comisia de Afaceri Europene a Camerei Deputaților, un document de poziție privind structura Planului Național de Relansare și Reziliență. Documentul detaliază componentele celor șase piloni din structura PNRR, așa cum este ea stabilită prin regulamentul Mecanismului de Relansare și Reziliență adoptat de Parlamentul European și Consiliu la 12 februarie 2021. Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este cel mai mare instrument financiar creat de Uniunea Europeană în afara cadrului financiar multianual, menit să ofere sprijin financiar statelor membre pentru a asigura o revenire economică rapidă.

Acest mecanism e construit pe o logică diferită de fondurile de coeziune, fiind bazat doar pe rezultatele obținute la finalul perioadei de implementare. **Astfel, statele membre își stabilesc în cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență reformele și investițiile pe care le vor realiza până la finalul anului 2026.**

„PNRR este un suport bugetar pentru reforme și așa vă propun să gândiți când selectați potențiale proiecte. Iar ceea ce înțelegem prin reforme se referă la cele prinse de Comisia Europeană în recomandările specifice de țară. Ne putem uita la recomandările din ultimii 2 ani dar și alte reforme structurale ale României semnalate de-a lungul anilor și nerezolvate până acum. Vom lucra împreună în această lună, zi de zi, pentru a avea cele mai potrivite proiecte în PNRR și pentru asta vom strânge inclusiv ideile valoroase de la partenerii din ONG și mediul de business” - Cristian Ghinea, ministrul Investițiilor și Proiectelor Europene (sursa: <https://mfe.gov.ro/>).

Pentru fiecare investiție se stabilesc o serie de jaloane (milestones) și ținte (targets) care demonstrează progresul în atingerea rezultatelor asumate. Plățile de la Comisie se vor face de 2 ori pe an, în raport cu realizarea acestora.

În discrepanță cu Politica de Coeziune, proiectele din PNRR nu se pot extinde după finalul perioadei și nici nu se pot faza, fiind crucială finalizarea lor până în 2026.

În cadrul ședinței de guvern din 07.04.2021 executivul a adoptat în a doua lectură varianta actualizată a documentului propus de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) privind Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Acesta însumează 33 de componente grupate în șase piloni distincți, conform Regulamentului UE. Fiecare domeniu de intervenție conține atât reforme cât și investițiile propuse, precum și jaloanele și țintele care trebuie realizate în fiecare an.

PNRR

- conține cele mai mari investiții făcute în România de după 1990 în școli, spitale, autostrăzi și protecția mediului, în special pentru păduri, sistemul de apă și protecția aerului, include reforme structurale absolut necesare pentru dezvoltarea sustenabilă a României.
- se va demara un proces major de digitalizare a statului care va schimba total modul de interacțiune cu cetățeanul și va crea o cetățenie digitală
- se va include un program național de reducere a abandonului șolar.
- Se va propune o alocare semnificativă pentru instrumente financiare pentru mediul de afaceri aplicate direct prin băncile din România.

PNRR cuprinde 6 piloni:

1. Pilonul I – Tranziția Verde.
2. Pilonul II - Transformarea Digitală.
3. Pilonul III - Creștere inteligentă.
4. Pilonul IV - Coeziune socială și teritorială.
5. Pilonul V - Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională.
6. Pilonul VI - Politici pentru generația următoare, copii și tineri.

4. Strategia Regională de dezvoltare pentru perioada 2021-2027

Parlamentul European definește **regiunea** drept ” Un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă, sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată, și să o dezvolte cu scopul de a stimula progresul cultural, social și economic”.

În aplicarea legii dezvoltării regionale în România, în concordanță cu obiectivele de coeziune economică și socială ale României, precum și ale Uniunii Europene în domeniul politicilor de dezvoltare regională, pe teritoriul României sunt constituite opt regiuni de dezvoltare.

Fig. 6

4.1 Cadrul regional de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 în regiunea Nord-Vest

Prezentarea generală a regiunii Transilvania de Nord

Transilvania de Nord sau **Ardealul de Nord** denumește teritoriul în suprafață de 43.492 km² din Transilvania care în anul 1940 a fost cedat de Regatul României Ungariei fasciste ca urmare a Dictatului de la Viena. În primăvara anului 1944 Transilvania de Nord a fost ocupată militar de Germania nazistă, iar în toamna aceluiași an de forțele armate sovietice și române. În 1947, prin Tratatul de Pace de la Paris, Transilvania de Nord a fost oficial restituită României.

Nord-Vest este o regiune de dezvoltare a României, creată în anul 1998. Precum celelalte regiuni de dezvoltare, nu are puteri administrative, funcțiile sale principale fiind coordonarea proiectelor de dezvoltare regională și absorbția fondurilor de la Uniunea Europeană.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (Transilvania de Nord) este una dintre cele opt regiuni de dezvoltare din România și este compusă din șase județe: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Regiunea conține 35 de orașe (dintre care 15 sunt și municipii), și 386 de comune. Numărul total al localităților existente este de 1.908.

Fig. 7

Suprafața regiunii este de **34.159** kilometri pătrați, ceea ce reprezintă 14,32% din suprafața țării, cu o populație de **2.730.132** locuitori. Regiunea are o poziționare strategică, fiind situată la granița cu Ungaria și Ucraina, iar în interiorul țării se învecinează cu regiunile Centru, Vest și Nord-Est.

Regiunea este traversată de cinci drumuri europene, are în construcție o autostradă și beneficiază de trei aeroporturi internaționale. Este una dintre cele mai pitorești regiuni din România, începând cu Munții Apuseni până la caracterul special al patrimoniului cultural-popular din această zonă etnografică unică. Transilvania de Nord este o regiune multi-etnică, unde trăiesc împreună români, maghiari (aprox. 37% din totalul populației maghiare din țară), germani, armeni, romi ș.a.

Centrul Regional Europe Direct Transilvania de Nord

Centrul Regional Europe Direct Transilvania de Nord reprezintă primul punct de acces către Uniunea Europeană și instituțiile ei la nivel local și regional în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest.

Centrele de Informare Europe Direct (EDIC) oglindesc legătura pe care Comisia Europeană o are la nivel local cu cetățenii. Europe Direct este o rețea la îndemâna publicului larg, o rețea a cărei menire este să comunice cu aceștia despre drepturile și obligațiile pe care

le au în calitate lor de cetățeni europeni. La nivelul Uniunii Europene funcționează 435 de Centre de Informare Europe Direct.

În România, rețeaua Europe Direct are 25 de centre răspândite în toate zonele țării. Centrele dezvoltă anual programe de comunicare dedicate copiilor, tinerilor, precum și publicului larg care este interesat de politicile europene, asigurând astfel pentru publicul local și regional un prim contact cu informația europeană. De asemenea, centrele oferă feedback instituțiilor Uniunii Europene, comunicând la nivel central care sunt cele mai frecvente solicitări ale cetățenilor.

Polii regionali de dezvoltare economică

Cele mai importante orașe ale regiunii sunt Cluj-Napoca, Baia-Mare, Oradea, Zalău, Satu Mare și **Bistrița**. Acestea sunt considerate poli regionali de dezvoltare economică și orașe cu un patrimoniu cultural și istoric deosebit. În regiune există trei zone metropolitane: Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare.

Fig. 8

Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Vest

Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Vest este o organizație regională de sine stătătoare, înființată în conformitate cu Legea 151/1998 (legea dezvoltării regionale, abrogată ulterior de Legea 315/2004), prin Hotărârea nr. 4/ 16.12.1998 a Consiliului pentru Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, ca organism de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce acționează în domenii specifice dezvoltării regionale.

Fig. 9

ADR Nord-Vest este organismul executiv al Consiliului pentru Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest.

Conform informațiilor publicate pe site-ul www.nord-vest.ro prin activitatea de planificare, **ADR Nord-Vest** își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională:

- **diminuarea dezechilibrelor** regionale existente;
- **corelarea politicilor** sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor;
- **stimularea cooperării** inter-regionale, interne și internaționale, transfrontaliere.

Planul de Dezvoltare Regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante de la nivel european și național în raport cu nevoile și provocările specifice de la nivelul regiunii. PDR reprezintă baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate în regiune și este un reper atât pentru autoritățile naționale în privința fundamentării programelor de finanțare, cât și pentru autoritățile județene / locale și potențiali investitori publici sau privați.

Strategia de Specializare Inteligentă (RIS3 NV) identifică sectoarele prioritare de intervenție și modelele adecvate de abordare a acestei specializări pentru a susține procese specializate de inovare în rândul agenților economici, prin care să se ajungă la o transformare structurală a acestor sectoare, pentru creșterea competitivității acestora în economia globală.

Strategiile Sectoriale pot completa documentele de planificare în domenii de importanță pentru dezvoltarea regiunii. Elaborarea unor astfel de documente poate reprezenta și o obligație pentru îndeplinirea unor condiționalități privind utilizarea fondurilor într-un anumit exercițiu financiar.

În scopul susținerii obiectivelor politicii de dezvoltare regională și pentru îndeplinirea priorităților stabilite prin PDR, Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest inițiază sau participă în calitate de partener în diferite **proiecte directe cu CE, cu finanțare nerambursabilă** (proiecte proprii).

POR 2021-2027

Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Vest va îndeplini funcția de **Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional (POR) Nord-Vest 2021-2027**, începând cu următoarea perioadă de programare, în conformitate cu OUG nr. 122 din 29 iulie 2020 privind unele măsuri pentru asigurarea eficientizării procesului decizional al fondurilor externe nerambursabile destinate dezvoltării regionale în România.

În această calitate, **ADR Nord-Vest a elaborat documentul strategic POR Nord-Vest 2021-2027** prin care va susține implementarea proiectelor de dezvoltare a regiunii prin finanțări din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) și de la bugetul de stat, adresându-se atât autorităților publice, cât și mediului privat, în vederea creșterii calității vieții în regiune.

POR Nord-Vest 2021-2027 este un document strategic de programare care acoperă domeniile:

Fig. 10

Întregul proces de elaborare al POR Nord-Vest 2021-2027 a urmărit corelarea cu documentele de planificare existente la nivel regional (Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027, Strategia de Specializare Inteligentă Nord-Vest RIS3, Strategia Regională de Mobilitate Urbană și Orașe Inteligente 2021-2027). De asemenea, s-au urmat liniile strategice ale politicii de coeziune europene, acțiunile propuse prin POR Nord-Vest 2021-2027 fiind concentrate pe cele 5 obiective de politică (OP) ale Comisiei Europene: OP 1: **O Europă mai inteligentă**, OP2: **O Europă mai ecologică**, OP3: **O Europă mai conectată**, OP4: **O Europă mai socială** OP5: **O Europă mai apropiată de cetățenii**.

Pentru dezvoltarea regională 2021-2027 ADR Nord-Vest a elaborat unele din principalele documente, care reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune :

- Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027,
- Strategia de Specializare Inteligentă Nord-Vest RIS3,
- Strategia Regională de Mobilitate Urbană și Orașe Inteligente 2021-2027,
- (POAT 2014-2020) Portofoliu de proiecte în pregătire pentru perioada 2021-2027,

4.2 Obiective generale și obiective specifice ale Strategiei Regionale 2021-2027

Strategia de dezvoltare pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2021-2027 se bazează pe rezultatele analizei SWOT și pe obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, pe orientările de la nivel național și pe direcțiile strategice ale **politicii de coeziune** și ale **politicii agricole comune** promovate de Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2021-2027.

Obiectivul general al Strategiei este: *Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață*

Obiective Specifice				
OBIECTIV SPECIFIC 1 Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	OBIECTIV SPECIFIC 2 Capital uman și social dezvoltat	OBIECTIV SPECIFIC 3 Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OBIECTIV SPECIFIC 4 Mediu natural valorificat responsabil	OBIECTIV SPECIFIC 5 Conectivitate fizică și digitală ridicată
DIRECȚII DE ACȚIUNE				
1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri 1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă 1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat 1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale	2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței 2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare 2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos 2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei 2.5. Cultivarea spiritului civic și a	3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor 3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări 3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement 3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici 3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropoc 3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic	4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi 4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice 4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu 4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă 4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor 4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea	5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T 5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T 5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement 5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor 5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

	implicării comunității în procesele de dezvoltare locală		eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor	
--	--	--	---	--

Tab. 1

Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2021-2027, strategia se structurează pe priorități de investiții și categorii de intervenție, pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni. Fiecare obiectiv specific corespunde unuia sau mai multor obiective de politică europeană, fiind finanțabil din unul sau mai multe programe operaționale.

Aceste obiective specifice urmează să contribuie și la atingerea Țintelor stabilite prin politica de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027, fiind corelate cu cele 5 obiective de politică europeană:

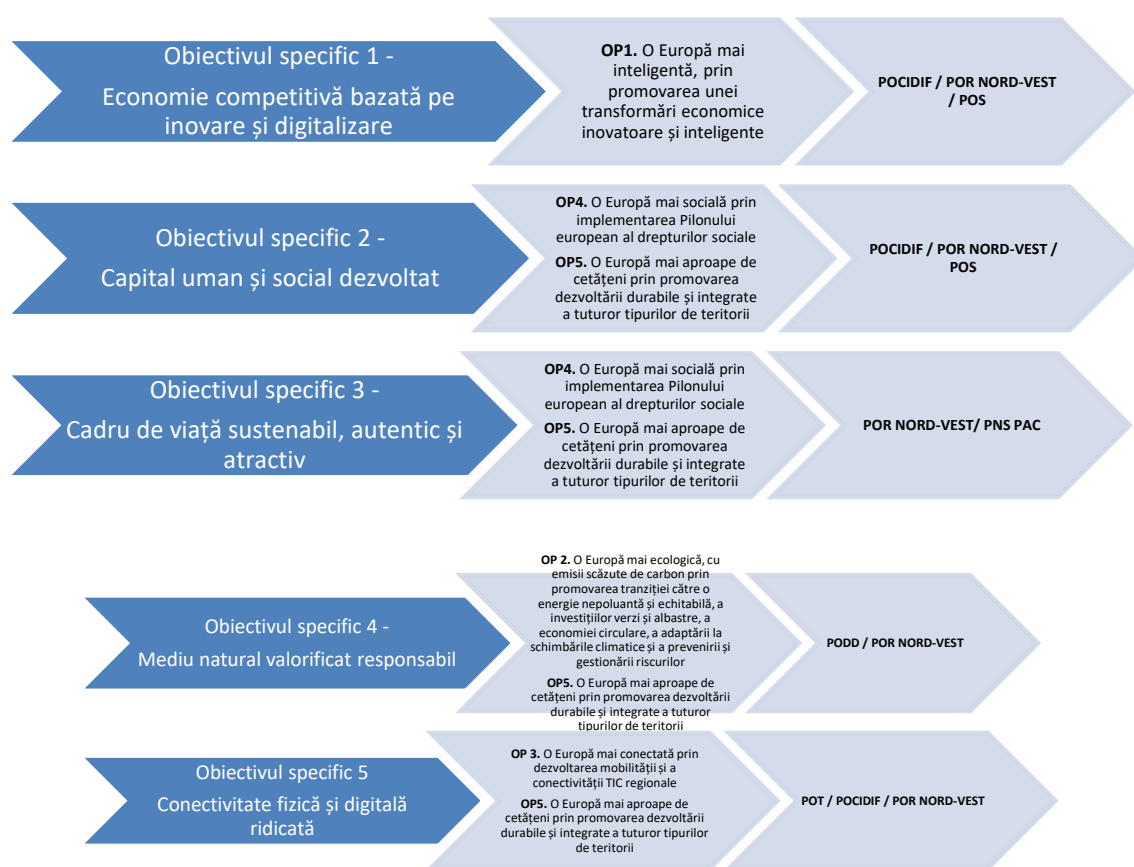

Fig. 11 Corelarea priorităților strategiei regionale cu obiectivele politicii de coeziune ale Uniunii Europene și cu Programele Operaționale vizate

Conform *Planului de dezvoltare regională pentru 2021-2027 a regiunii Nord-Vest* cadrul instituțional propus pentru perioada de programare 2021-2027 are la bază:

- lecțiile învățate,
- o descentralizare a implementării și

- apropierea de beneficiari, cu scopul de a crește leadership-ul în implementarea fondurilor europene.

Principalele priorități de intervenție și cheltuieli financiare prevăzute în POR Nord-Vest 2021-2027 vizează următoarele domenii:

Prioritatea 1 : O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice – 284,251 mil euro

- **Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate.**
- -Dezvoltarea structurilor CDI în folosul întreprinderilor și IMM-urilor din sectoarele de specializare inteligentă (proiecte CDI de impact regional / local)
- -Sprijinirea transferului tehnologic
- -Sprijinirea ecosistemului de inovare
- **Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor**
- -Creșterea competitivității IMM-urilor prin echipamente, tehnologii, utilaje inovative, inclusiv digitalizare
- -Sprijinirea ecosistemului antreprenorial regional, încurajarea dezvoltării diferitelor forme specifice de antreprenariat și de intermediere în antreprenariat

Prioritatea 2 : O regiune cu orașe smart – 138,284 mil euro

- **Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor**
- -Intervenții de tip smart-city, inclusiv în zonele metropolitane și în zonele urbane funcționale
- -Soluții de digitalizare la nivel regional, județean sau local pentru administrația publică

Prioritatea 3 : O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – 555,695 mil euro

- **Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.**
- -Creșterea eficienței energetice în regiune ca parte a investițiilor în sectorul locuințelor,
- -Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice
- -Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri, inclusiv clădiri publice de patrimoniu, etc.
- **Promovarea managementului durabil al apei**
- -Dezvoltarea infrastructurii edilitare, de tip apă și apă uzată în zonele urbane funcționale, inclusiv în zonele periurbane
- **Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării**
- -Regenerarea spațiilor urbane degradate, inclusiv prin investiții ce promovează infrastructura verde în zonele urbane
- -Conversia funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/abandonate
- -Modernizarea/extinderea spațiilor verzi existente, inclusiv parcuri / păduri urbane acoperișuri verzi, grădini urbane, etc.
- **Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile**
- -Utilizarea crescută a transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologică

Prioritatea 4 : O regiune accesibilă – 204,979 mil euro

- **Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere**
- -Construirea/reabilitarea legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene, descărcări autostradă, conectivitatea la rețeaua CORE TEN-T, centuri ocolitoare, conectivitatea regională către punctele de frontieră deschise pentru mobilitatea transfrontalieră)
- -Soluții pentru descongestionarea / fluidizarea traficului (pasaje, extinderi la 4 benzi, măsuri de siguranță), pentru localitățile urbane, pe sectoare rutiere aflate în proprietate/ administrarea UAT.

Prioritatea 5 : O regiune educată – 102,093 mil euro

- **Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii**
- -Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu. Sunt avute în vedere: învățământ ante-preșcolar (creșe), preșcolar (grădinițe), primar, secundar
- -Dezvoltarea infrastructurii educaționale în domeniul învățământului profesional și tehnic (licee tehnologice)
- -Dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul universitar.

Prioritatea 6 : O regiune atractivă – 98,951 mil euro

- **Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane.**
- -Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, istoric și natural și dezvoltarea serviciilor culturale
- -Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv infrastructuri integrate de administrare, protejare informare și exploatare turistică sustenabilă și tabere de elevi și preșcolari/ centre multidisciplinare de tineret
- -Dezvoltarea infrastructurii pentru turismului balnear și balneo – climateric
- -Îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice (ca acțiune complementară celorlalte)
- -Regenerare urbană și securitatea spațiilor publice

Prioritatea 7: Asistență tehnică.

Se consideră că trebuie continuată identificarea unor instrumente de finanțare, în zona transferului tehnologic, adaptate nevoilor IMM-urilor.

Beneficiarii proiectelor de eficiență energetică trebuie să se concentreze asupra operațiunilor cu valoare adăugată și să fie informați despre cele mai bune practici în domeniu.

De asemenea, asociațiile de locatari trebuie să fie implicate mai mult în inițierea, pregătirea și implementarea proiectului. Intervențiile de dezvoltare urbană integrată trebuie să urmărească componenta de creștere a calității vieții locuitorilor spațiului urban.

Restaurarea obiectivelor de patrimoniu pe termen mediu și lung, cu un set de politici coerente și susținute la nivel central și local, va determina dezvoltarea și diversificarea economiilor locale.

Pentru localitățile de dimensiuni mai mici, integrarea obiectivelor finanțate prin POR în circuite turistice regionale / naționale, poate reprezenta motorul revigorării economice cu real impact asupra nivelului de trai al comunităților.

În apropierea localităților interesate de investiții în zona de turism și patrimoniu, au fost identificate ca necesare și investiții în infrastructura. Atât dezvoltarea și modernizarea drumurilor județene, inclusiv a centurilor ocolitoare, cât și accesul la coridoarele TEN-T și, implicit la orașe și municipii, au condus la beneficii economice importante și au în continuare

o relevanță mare și foarte mare pentru beneficiari. În ceea ce privește nivelul de integrare și coerență internă a investițiilor finanțate în domeniul turismului, pentru sustenabilitatea investițiilor și complementaritatea cu alte inițiative locale, se vor avea în vedere intervenții la nivel de drumuri județene sau ocolitoare ale orașelor principale din apropierea resursei turistice, reabilitarea patrimoniului cultural și investiții private în structuri de primire turistică.

Se pot identifica intervenții diferite, de la servicii de bază (servicii de sănătate adresate cetățenilor și turiștilor), la mobilitate sustenabilă, recalificarea clădirilor istorice, pe lângă investițiile operatorilor privați (pe structurile de primire, serviciile turistice, SPA și serviciile comerciale).

În domeniul educației, un anumit număr de preșcolari, elevi și studenți vor învăța în clădiri renovate, care asigură confort și stare de bine absente anterior, și vor beneficia de dotări suplimentare. Acestea vor avea efect asupra participării școlare și universitare (vor contribui la reducerea abandonului școlar/universitar), dar și asupra rezultatelor învățării. Interesul beneficiarilor față de învățământul profesional și tehnic (în general) este crescut.

Deși POR 2015-2020 a fost orientat pe domenii/sectoare distincte (eficiența energetică, educație, sănătate, competitivitate, etc), obiectivele sale de intervenție deși abordate individual au rezultate complementare.

Pentru urmărirea dezvoltării integrate a Regiunii Nord-Vest, ar fi necesară corelarea rezultatelor cu celelalte programe și surse de finanțare. Axele prioritare ale POR 2015-2020 au fost fragmentate, ceea ce a însemnat o rigiditate a opțiunilor de a dezvolta proiecte.

De asemenea, ghidurile specifice elaborate pe fiecare prioritate de investiție/ obiectiv specific au avut caracteristici diferite și derogări de la ghidul general, aducând un risc al apariției erorilor în cadrul proiectelor pentru beneficiarii care implementează mai multe proiecte din mai multe priorități de investiție, cum sunt UAT-urile.

Implicarea timpurie a administrațiilor publice locale și a mediului de afaceri în vederea stabilirii noilor priorități, respectiv participarea acestora în pregătirea noilor ghiduri, poate crea o imagine de ansamblu din punct de vedere strategic asupra Regiunii Nord-Vest.

4.3 Parteneriate

În Regiunea Nord-Vest structurile parteneriale sunt constituite în conformitate cu prevederile Legii 315/2004, cu modificările ulterioare. De asemenea, se iau în considerare:

- Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR) al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest;
- Regulamentul - cadru privind organizarea și funcționarea Comitetelor Regionale pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională (CRP) 2021-2027;
- Regulament privind organizarea și funcționarea Consorțiului Regional de Inovare (CRI) în Regiunea Nord-Vest.
- Astfel, relații parteneriale se stabilesc la nivelul:

- Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR)
- Comitetului Regional pentru elaborarea PDR (CRP)
- Consorțiului Regional de Inovare (CRI)

Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR) este organismul regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenariale la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.

Comitetul Regional pentru elaborarea PDR 2021-2027 (CRP) are rol consultativ, reprezentând cadrul larg partenerial al CDR pentru elaborarea și avizarea PDR și are în componența sa ca membri titulari sau supleanți, reprezentanți, la nivel decizional, ai ADR, ai compartimentelor de dezvoltare rurală județene ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale precum și ai altor servicii deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, reprezentanți ai instituției prefectului, consiliilor județene, consiliilor locale, ai societății civile, precum și reprezentanți ai altor organizații cu activitate relevantă la nivel regional în diverse domenii specifice. CRP este coordonat de ADR Nord-Vest care asigură și secretariatul acestuia.

Rolul CRP este să analizeze, să dezbată și să propună spre adoptare către Consiliul de Dezvoltare Regională Nord-Vest, următoarele:

- analizele economico-sociale și SWOT, elaborate în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare a Regiunii Nord-Vest
- strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR Nord-Vest
- programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare
- proiectul PDR Nord-Vest care va fi supus aprobării finale a CDR Nord-Vest
- rapoartele strategice de monitorizare a PDR Nord-Vest, care vor fi supuse aprobării CDR
- lista orientativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivel regional.

Componența structurilor partenariale prevăzute în Regulamentul Cadru al Comitetelor Regionale sunt:

- Grupurile tematice regionale (GTR)
- Grupurile de lucru subregionale (GLSR)

Grupurile tematice regionale (GTR) stabilite la nivelul Regiunii Nord-Vest sunt în număr de șase structura acestora fiind corelată cu obiectivele de politică (OP) de la nivel european pentru perioada 2021-2027:

- Competitivitate, inovare și transfer tehnologic, digitalizare (OP1);
- Mediu și schimbări climatice, eficiență energetică, mobilitate (OP2);
- Infrastructura regională de transport (OP3);
- Educație, ocuparea forței de muncă, sănătate, servicii sociale (OP4);
- Turism, cultură, patrimoniu cultural (OP5);
- Administrație și bună guvernare.

Grupurile de lucru subregionale (GLSR) sunt organizate la nivel județean, organizate în funcție de prioritățile regionale de dezvoltare. Atribuțiile grupurilor tematice regionale și grupurilor de lucru subregionale sunt de a examina analizele economice și sociale și problemele majore identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora. Acestea contribuie la realizarea documentelor necesare elaborării PDR și formulează recomandări și propuneri care sunt transmise CRP.

Parteneriatul regional este compus din membri titulari și membri supleanți, reprezentanți ai ADR Nord-Vest astfel:

- Consilii județene și Primării de municipii și orașe;
- Servicii și instituții județene publice (Agenții pentru ocuparea forței de muncă, pentru protecția mediului, direcții de asistență socială, direcții de cultură);
- Inspectorate școlare, Universități, licee, institute de cercetare;
- Camere de comerț și industrie, întreprinderi mari;
- Direcții regionale de drumuri și poduri, căi ferate, aeroporturi;
- Grupuri de acțiune locală (GAL-uri), organizații de cooperare transfrontalieră, dezvoltarea turismului;
- Organizații culturale. O altă structură partenerială inițiată la nivelul Regiunii Vest este Consorțiul Regional de Inovare, constituit în conformitate cu prevederile din Metodologia pentru elaborarea Documentului Cadru pentru Strategia de Cercetare și Inovare Regională pentru Specializare Inteligentă, emis de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP).

Membri titulari sau supleanți, la nivel decizional, de la:

- ADR Nord-Vest
- Consilii județene / prefecturi / municipii / orașe
- Direcția Regională de Statistică Regiunea Nord-Vest
- Grupurilor tematice regionale (GTR)
- Grupurilor de lucru subregionale (GLSR)
- Universități
- Mediului de afaceri
- Patronate / sindicate
- Societate civilă
- Alte instituții și organizații cu reprezentare în Regiunea Nord-Vest

Comitetul Regional de Planificare este o structură cu rol consultativ, reprezentând cadrul larg partenerial al Consiliului pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest (CDR Vest) implicat în elaborarea și avizarea Planului pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Nord-Vest.

Rolul principal al Consorțiului Regional de Inovare al Regiunii Nord-Vest este de a coordona elaborarea și implementarea Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă Nord-Vest (RIS3), de a aviza rapoartele de implementare, monitorizare și evaluare și de a aviza portofoliul de proiecte prioritare.

Componenta structurii parteneriale este prevăzută în Regulamentul privind organizarea și Funcționarea Consorțiului Regional de Inovare în Regiunea Nord-Vest și este format din reprezentanții următoarelor categorii de instituții/entități/organizații:

- Instituții de învățământ superior de stat acreditate și structuri de cercetare - dezvoltare ale acestora;
- Institute de cercetare - dezvoltare, care operează (au sediul central sau filiala cu personalitate juridică) în Regiunea Nord-Vest;
- Institute, centre sau stațiuni de cercetare - dezvoltare din subordinea Academiei Române sau a academiilor de ramură;
- Alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare, organizate ca instituții publice ori de drept public;
- Alte instituții publice sau de drept public care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea ori structuri ale acestora legal constituite;
- Institute sau centre de cercetare-dezvoltare fără scop patrimonial, recunoscute de utilitate publică;
- Alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare, organizate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial;
- Entități de management ale clusterelor;
- Entități de transfer tehnologic acreditate;
- Agenți economici care au activitate de CDI.

Pe baza atribuțiilor conferite prin Legea Dezvoltării Regionale (315/2004) Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest inițiază sau participă în calitate de partener în diferite proiecte cu finanțare nerambursabilă în scopul susținerii obiectivelor politicii de dezvoltare regională și pentru îndeplinirea priorităților stabilite prin Planul de Dezvoltare a Regiunii.

Proiectele implementate în ultimii ani, finanțate cu precădere din Inițiative ale Uniunii Europene sau Programe de Cooperare Teritorială Europeană, s-au axat pe sprijinirea domeniilor de excelență regională, punând accent pe sprijinul mediului economic, dar și pe dezvoltarea resurselor umane. De asemenea, tot în cadrul unor proiecte proprii, Agenția participă în rețelele Europene: Enterprise Europe Network și Rețeaua Centrelor de Informare Europe Direct.

Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Vest funcționează ca Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional 2021-2027 în Regiunea Nord-Vest și, deci, în acest context, are șansa de a elabora și negocia direct cu reprezentanții Comisiei propriul program operațional regional pentru perioada 2021-2027 odată cu descentralizarea managementului fondurilor europene pentru dezvoltare regională. **POR Nord-Vest 2021-2027** va reprezenta *principalul instrument de finanțare din fonduri europene disponibil la nivel regional pentru zona urbană* în următoarea perioadă de programare.

În perioada de programare 2021-2027, finanțările vor fi orientate atât spre investiții cu o tipologie cunoscută, cât și spre tipologii noi de proiecte. Astfel, vor continua investițiile în *mobilitatea urbană și transportul public, amenajarea spațiilor verzi și regenerare urbană*, investițiile în *eficientizarea termică a clădirilor publice și rezidențiale, dezvoltarea turismului cultural și natural, realizarea unor trasee turistice, precum și în domeniul infrastructurii educaționale*. De asemenea, se vor finanța și *proiecte strategice de modernizare a drumurilor județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua TEN-T*.

Un element de noutate îl reprezintă componenta "Smart City", prin care vor fi finanțate investiții privind digitalizarea administrației publice locale și a altor investiții specifice "orașelor inteligente", din varii domenii - mobilitate urbană, iluminat, clădiri publice, utilități edilitare, spații deschise, aplicații on-line etc.

Mediul de afaceri va beneficia în continuare de investiții prin Programul Operațional Regional 2021-2027, acestea fiind orientate către cele șase domenii de specializare inteligentă identificate în **Strategia pentru Specializare Inteligentă (RIS3 Nord-Vest) 2021-2027** - Agricultură și industrie alimentară; Eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile; Digitalizare, industrializare, inclusiv Industry 4.0; Industria manufacturieră și prelucrătoare; Industriile culturale și creative; Sănătatea și calitatea vieții. Vor fi sprijinite proiectele care vizează digitalizarea, cercetarea, transferul tehnologic, inovarea, precum și competitivitatea economică în aceste domenii. În funcție de rezultatul negocierilor, dar și de propunerile venite din partea entităților interesate, Programul Operațional Regional 2021-2027 Regiunea Nord-Vest poate suferi îmbunătățiri și actualizări.

4.4 Analiza SWOT Regională

Analiza SWOT reprezintă o abordare a factorilor care influențează dezvoltarea regională, pozitivi și negativi, din mediul intern și cel extern.

Analiza socio-economică a conturat punctele tari și punctele slabe în dezvoltarea socio-economică a Regiunii Nord-Vest. Prin intermediul analizei SWOT se urmărește alinierea acestora cu oportunitățile și amenințările mediului extern.

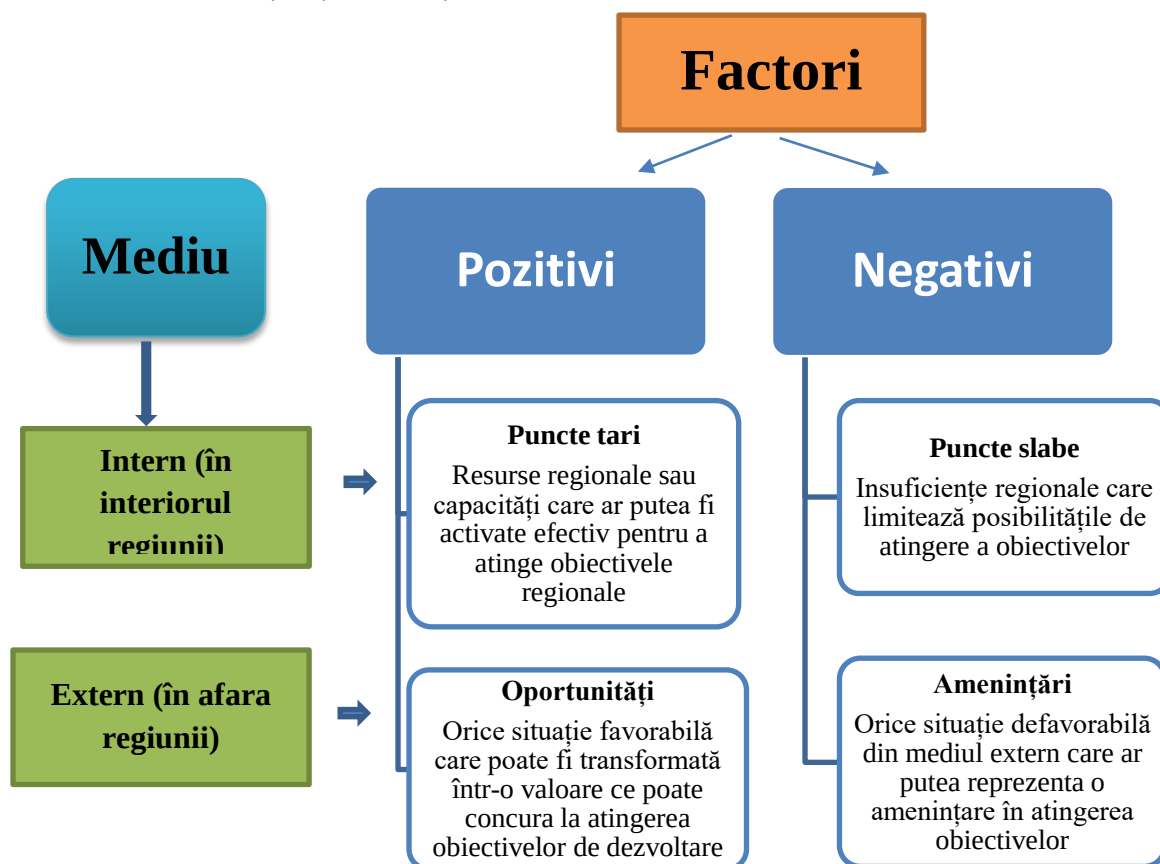

Fig. 12

Administrație Publică

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Creșterea digitalizării și a utilizării unor tehnici noi de management al informației în administrația publică (e-guvernare).	Nivel redus al digitalizării administrațiilor publice locale, în special în mediul rural. Dificultăți în implementarea proiectelor și formularea de politici publice, planificare. Grad încă redus de implicare a comunității în procesul de decizie	Finanțări europene disponibile pentru perioada 2021-2027	Întârzieri majore care intervin între momentul depunerii cererilor de finanțare și momentul contractării proiectelor cu finanțare externă derulate la nivel de UAT-uri
Demararea procesului de bugetare participativă online	Implementarea conceptului de <i>Smart City</i> este în fază incipientă.		
Majoritatea municipiilor din regiunea au în curs de dezvoltare proiecte pentru digitalizarea administrației publice	Acces precar la date, cu efect negativ asupra gestiunii eficiente a orașelor din regiune	Digitalizarea serviciilor publice a devenit o prioritate la nivel național	

Cadrul natural

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Poziție strategică în context național și european.	Trend descrescător al populației urbane.	Finanțări europene în domeniul dezvoltării urbane	Proximitatea față de granița cu Ungaria și similitudinile culturale și etnice dintre comunitățile de o parte și de alta a graniței Încurajează migrația populației
Existența unor structuri asociative ale localităților urbane și rurale	Existența unor comune cu populație redusă.	Cadru legal favorabil și resurse financiare disponibile pentru dezvoltarea asocierilor între localități	Întârziere în ceea ce privește reforma administrativă
Existența unor resurse importante de apă minerală și termală	Mare parte a orașelor mici din regiune nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă pentru categoriile în care sunt încadrate		
Bună reprezentare la nivel regionala unor			

resurse ale solului și subsolului precum: minereuri complexe, auro-argentifere, bauxită, sare, materiale de construcții.			
La nivelul regiunii există grupări de orașe care formează potențiale sisteme urbane			
Regiunea este caracterizată de o mare diversitate a zonelor agricole			

Cercetare și Inovare

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Infrastructura publică și privată de cercetare și activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare bine dezvoltate	Ponderea scăzută a cheltuielilor cu CDI în PIB regional	Finanțări europene în perioada 2021-2027 pentru încurajarea CDI	Gradul de cofinanțare ridicat solicitat conform schemelor de ajutor de stat/ regional pentru proiectele de CDI
Cluj-Napoca reprezintă polul de cercetare – dezvoltare al Regiunii Nord-Vest	Nivel redus al cheltuielilor pentru CDI per locuitor.		Contextul național defavorabil inovării
Grad ridicat de ocupare a forței de muncă în domeniile producției de tehnologie înaltă și medie spre înaltă și a serviciilor cu grad ridicat de cunoștințe	Pondere redusă a cheltuielilor de CDI în mediul privat.		Riscurile de pierdere a competitivității la nivel regional și la nivelul entităților de inovare
Creșterea numărului de cercetători în ultimii 6 ani.	Pondere redusă a cercetătorilor din mediul privat din regiune.		
Există o pondere ridicată în rândul femeilor-cercetător	Pondere redusă a firmelor considerate inovatoare.		
Activitate de cercetare-dezvoltare intensă în cadrul organizațiilor de învățământ superior și în sectorul guvernamental, susținută de o pondere ridicată a cheltuielilor de CDI. Pondere mare a cheltuielilor de CDI	Capacitatea redusă de inovare		
Interes crescut pentru cercetarea aplicativă.	Migrarea cercetătorilor		
Infrastructură de inovare	Scăderea fondurilor		

și IT este în continuă dezvoltare	destinate cercetării		
Capacitate crescută de inovare de produs	Concentrare excesivă a CDI în Cluj		
Interesul crescut pentru inovare inclusiv în mediul rural			

Infrastructuri

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Infrastructură aeriană care deservește echilibrat centrele urbane ale regiunii	Regiunea este relativ izolată față de coridoarele pan-europene de transport și rețeaua TEN-T centrală Inoperabilitatea infrastructurilor la nivelul județelor și lipsa unor politici de dezvoltare echilibrată a sistemului de transport regional	Finanțări europene în domeniul transportului. Stimularea puternică a dezvoltării transportului multi modal	Creșterea indicelui de motorizare . Concurența aeroporturilor din Ungaria Prioritățile la nivel național în ceea ce privește infrastructura majoră de transport se regăsesc în afara regiunii
Transport public de pasageri bine dezvoltat, diversificat și în continuă modernizare	Insuficienta dezvoltare a centurilor ocolitoare		Deficitul forței de muncă în domeniul lucrărilor de infrastructură rutieră.
Majoritatea orașelor încurajează utilizarea mijloacelor de transport cu emisii reduse de dioxid de carbon	Gradul redus de modernizare al rețelei de drumuri, mai ales a celei secundare (drumuri județene și locale / comunale)	Schimbarea legislației cu privire la transporturile combinate.	
Interes ridicat pentru dezvoltarea sustenabilă a infrastructurii de transport în mediul urban	Gradul redus de modernizare al rețelei de căi ferate		
Potențialul navigabil al râului Someș	Dispersia urbană din jurul reședințelor de județ pune presiune pe sistemul de transport și pe rețeaua de dotări		
Infrastructură de transport relativ bine dezvoltată în mediul rural	Traficul greu tranzitează în continuare o parte din orașele de dimensiuni mici și medii		
Zone pietonale dezvoltate în majoritatea orașelor din regiune	Infrastructură velo insuficient dezvoltată		
Procent ridicat de	Numărul redus de		

gospodării cu acces la internet	utilizatori (populație și întreprinderi) ai Internetului. Acoperire redusă 3G și 4G în zonele montane și rurale ale teritoriului Regiunii Nord-Vest		
Există preocupare în dezvoltarea unor proiecte pentru infrastructura de broadband în zonele albe NGA			
Utilizarea sistemelor de încălzire centralizată	Numărul mic al localităților alimentate cu gaze naturale Sisteme de termoficare de condominiu bazate pe combustibili solizi	Îmbunătățirea eficienței energetice la nivel de locuințe este o prioritate la nivel european și național.	
Existența în Regiunea Nord-Vest a unei rețele universitare foarte bine dezvoltată	Scăderea numărului unităților de învățământ profesional și tehnic.		
Centru medical de importanță națională, cu număr mare de institute de excelență în diverse specializări	Existența unor comunități marginalizate din mediul rural cu acces dificil la servicii de sănătate de calitate.		Scăderea gradului de încredere în sistemul public de sănătate
Număr ridicat de spitale generale și de specialitate	Mediul rural se confruntă în continuare cu o serie de lipsuri în ceea ce privește infrastructura medicală cu rol de deservire locală	Stimularea investițiilor pentru creșterea calității serviciilor medicale oferite de spitalele publice, inclusiv pe fondul posibilității de finanțare a structurilor specifice din mediul rural.	
Existența investițiilor publice și private pentru modernizarea infrastructurii de sănătate	Infrastructura socială nu deservește tot teritoriul regional în egală măsură în Cluj		
Domeniul medical este cel mai bine dezvoltat în județul Cluj	Concentrarea excesivă a infrastructurii medicale/educaționale în județul Cluj		
Dezvoltare semnificativă a sectorului medical datorită investițiilor din	Participare scăzută a adulților la programe de formare continuă		

fonduri europene sau guvernamentale			
Creșterea numărului de cadre medicale			
Creșterea numărului de unități școlare în Regiunea Nord-Vest	Număr redus de creșe și grădinițe de stat		
Creșterea numărului de laboratoare			
Creșterea numărului sălilor de clasă și a cabinetelor școlare	Scăderea numărului de ateliere școlare		
Calitatea și cantitatea dotărilor și echipamentelor din unitățile de învățământ crește	Infrastructura școlară preuniversitară prezintă o serie de probleme de dotare în special în mediul rural		
Învățământul dual se dezvoltă considerabil în fiecare an școlar, devenind o alternativă viabilă de carieră pentru tot mai mulți tineri din regiune			
Creșterea populației școlare			
Numărul semnificativ de elevi în învățământul profesional			
Creșterea numărului de elevi din învățământul postliceal.			
Creșterea numărului de studenți în domeniul universitar			
Oferta de calificare/recalificare diversificată			
Rată scăzută de abandon școlar în unele zone ale regiunii, comparativ cu media națională.	Rată ridicată a fenomenului de părăsire timpurie a sistemului de învățământ		

Demografie, Resurse de muncă, Educație, Sănătate, Incluziune socială

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Mișcarea naturală a populației înregistrează valori mai bune decât media națională	Scădere demografică		Creșterea migrației externe, în special în cadrul populației tinere.
Creșterea procentului	Îmbătrânirea		

persoanelor ocupate care au absolvit instituții de învățământ superior.	populației		
Rata scăzută a șomajului în Regiunea Nord-Vest	Emigrația accentuată a generației tinere, în special externă. Rată ridicată a șomajului în rândul tinerilor	Crearea de noi locuri de muncă prin accesarea de fonduri europene	
Rată de activitate și de ocupare a populației superioară nivelului național	Depopularea regiunii din motive naturale	Finanțare proiectelor privind pregătirea resursei umane prin accesarea de fonduri europene	
Ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în scădere	Comunitatea romilor rămâne în general marginalizată și discriminată. (date nivel național)		
Scăderea ratei de sărăcie severă	Axele de finanțare dedicate reducerii sărăciei în zonele urbane marginalizate		

Mediu

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Indicele de generare a deșeurilor este mai mic decât la nivel național și UE.	Existența a 6 depozite de deșuri municipale neconforme Număr redus de asociații locale pentru valorificarea deșeurilor agroforestiere Nu există hărți care să prezinte zonele contaminate cu diverși poluanți	Elaborarea unui cadru de reglementare pentru materialele plastice biodegradabile și bioplastice Cuplarea piețelor de energie electrică cu Ungaria, Slovacia și Cehia care oferă posibilitatea pentru exportul surplusului de energie	Creșterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător și a biodiversității Previziune de creștere a temperaturii medii multianuale, în special în zonele estice și sud-estice ale Regiunii Nord-Vest. Dependența ridicată a sectorului industrial de materiile prime extrase, comercializate, transformate în bunuri și eliminate sub forma de deșuri
Pondere ridicată a localităților racordate la rețeaua de alimentare cu apă	Scăderea capacității instalațiilor de producție a apei potabile		
Dezvoltarea constantă a infrastructurii de canalizare	Ecologizarea siturilor contaminate rămâne în continuare o provocare		

Stare ecologică bună sau moderată a corpurilor de apă naturale	Creșterea numărului de autoturisme înregistrate pune pe presiune pe spațiile verzi de tip condominiu din incintele de locuințe colective	Principiile economiei circulare trebuie implementate în țările UE până în 2030	
Stare chimică bună a corpurilor de apă subterană	Existența unor corpuri de apă cu stare ecologică sau chimică proastă Număr ridicat de poluări accidentale înregistrate de administrațiile bazinale din regiune	Intensificarea producției și utilizării combustibililor alternativi durabili în domeniul transporturilor	
Număr ridicat de arii naturale protejate	Existența unui număr redus de stații de măsurare a calității aerului, amplasate în locații nereprezentative	Existența cerințelor/obligativității pentru ca ambalajele de pe piața UE să fie reutilizabile sau reciclabile într-un mod viabil din punct de vedere economic până în 2030	
Grad ridicat de deservire a populației cu servicii de salubritate	Rată scăzută de reciclare a deșeurilor (date nivel național)		
Prezența unui cluster în domeniul energiei și a mai multor asociații cu preocupare în domeniul eficienței energetice	Suprafețe reduse ale terenurilor amenajate pentru irigații	Context favorabil de dezvoltare a proiectelor în domeniul eficienței energetice prin intermediul programelor operaționale (PO) Context favorabil de dezvoltare a proiectelor în domeniul eficienței energetice conform acordului Green Deal	Schimbarea frecventă și imprevizibilă a legislației cu privire la susținerea producătorilor de energie din surse regenerabile
Număr semnificativ de producători de energie electrică din sursă solară	Eficientizarea fondului construit nefinalizată	Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ și a susținerii politice și financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia	Lipsa unei legislații coerente și funcționale pentru sprijinirea micilor producători de energie din surse regenerabile

		regenerabilă, industriile culturale și creative, bio și nano-tehnologii, economie circulară, etc.	
Orașele dispun de coridoare verzi-albastre cu un ridicat potențial de valorificare	Procent redus al teritoriului regiunii declarat arie protejată sau sit Natura 2000 Orașele și municipiile reședință de județ nu dispun de suficiente spații verzi	Existența finanțărilor pentru rezolvarea problemelor legate de mediu și pentru stimularea dezvoltării surselor de energie regenerabilă	Capacități de interconectare reduse ale rețelei energetice cu cele din țările vecine care îngreunează exportul de energie
Suprafețe forestiere semnificative	Suprafața spațiilor verzi se află sub nivelul recomandat de OMS	Pregătirea măsurilor pentru stimularea dezvoltării de piețe-lider pentru produsele neutre din punctul de vedere al climei și pentru produsele circulare.	
Monitorizare paralelă a factorilor de mediu	Prezența unor riscuri naturale importante, în cazul inundațiilor (inclusiv al căderilor de grindină) și al alunecărilor de teren	Angajamentele UE de punere în aplicare a Acordului de la Paris și a Obiectivelor ONU de Dezvoltare Durabilă legate de combaterea schimbărilor climatice	Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor și importul de deșeuri din alte state UE.

Economie

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Industriile creative, intermedierea financiară și asigurările, informațiile și comunicațiile precum și tranzacțiile imobiliare au o contribuție importantă la formarea Valorii Adăugate Brute.	Există inegalități majore din punct de vedere al performanței economice a județelor cauzate de polarizarea condițiilor favorabile.	Finanțări europene în perioada 2021-2027	Scăderea sectoarelor IT și servicii financiare specializate pe activitatea de outsourcing ca rezultat al deschiderii piețelor cu o forță de muncă mai ieftină
Contribuția industriei regionale la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România este peste medie.	Economia regională este încă slab dezvoltată și puțin competitivă, în context european și național		
Creșterea constantă a serviciilor intensive în			

inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC			
Număr ridicat de unități locale active	Nivelul investițiilor se situează sub media națională și sub media UE	Creșterea numărului mediu de salariați până în 2021	
Număr ridicat de firme cu capital străin înregistrate	Nivel scăzut al Investițiilor Străine Directe		
Creșterea gradului mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în ultimii 7 ani			Creșterea concurenței din partea produselor și serviciilor din import sau din alte regiuni ale țării
Producția de bunuri pentru care există un avantaj comparativ regional (materiale plastice, încălțăminte, mobilă)	Productivitatea muncii se situează sub media națională în toate ramurile în afară de agricultură și informații și comunicații		
Densitate ridicată a IMM-urilor	Industria din regiune este intensivă în capital uman		
Existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor bine dezvoltate		Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ și a susținerii politice și financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia regenerabilă, industriile culturale și creative, bio și nano-tehnologii, economie circulară etc.	
Creștere exponențială a numărului structurilor pentru sprijinirea afacerilor de nouă generație în ultimii 7 ani	Lipsa unui parc științific și tehnologic operațional în regiune		Creșterea inegalităților teritoriale ca rezultat al concentrării activităților economice în anumite județe ale regiunii
Existența unor clustere puternice în domenii de interes		Creșterea alocării financiare pentru România și simplificarea procesului de accesare a fondurilor nerambursabile	

Turism

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Existența unor resurse turistice variate, care conferă regiunii un potențial turistic atractiv, în special în ceea ce privește bogăția de ape termale, sărate și minerale, elementele de patrimoniu, resursele naturale și potențialul formelor de turism de nișă/neconvenționale	Lipsa unui plan coerent și integrat de promovare segmentată a Transilvaniei de Nord, atât offline cât și online, ținându-se cont de comportamentele diferitelor piețe/bazine emițătoare de turiști pentru regiune.	Finanțări europene în perioada 2021-2027 prin politica de coeziune	Atractivitatea destinațiilor turistice din afara regiunii (atât pe plan național cât și pe plan internațional)
Existența unui număr semnificativ de localități cu potențial turistic demonstrat care pot deveni stațiuni turistice de interes local sau național	Calitatea slabă sau chiar lipsa unei infrastructuri de acces și utilități (și a transportului intermodal intra și inter regional) spre numeroase atracții turistice sau resurse cu potențial de valorificare prin turism		
Prezența turismului de afaceri și desfășurarea unor mari evenimente cu renume, recunoaștere și participare internațională			
Conectivitatea aeriană bună cu țări din Europa și nu numai, care asigură un important flux de turiști			
Creșterea importantă a numărului personalului din sectorul restaurante și hoteluri			
Creșterea numărului structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și a numărului de locuri de cazare	Durată medie a șederii scăzută față de celelalte regiuni ale României	Creșterea circulației turiștilor internaționali și a interesului acestora pentru experiențe de nișă, unice, autentice	Factori accidentali ce pot afecta direct sectorul turistic și comportamentul de călătorie a turiștilor
Există o varietate amplă de proiecte în curs de implementare care au în vedere modernizarea și	.	Facilități oferite la nivel național pentru stimularea sectorului	Creșterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător, asupra biodiversității și

valorificarea obiectivelor de patrimoniu antropic și natural		turismului	elementelor de patrimoniu cultural (inclusiv a meșteșugurilor tradiționale și a elementelor de folclor)
În ultimii ani, prin investiții continue au apărut noi destinații turistice, iar altele și-au consolidat notorietatea.	Insuficienta valorificare a potențialului turistic local și regional	Tendința de creștere a inițiativelor de conservare, protejare și reconstrucție ecologică a unor areale și/sau resurse, prin turism durabil.	Elaborarea de strategii și politici de dezvoltare și promovare a turismului doar pe baza datelor colectate de către INS, care nu iau în calcul satisfacția turiștilor și tendințele actuale în materie de cazare

Agricultură și Dezvoltare rurală

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Pondere semnificativă a agriculturii în economia regională	Colaborarea între fermieri și mediul academic este insuficientă Se constată scăderea populației în mediul rural și lipsa acută de personal cu calificare în domeniul Venitul total mediu lunar al unei gospodării situate în mediul rural este mai mic decât media pe regiune. Inexistența sau nivelul incomplet de realizare a planurilor cadastrale în mediul rural	Creșterea cererii mondiale pentru produse agroalimentare, cu precădere pentru cele ecologice și tradiționale.	Schimbările climatice cu impact direct asupra condițiilor de agro-mediul și implicit asupra capacității de producție viitoare. Condiții mai restrictive pentru desfășurarea activității în domeniul agriculturii.
Număr ridicat de pomi fructiferi și animale			
Evoluție ascendentă a agriculturii ecologice	Exploatarea necorespunzătoare a unor terenuri agricole		
Există potențial în cultivarea plantelor furajere			
Valoarea producției ramurii agricole în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut atât în cazul producției	Inexistența unor laboratoare recunoscute național pentru depistarea falsificării produselor		

vegetale cât și în cazul producției zootehnice	alimentare		
Există o consolidare a fermei comerciale de dimensiune medie/mare în special în zona culturilor de câmp.	Nerezolvarea problemei reprezentate de nămolurile de la stațiile de tratare a apei		
Dezvoltarea unor structuri asociative integratoare în lanțurile de valoare de tip GAL-uri, clustere, Cooperative agricole, grupuri de producători etc	Producătorii locali întâmpină greutăți la furnizarea produselor locale de calitate în marile aglomerări urbane din regiune pe fondul unui grad scăzut de asociere.		
Existența unor centre de educație/cercetare în domeniul agricol și dezvoltării rurale	Există o inegalitate între mediul urban și rural, ce ține de accesul populației la servicii	Finanțări europene pentru dezvoltare rurală.	
Potențial ridicat de dezvoltare a pisciculturii		Promovarea conceptului de <i>Smart Village</i> prin finanțări europene în perioada 2021-2027	

5. Caracterizare generală a județului Bistrița-Năsăud

Bistrița-Năsăud (în maghiară *Beszterce-Naszód megye*, în germană *Kreis Bistritz - Nassod*) este un județ în Transilvania, România.

A fost înființat în anul 1968 prin reorganizarea teritorială a Regiunii Cluj (din raioanele Bistrița și Năsăud). Cea mai mare parte a teritoriului județului de azi a făcut parte mai devreme din Județul Năsăud (interbelic), respectiv din Comitatul Bistrița-Năsăud (antebelic).

Reședința și centrul cultural, educațional și economic a județului este municipiul Bistrița. Județul este împărțit, din punct de vedere administrativ, într-un municipiu, 3 orașe și 58 de comune cu 235 de sate. Se învecinează cu județele Cluj, la vest, Maramureș, la nord, Suceava, la est și Mureș la sud. (sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Bistri%C8%9Ba-N%C4%83s%C4%83ud)

Fig. 13

5.1 Cadrul istoric

- 106-271 e.n.: cea mai mare parte din actualul județ Bistrița-Năsăud era inclusă în provincia romană Dacia, vestigiile care dovedesc acest fapt sunt castrele romane de la Orheiul Bistriței, Ilișua și Livezile.
- 1228: este atestată documentar comuna Șieuiș.
- 1235: Este atestată documentar așezarea Beclean.
- 1241-1242: Așezările Bistriței și împrejurimile au fost devastate de marea invazie tătară.
- 1264, iul.16: Prima mențiune documentară a orașului Bistriței.
- 1353: Orașul Bistrița capătă dreptul de a avea pecete proprie și de a organiza un târg anual.
- 1409: Sigismund de Luxemburg acordă bistrițenilor dreptul de a ridica ziduri de apărare în jurul orașului.
- 1440: Așezarea Năsăud este menționată în documentele vremii.

- 1452: Regele Ladislau Postumul donează orașul Bistrița guvernatorului Ioan de Hunedoara.
- 1529-1546: Bistrița a fost stăpânită de Petru Rareș.
- 1601: Trupele generalului Basta asediază orașul Bistrița, provocându-i mari distrugerii și execuții, sub motivatia că localnicii i-au atacat trupele, mai mulți țărani din comuna SIEUT pe care i-a spânzurat pe dealul "ACASTAILOR". Tot atunci ucide doi români sub scocul morii din sat.
- Împărăteasa Maria Terezia hotărăște să ridice un riguros sistem de graniță militară, care s-a extins și pe valea Rodna, valea Șieului și valea Someșului; astfel, la Năsăud, a fost înființat Districtul Grăniceresc Năsăud.
- 1762, 15 aprilie: Decretul imperial pentru înființarea miliției naționale grănicerești, în urma căruia ia ființă Regimentul II (nr.17) grăniceresc român de la Năsăud, cunoscut și sub denumirea, dată de un general napoleonean, la podul de la ARCOLE, ca "SUMSNELE NEGRE".
- 1777: Este înființată, la Năsăud, prima școală confesională greco-catolică de învățători, numită și Preparandia, mai târziu devenind Școala Normală, urmând mai apoi a fi Liceul Pedagogic din Năsăud.
- 1790-1792: Este construită în Bistrița prima biserică românească, greco-catolică, din lemn, în afara orașului, pe actuala str. Crinilor. Fostul lăcaș de închinare român unit se afla în cartierul numit Hrube.
- 1794: Se înființează Institutul Militar Năsăud, cu predare în limbile română, germană și latină.
- 1863: La Năsăud se deschid porțile vestitului gimnaziu superior (mai târziu liceu, iar mai apoi devenit colegiu național) care i-a avut ca elevi, printre alții pe George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Ion Pop-Reteganul.
- 1884: Episcopul Dr. Ioan Sabo, al Episcopiei de Gherla, a sfințit biserica vicarială greco-catolică din Năsăud, având hramul "Sfântul Nicolae".
- 1888: Este inaugurată noua clădire a Gimnaziului superior greco-catolic din Năsăud, actualul imobil al Colegiului Național "George Coșbuc".
- 1893: Biserica fostei mănăstiri minorite (1270-1280) a fost cumpărată de către Biserica Greco-Catolică. Biserica a fost întabulată încă din anul 1895.
- 1918: La 4 noiembrie a luat ființă Sfatul Național Român din comitatul Bistrița-Năsăud, avându-l în frunte pe memorandistul Gavril Tripon.

(sursa: <https://www.dabn.ro/index.php/judetul-bistrita-nasaud>)

Bistrița (în germană Bistritz, Nösen; în maghiară Beszterce; în dialectul săsesc Nîsner-Bistritz, Nîzn, Bästerts, Bîsterts) este **municipiul de reședință al județului Bistrița-Năsăud**, Transilvania, România, format din localitățile componente Bistrița (reședința), Ghinda, Sărata, Sigmir, Slătinița, Unirea și Vișoara. Este și cel mai mare oraș din acest județ, cu o populație de 75.076 locuitori (2011). Ocupă o suprafață de 14.547 ha.

Bistrița este situată într-o depresiune largă, înconjurată de dealuri cu culmi domoale și de înălțimi ce domină peisajul, străbătută de cursul văii Bistriței, de la care și-a luat și numele. Așezarea s-a dezvoltat ca urmare a faptului că în regiunea din colțul de nord-est a Transilvaniei, intrată la începutul evului mediu între posesiunile regale, *fundus regius*, au fost

instalați începând cu domnia regelui Géza al II-lea (1141-1161) al Ungariei, grupuri de flamanzi, valoni, saxoni, bavarezi, care vor fi cunoscuți ulterior sub numele generic de sași, înzestrați prin Bula de Aur a sașilor din 1224, cu o serie de drepturi și libertăți care le-au conferit un statut social și economic privilegiat, proces care s-a petrecut după mijlocul secolului al XII -lea.

Prima mențiune a localității datează din anul 1241, când codicele mănăstirii Echternach menționează între așezările distruse de către mongoli și „*oppidum Nosna*”, numele dat de către coloniști așezării întemeiate pe malul râului Bistrița.

Ulterior s-a generalizat numele preluat de la localnici, Bistrița (Bistritz, Bezterce, Bystriche). Tot în acest an este amintit și în analele de la Erfurt și în lucrarea „*Carmen miserabile*” a călugărului Rogerius, captiv la momentul năvălirii mongole în Oradea.

Marea invazie mongolă din 1241-1242 a distrus în mare parte regatul ungar. Deși sașii au făcut tot ce au putut pentru a rezista, multe așezări ale lor au fost distruse. Înaintea invaziei multe orașe transilvănene au fost fortificate și erau dezvoltate economic. Multe erau apărate de către Kirchenburgen - biserici fortificate cu ziduri masive. Expansiunea rapidă a orașelor populate de sași a dat Transilvaniei numele german de Siebenbürgen și Septem Castra în latină, făcându-se referire la șapte din orașele fortificate: Bistrița, Sibiu, Cluj, Brașov, Mediaș, Sebeș, Sighișoara. Nu se știe cu exactitate care din cele șapte localități săsești a stat la originea denumirii Siebenbürgen, ("Șapte Cetăți"), existând azi opinii diferite asupra statutului pe care l-au ocupat așezările săsești care au alcătuit inițial numele. După acest episod nefericit Bistrița își revine, devenind posesiune a reginei regatului maghiar, ca în 1285 să sufere din nou serioase distrugerii, în urma celei de-a doua năvăliri tătare, se pare, mai devastatoare decât cea din 1241. În acest context regi precum Ladislau al IV-lea Cumanul și Andrei al III-lea îi scutesc pe locuitorii orașului de trei părți din plata dărilor, motivând: „...*deoarece locuitorii noștri din Bistrița au fost prăpădiți și sărăciți de pustiirile și pârjolul tătarilor...*”.

Între anii 1325-1329, în urma presiunii sașilor, regele Carol Robert de Anjou a acceptat o reformă administrativă, în locul comitatelor formându-se scaune și districte, entități juridice și administrative tipice în regatul ungar pentru grupuri privilegiate cu drepturi de autonomie. Prin poziția sa geografică Bistriței îi este consacrat statutul de centru al regiunii beneficiară de privilegii, Nösnerland. De altfel, în cele mai timpurii izvoare care menționează așezarea, legate de invazia mongolă de la 1241, era înregistrată sub numele de Nosa, figurând în șirul localităților importante, opido (târg) Nosa, care au avut de suportat pierderi majore. După acest dramatic moment localitatea, intrată sub autoritatea unui comite regal, se reface rapid și la cea de-a doua invazie din anul 1285 reacția comunității bistrițene va fi mult mai bine coordonată. Prezența ca reprezentant al regalității a unui comite, atestat documentar la 1274, presupune și existența unei mici fortificații în care acesta își avea reședința, documentele înregistrând un „turn de piatră” care era situat cel mai probabil în extremitatea de nord-est a așezării medievale, nu departe de mănăstirea franciscană, și care va fi inclus mai târziu în sistemul de apărare al orașului. Astfel poate fi explicată planimetria cetății, consemnată în planul din anul 1736, cu un turn, fostul donjon, înconjurat de ziduri și șanțuri, resturi ale mai vechilor centre de putere.

O dată cu întărirea forței sale economice și a sporului demografic susținut, Bistrița devine un oraș liber regal care beneficia de toate drepturile și obligațiile conferite de acest statut,

între care și acela de a se apăra prin ziduri și de a întreține o armată proprie. Bistriței îi este recunoscut statutul de civitas prin acordarea, de către regina Elisabeta, la 30 decembrie 1330, a privilegiului de a fi judecați de judele „ales de ei dimpreună și din mijlocul lor” și a dreptului de liberă trecere pentru negustorii și mărfurile produse și comercializate de dânșii. Prin actul amintit erau deschise larg căile pătrunderii mărfurilor breslelor bistrițene pe piețele regatului și recunoscută cetățenilor săi autonomia juridică. Ulterior, acordarea dreptului de târg anual (1353) a potențat forța economică a orașului. Privilegiul acordat de către regale Sigismund de Luxemburg, în anul 1366, prin care locuitorii Bistriței primesc dreptul la alegerea anuală “ după deopotriva lor învoire a tuturor, judele și jurații”, orașul având dreptul la pecete și stemă proprie , simboluri caracteristice unui oraș liber. Ridicarea fortificației de zid se apreciază a se fi demarat după 1349, dată la care Bistrița figurează în documente cu titlul de civitas, fiind definitivată sub forma unei incinte continue de zid după 1400. În acest mod Bistrița se alătură celorlalte orașe libere regale înconjurată de sisteme de apărare proprii: Sibiu, Brașov, Sebeș, Sighișoara, Mediaș și Cluj. Documentele rămân oricum obscure în privința acestei etape a sistemului de apărare al orașului. Singurul document care vorbește de zidurile și turnurile orașului, muri et aedificia fortalitii, datează din anul 1438, prin care regina Elisabeta atrăgea atenția asupra stării de ruină în care se găsea fortificația, solicitând lucrări de reparații și întărire a incintei.

Aflați sub protecția și grija reginei Ungariei, bistrițenii devin cei mai importanți negustori din zonă intermediind comerțul dintre Transilvania și Moldova. În acest sens, regele Ludovic de Anjou a acordat Bistriței la 1352 dreptul de a ține „târgul cel mare” de Sf. Bartolomeu, organizat timp 15 zile în luna august, în jurul bisericii din Piața Centrală. Burgul este declarat „oraș liber regal”, un statut ce îi conferea autonomie economică, juridică și politică, inclusiv dreptul de a avea un blazon. Stema veche a Bistriței cuprinde un cap de struț încoronat cu potcoavă în cioc – simbol al comerțului și coiful regal al regelui Ludovic de Anjou, cu scutul regatului și al casei de Anjou.

În anul 1465 regele Matia Corvin a acordat bistrițenilor dreptul de a dărâma vechea cetate și să fortifice întreaga localitate. Cele 22 de bresle ale orașului formate din aurari, măcelari, fierari, dogari, rotari, funari, etc reușesc să fortifice burgul cu ziduri de piatră de circa 10 m înălțime și 1,5 lățime. Exteriorul zidurilor este dublat de un șanț cu apă care alimenta și morile din întreg orașul. (sursa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Bistri%C8%9Ba>)

Fig. 14 Orașul Bistrița văzut de sus

5.2 Cadrul natural

Relieful

Județul Bistrița-Năsăud este situat în partea de nord a României, între paralelele 46°47' și 47°37' latitudine nordică și între meridianele 23°37' și 25°36' longitudine estică, fiind încadrat de județele Maramureș în nord, Suceava în est, Mureș în sud și Cluj în vest. Suprafața județului măsoară 5355,2 km² și înglobează zona de contact a Carpaților Orientali cu Podișul Transilvaniei, respectiv bazinul superior al Someșului Mare cu afluenții săi, precum și o mică porțiune din bazinul mijlociu al Mureșului.

Conform zonării teritoriale a României județul Bistrița-Năsăud face parte din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, reprezentând aproximativ 15% din suprafața acestei regiuni, respectiv 2,25 % din teritoriul total al României și situându-se pe locul 28 printre județele României din punct de vedere al suprafeței.

Teritoriul județului Bistrița-Năsăud prezintă un relief variat și complex, dispus sub forma unui amfiteatru natural cu deschidere în trepte către Podișul Transilvaniei, conturându-se trei zone de relief:

Zona montană străjuiește județul în partea de nord și est ocupând aproximativ 48% din suprafața județului și cuprinde o cunună de munți din arcu Carpaților Orientali, în care intră:

- Munții Țibleșului la nordul județului, cu înălțimi de până la 1.800 m (Vf. Măgura Țibleșului 1.842 m), alcătuiți din formațiuni vulcanice noi, de vârstă neogenă asociate cu formațiuni sedimentare. Fragmentarea puternică a acestor munți a dus la formarea a numeroase văi și ulucuri depresionare care au favorizat dezvoltarea unei rețele hidrografice bogate;
- Munții Rodnei, desfășurați în partea de nord-est a județului pe o suprafață de 1300 km² constituie un masiv format din șisturi cristaline cu forme greoaie larg ondulate, cu văi adânci, puțin accesibile. Cel mai înalt vârf îl reprezintă Ineul - 2.280 m, fiind și cel mai înalt din județ. În partea de sud și de est a Munților Rodnei apar formațiuni sedimentare paleogene și neogene, alcătuite din marne, gresii și conglomerate imprimând reliefului de pe versantul stâng al Someșului Mare o serie de trăsături caracteristice. Contactul dintre cristalin și sedimentarul transgresiv a favorizat nașterea a numeroase văi subsecvente, înșeuări largi, bazine și ulucuri depresionare;
- Munții Bârgăului, de origine vulcanică amplasați în partea de est a județului prezintă numeroase neckuri și dykuri, care străbat cuvertura sedimentară. Aceștia sunt munți cu înălțimi mai mici (vârful Heniul Mare-1.410 m). Se observă un aspect divergent al rețelei hidrografice, precum și unele modificări ale cursurilor de ape impuse de alternanța dintre rocile sedimentare și cele eruptive;
- Munții Călimani, aflați la sud de Munții Bârgăului au apărut ca urmare a intensei activități vulcanice neogene și a liniilor de fractură produse între cristalinul Carpaților Orientali și depresiunea Transilvaniei și sunt alcătuiți din două unități: una a suprastructurilor vulcanice și una vulcanogen-sedimentară. Cel mai înalt vârf al Călimanilor din județul Bistrița-Năsăud este Bistriceiorul (1.990m).

Munții adăpostesc o faună bogată, ocrotită de lege, cum ar fi: ursul carpatin, cerbul carpatin, cocoșul de munte, barza alba și barza neagră, vulturul negru, care sunt declarate monumente ale naturii.

Zona dealurilor - ocupă partea centrală, de sud și de vest a județului reprezentând cca 49,3% din suprafața sa și apare ca unități bine individualizate, cum ar fi:

- Dealurile Năsăudului - dealuri cu structura monoclinală, faliată puternic, fragmentată cu creste și suprafețe structurale etajate, unde se regăsește vârful Măgura a carui altitudine măsoară 858 m;
- Dealurile Bistriței la sud de primele, cu trei bazinete depresionare, Budacul, Livezile-Bistrița și Dumitra;
- Piemontul Călimanilor la sud de Dealurile Bistrițene, aflat la periferia vestică a Munților Călimani. Acesta s-a format în urma acțiunii de eroziune și acumulare a apelor curgătoare ce aveau izvoarele în zona vulcanică;
- Culmea Șieului în partea de sud a Piemontului Călimanilor, având ca limită vestică Valea Dipșei. Culmea Șieului este constituită din conglomerate tortoniene, în care apar cute diapire - sămburi de sare;

Zona de câmpie spre vest reprezentând circa 3% din suprafața județului este de fapt o unitate de coline înalte (cca 500-600 m), cu limita la nord a râului Someșul Mare, în sud Valea Mureșului, iar la est interfluviul Șieu-Teaca și Valea Șieului. Zona de câmpie cuprinde formațiuni de vârstă miocenă: marne, argile, tufuri cu intercalații de gresii și nisipuri unde sunt cantonate zăcăminte de gaz metan. În această regiune văile sunt largi, adânci, fără terase, cu aspect de culoar, cu versanți degradați, albiile majore fiind puternic aluvionate.

Teritoriul județului este drenat de o rețea hidrografică bine reprezentată (cca 3030km lungime), axată pe râul principal Someșul Mare. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul județului există câteva lacuri dintre care amintim lacurile glaciale din Munții Rodnei - Lala Mare și Lala Mică; Tăul Zânelor din Munții Călimani, de importanță pastorală și turistică. Pe râul Bistrița, în aval de Colibița se află lacul de acumulare, cu un volum de peste 80 milioane mc. Sursa: APM Bistrița-Năsăud

Fig. 15 – Lacul Colibița

În fisurile și scoarța asterată a munților vulcanici se găsesc și ape freatice mineralizate. Dintre apele bicarbonate, calcice, magnetice, carbogazoase, cunoscute sub denumirea populară de „borcuturi”, menționăm în primul rând pe cele de la Sângeorz-Băi, Anieș, Valea Vinului, Șanț, Târlișua, Lunca Ilvei, Colibița, iar dintre apele clorosodice (sărate), cele de la Nepos, Figa, Pinticu Tecii.

Preponderența regiunii de deal-munte favorizează o vegetație alpină în trepte.

Fauna este foarte bogată și diversificată în zonă, corespunzător fiecărei forme de relief regăsite în județ.

Clima

Clima județului Bistrița-Năsăud este temperat continentală moderată cu valori medii anuale ale temperaturii aerului care variază de la 0⁰ C în zona montană la aproximativ 9⁰ C în zonele deluroase. În cursul anului 2011 temperatura medie a aerului a fost de 8,8⁰ C aflându-se într-o ușoară scădere comparativ cu anii precedenți.

Precipitațiile sunt neuniform repartizate cu valori mai mari pe versantele vestice și cu scăderea lor dinspre vest spre est. Cantitatea de precipitații în funcție de anotimp, depășește în general media pe țară. În anul 2011 se observă o scădere considerabilă a cantităților de precipitații comparativ cu anii precedenți.

5.3 Populația

Conform informației Direcției Județene de Statistică Bistrița-Năsăud: Populația după domiciliu a județului Bistrița-Năsăud la 1 iulie 2020 reprezenta: 327523 persoane. Decedați în luna octombrie 2020, în județul Bistrița-Năsăud: 381 persoane. Șomeri la sfârșitul lunii octombrie 2020: 4131 persoane.

La 1 iulie 2011 populația stabilă a județului Bistrița-Năsăud era de 316 834 locuitori.

Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul pe teritoriul județului, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

5.4 Învățământ și educație

Prima mențiune a unei școli confesionale la Bistrița datează din anul 1388, aceasta câștigând în valoare prin șirul de dascăli, instruiți în universități de prestigiu ale vremii. După adoptarea Reformei școala a fost transformată în gimnaziu cu predare în limba latină, al cărui Regulament elaborat în 1596 de către umanistul Gallus Rohrmann prevedea două cicluri de studii. Școala, amplasată în vecinătatea bisericii parohiale, a fost reconstruită în anul 1565. În

1548 preotul orășenesc Michaeli Fleischer a constituit un fond pentru susținerea studenților săraci, în valoare de 172 de ducăți. Un mare număr de tineri din oraș au urmat de-a lungul secolelor cursurile unor universități de prestigiu din Europa, cartea și cuvântul scris devenind componente importante ale vieții sociale. Dacă cea mai veche scriere păstrată din biblioteca fostului gimnaziu evanghelic datează din anul 1475, achiziția de cărți și existența unor biblioteci este reflectată documentar încă de la începutul secolului al XVI-le.

La începutul secolului al XVIII-lea pe locul fostului hospital au fost instalați piariștii, care au amenajat o școală care a funcționat din 1717 până în 1849. Între elevii Liceul Piarist din Bistrița s-au numărat Gheorghe Șincai, Andrei Mureșanu, Karoly Torma. Lângă școală, între anii 1781 și 1787, a fost edificată biserica romano-catolică, după proiectul arhitectului Paul Schmidt, în stil baroc, după ce vechea biserică a căzut pradă incendiului din 18 aprilie 1758, alături de încă 132 clădiri.

Fig. 16 Biserica romano-catolică

La 1745 este menționată o tipografie, cea a lui Emerich Gall. Clădirea gimnaziului a fost reconstruită în anii 1832 – 1833, clădire care a funcționat ca școală până în 1935, când a fost demolată. Școala de fete a fost edificată în Piața Mică, la 1865. Din 1870 la Bistrița a funcționat o școală agricolă, iar după 1874 o școală de ucenici meșteșugari. Gimnaziul evanghelic s-a mutat în anul 1911 în clădirea nouă de pe Fleischerallee, ridicată între anii 1908 – 1910 după proiectul arhitectului vienez Paul Brang, arhitect care a realizat și proiectul clădirii Gewerbeverein-ului, actualul Centru Cultural Municipal, edificat între anii 1894 – 1895. Școala maghiară de stat a fost adăpostită inițial în localul din strada Al. Odobescu, ridicat între 1893 – 1895 după planurile arhitectului Frölich. Clădirea Colegiului National „Andrei Mureșanu” a fost edificată în 1911 – 1912, pe baza proiectului arhitectului Ludovic Ybl.

Conform *Anuarului statistic al Județului Bistrița-Năsăud - 2019*:

Evoluția populației școlare din județ poate fi identificată prin următorul grafic:

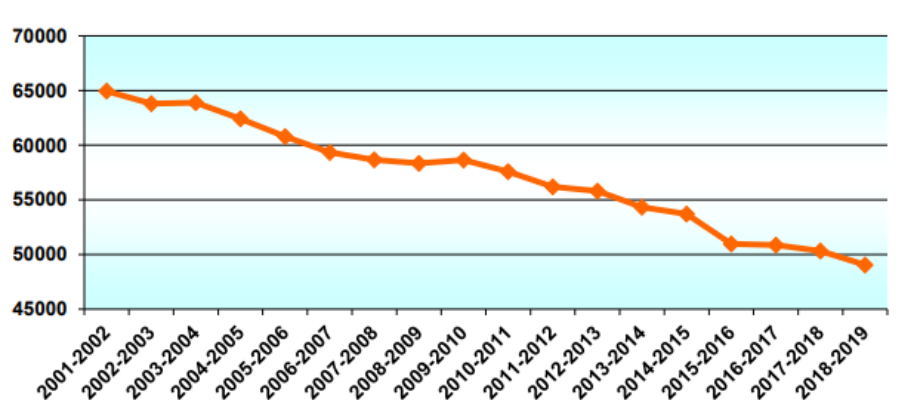

Fig. 17 Evoluția populației școlare din județul Bistrița-Năsăud

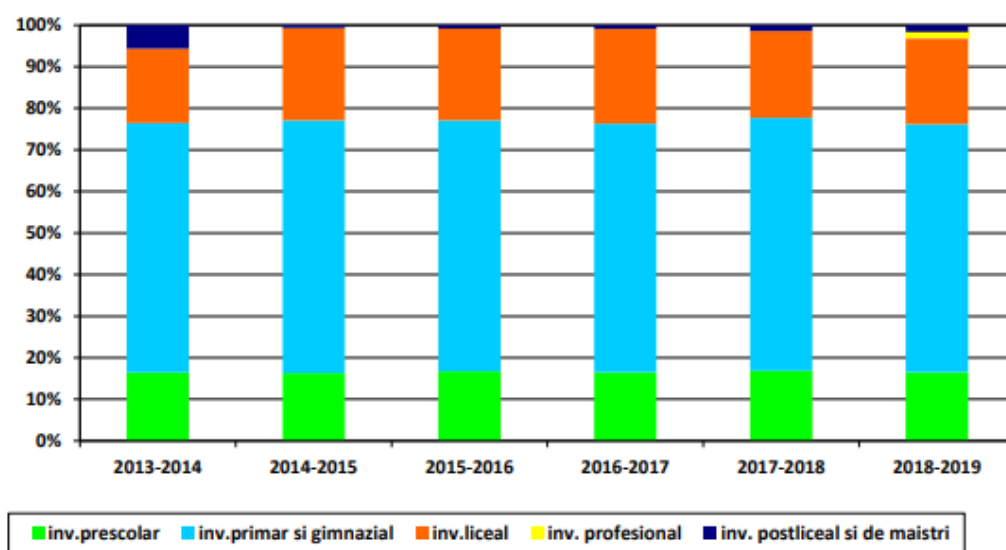

Fig. 18 Structura personalului didactic de toate gradele din județul Bistrița-Năsăud

5.5 Economia și Mediul de afaceri

Ramurile principale ale industriei, reprezentate în județ prin agenți economici, sunt: metalurgia, construcțiile de mașini, electrotehnică, mase plastice, prelucrarea lemnului, textile, exploatare minieră, sticlărie și alimentară. Unitățile economice sunt concentrate în centrele urbane și în special în municipiul Bistrița.

Dintre produsele industriale ale județului amintim: sarmele de oțel trase la rece, utilajele energetice, metalurgice și refractare, cablurile și conductorii electrici, materialele electroizolante, bateriile de acumulatori cu plumb, cheresteaua și mobilierul din lemn, produsele prelucrate din materiale plastice, sticlăria pentru menaj, etc. Sectorul primar se regăsește în județul Bistrița-Năsăud prin exploatările de metale neferoase și materiale de construcții din zonele Rodna, Măgura Ilvei și Anieș.

Principalele societăți cu activitate în domeniul industriei sunt:

- Leoni Wiring Systems Ro S.R.L. Bistrița – cablaje auto ;
- Teraplast Group SA Bistrita – articolele din PVC (țevi, fittinguri, profile extrudate pentru amenajări interioare și exterioare, granule), cabluri din teracotă, articole ornamentale;
- Radiatoare din Aluminiiu SA Bistrița – produce piese și accesorii pentru autovehicule (radiatoare din aluminiiu);
- Rombat SA Bistrița – unul din principalii producători de acumulatori auto;
- Iproeb SA Bistrița – cabluri, cordoane și conducte electrice izolate și neizolate;
- Comelf SA Bistrița – construcții metalice sudate și părți componente, utilaj terasier;
- Ario SA Bistrița – robinete industriale din oțel;
- Mebis SA Bistrița - echipamente hidraulice și pneumatice, scule pneumatice portabile;
- Miro S.A. Bistrița – repere debitate din tablă, flanșe și inele din oțel, confecții metalice;
- Dan Steel Group S.A. Beclean – produse metalurgice (sârmă, cuie, produse din sârmă, produse laminate și turnate);
- Somplast S.A. Năsăud – ambalaje flexibile din mase plastice;
- Roseyarns S.R.L. Bistrița – fire acrilice.

Județul Bistrița-Năsăud dispune de o suprafață agricolă ce reprezintă cca. 52% din suprafața totală a județului. Terenul agricol aparține în cea mai mare parte sectorului privat, iar ponderea o dețin pășunile și fânețele. Această repartitie a terenurilor determină structura producției agricole în care ponderea este deținută de creșterea animalelor. Terenul arabil deține ponderea cea mai însemnată în comunele din zona colinară a Cîmpiei Transilvaniei (partea sudică a județului).

Cea mai mare parte a produselor agricole, vegetale și animale, sunt prelucrate de agenții economici din județ. Se pot menționa societățile comerciale Carmolact Monor, Callatis Grup, Bendear Criș, Lumidan în domeniul prelucrării și industrializării laptelui, Agro Invest, Caraiman, care realizează produse și preparate din carne, Valybia, Gama, Panaroma cu activitate de morărit și panificație, Natur Fruct care produce sucuri naturale din fructe. Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Bistrița are ca obiect de activitate cercetarea în domeniul pomiculturii respectiv crearea de noi soiuri de măr, păr, prun, cireș, vișin și arbuști fructiferi și îmbunătățirea tehnologiilor agricole.

Pădurile ocupă aproximativ 39% din suprafața județului fiind o resursă deosebit de importantă pentru dezvoltarea viitoare. Cele mai întinse suprafețe de pădure se află în subzonele Rodna, Năsăud și Bârgău.

Desfacerea mărfurilor către populație se realizează în totalitate prin structuri private.

Se exportă în principal mașini, aparate și echipamente electrice, textile și articole din textile, produse din lemn, inclusiv mobilier, articole de mase plastice, animale vii și produse animale, etc.

Sectorul serviciilor este reprezentat de serviciile cu caracter industrial, construcții, transporturi, gospodărie comună, poștă, radio-tv, financiar-bancare.

Majoritatea agenților economici care au activitate în domeniul serviciilor sunt privați sau întreprinzători particulari.

Serviciile bancare sunt asigurate prin prezența în toate orașele județului a filialelor sau sucursalelor principalelor bănci care operează în România.

5.6 Transportul

Rețeaua de transport rutier a Județul Bistrița-Năsăud dispune de o rețea de drumuri publice în lungime totală de 1618 km, în anul 2017, dintre care 322 de km reprezintă drumuri naționale.

Din totalul de drumuri publice, 435 de km sunt drumuri modernizate, în majoritate porțiuni ale unor șosele de interes național și internațional. În interiorul județului, legăturile sunt asigurate de 713 km de drumuri județene și 583 km drumuri comunale. Alături de drumurile naționale sau județene o atenție aparte se acordă drumurilor comunale și forestiere, având în vedere importanța acestora în valorificarea potențialului turistic, piscicol sau cinegetic de care dispune județul Bistrița-Năsăud.

Evoluția infrastructurii rutiere, județul Bistrița-Năsăud este evidențiată în următorul tabel:

Drumuri publice:	2017	2018
-modernizate	435	428
-cu îmbrăcămînți ușoare rutiere	580	592
Drumuri naționale:		
-modernizate	289	282
-cu îmbrăcămînți ușoare rutiere	15	15
Drumuri județene și comunale:		
-modernizate	146	146
-cu îmbrăcămînți ușoare rutiere	565	577
Drumuri publice - total	1618	1596

(Sursa: INS <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, cod online: TRN139A martie2019)

Prevederi relevante sunt cuprinse în Strategia județului în ceea ce privește promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie, precum și ameliorarea legăturilor de transport prin investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul ecologic și durabil de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei:

- Relații Est-Vest UE
- Transport ecologic
- Transport intermodal
- Transport durabil
- Energie regenerabilă
- Rețele și servicii digitale paneuropene

Calea ferată existentă:

- Calea ferată Beclean pe Someș–Rodna Veche
- Calea ferată Dej–Bistrița
- Calea ferată Ilva Mică–Floreni
- Calea ferată Salva–Vișeu de Jos

5.7 Cultura

Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud se află sub autoritatea administrativă a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și coordonarea metodologică a autorităților publice centrale de specialitate. Instituția s-a înființat prin reorganizarea Centrului de conservare și valorificare a tradiției și creației populare, a Ansamblului Folcloric Profesionist “Dor Transilvan” (actualmente “Dor Românesc”), a Școlii Populare de Artă Bistrița, a sectorului arte plastice – Galeriile de artă – și a domeniului literatură, muzică cultă, tipărituri, și funcționează ca instituție publică de cultură de interes județean, cu personalitate juridică, conform Hotărârii Consiliului Județean Bistrița-Năsăud nr. 20 din 28 martie 2002.

Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud desfășoară proiecte de cercetare a stadiului actual al tradițiilor și a creației populare specifice fiecărei zone etnofolclorice a județului și elaborează materiale publicitare performante în vederea transmiterii și promovării manifestărilor culturale către cetățenii din județul Bistrița-Năsăud.

Orașul Bistrița păstrează azi 54 de monumente de arhitectură, situri arheologice și monumente sculpturale de interes național/internațional și 145 de interes local. Între acestea Biserica Evanghelică din Piața Centrală este cel mai reprezentativ simbol arhitectural al orașului. Construită din secolul al XIII-lea în mai multe etape este azi o biserică hală de mari dimensiuni, cu cel mai înalt turn bisericesc din piatră din România (cca. 75 m).

Monumente de arhitectură:

- Cetatea Bistriței (secolele XV-XVI) din care se păstrează Turnul Dogarilor și câteva fragmente de ziduri.
- Sugălete – complex din 13 clădiri datând din secolele XV-XVI, cele mai tipice construcții renașcentiste din Transilvania. Sugăletele sunt formate din mai multe clădiri etajate, legate între ele prin niște intrări spațioase ce formează o galerie cu 20 de bolți ce se sprijină pe 21 de pilaștri.
- Casa Argintarului – monument de arhitectură de la începutul Renașterii.
- Casa lui Ion Zidarul - Casa lui Johannes Lapidica – monument de arhitectură de la începutul Renașterii. Cea mai veche clădire din Bistrița.
- Palatul Culturii, Bistrița
- Colegiul Național “Liviu Rebreanu”
- Colegiul Național “Andrei Mureșanu”
- Primăria veche
- Banca Națională, Bistrița
- Clădirea Poștei Vechi, Bistrița

Lăcașe de cult:

- Biserica evanghelică a fost construită inițial în stil romanic, fiind extinsă în a doua jumătate a secolului al XIV-lea în stil gotic. Turnul bisericii a fost ridicat între anii 1487 și 1519. Are o înălțime de 75 m, fiind unul din cele mai înalte turnuri gotice din Transilvania.

- Biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” - fostă biserică a mănăstirii minorite, devenită în secolul al XIX-lea greco-catolică, este de stil gotic timpuriu (1270-1280), cu influențe cisterciene. Din 1948 este folosită de o parohie ortodoxă română. Din 1990 este revendicată ca biserică protopopială de către Biserica Română Unită (Greco-Catolică) BRU.
- Catedrala ortodoxă „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița
- Biserica romano-catolică
- Sinagoga din Bistrița
- Mănăstirea dominicană din Bistrița

Muzee și expoziții:

- Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, Bistrița
- Muzeul de sub poartă, Livezile
- Muzeul Casa Argintarului, Bistrița
- Casa Memorială Andrei Mureșanu, Bistrița
- Galeria Arcade 24
- Sala de expoziții „George Coșbuc”

Obiective memoriale:

Cimitirul eroilor români, germani și maghiari căzuți în Primul Război Mondial este amplasat în incinta cimitirului românesc din municipiul Bistrița. În cadrul acestuia sunt înhumați 121 de eroi, în morminte individuale, iar ca însemne de căpătâi au câte o cruce din beton. În cimitir se află și două monumente comemorative: un obelisc și un altar, ambele realizate din beton și piatră. Pe fațada obeliscului este un înscris comemorativ: „Construit de Societatea „Cultul Eroilor” Comitetul Central, cu concursul Comitetului Județean Bistrița, în frunte cu autoritățile militare și civile. 1937 / Aici odihnesc ostașii căzuți la datorie pe aceste locuri în războiul 1916-1919“. Pe fațada celui de-al doilea monument scrie în limba română: „Eroilor din 1914-1918“. Același înscris, dar în limbile germană și maghiară, este pe fețele II și III, în timp ce pe fața a IV-a sunt inscripționate numele celor 121 de eroi.

5.8 Turismul

Turismul se constituie într-un sector distinct, datorită condițiilor naturale oferite de zona geografică a județului și de baza materială existentă. Județul Bistrița-Năsăud dispune de un potențial turistic deosebit și bogat, valorificat în prezent prin posibilitatea de practicare a mai multor tipuri de turism: de agrement și recreere, agroturism, turism cultural, turism verde, sporturi de iarnă, alpinism, turism de aventură, etc. Zona montană intens cercetată de turiști îndeplinește funcții complexe de odihnă, cură și tratament, drumeție și sport.

Principalele obiective turistice ale județului Bistrița-Năsăud:

Cetatea Bistriței (secolele XV-XVI) din care se păstrează Turnul Dogarilor și câteva fragmente de ziduri (Sursa: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Bistrița>, APM Bistrița-Năsăud);

Fig. 19 Cetatea Bistriței(sec. XVIII)

Fig. 20 Turnul Dogarilor

Fig. 21 O parte din zidul cetății și turnul Dogarilor

Sugălete – complex alcătuit din 13 clădiri datând din secolele XV-XVI, cele mai tipice construcții renaștiste din Transilvania. Sugăletele sunt formate din mai multe clădiri etajate, legate între ele prin niște intrări spațioase ce formează o galerie cu 20 de bolți ce se sprijină pe 21 de pilaștri; (Sursa: APM Bistrița-Năsăud)

Fig. 22 Complexul Sugălete

- Casa Argintarului – monument de arhitectură de la începutul Renașterii;
- Biserica Evanghelică, aflată în centrul orașului Bistrița, este un monument de arhitectură reprezentativ pentru tranziția de la stilul gotic la cel al Renașterii în Transilvania;

Fig. 23 Biserica evanghelică

- Casa lui Ion Zidarul - Casa lui Johannes Lapidica – monument de arhitectură de la începutul Renașterii, cea mai veche clădire din Bistrița(anul 1500);
 - Casa de cultura, Bistrița.
- (Sursa : APM Bistrița-Năsăud).

În zonele montane ale județului se poate practica alpinismul, se pot organiza drumeții, la Piatra Fântânele se pot practica sporturi de iarnă, existând aici piste pentru schi, o instalație pentru telescaun și o pistă pentru bob.

În județul Bistrița – Năsăud există câteva obiceiuri tradiționale care au păstrat până astăzi formele ample de desfășurare, în care vechile rituri se îmbină cu acte ceremoniale și cu manifestări spectaculoase.

Dintre obiceiurile tradiționale care se pastrează vii și în zilele noastre amintim:

- Craii de la Mocod;
- Întreținutul bouului;
- Sărbătoarea Sânzâienelor;
- Cununa Grâului;
- Hâzii.

Rețeaua unităților cu valoare culturală și în același timp turistică cuprinde câteva elemente cu valoare de unicat, ce pot fi întrebuințate la sporirea potențialului cultural și în egală măsură a celui turistic. Astfel de obiective cu valoare culturală deosebită sunt: Casa Memorială „George Coșbuc” din comuna Coșbuc, Casele Memoriale „Liviu Rebreanu” din comuna Maieru și satul Liviu Rebreanu și Casa Memorială „I. Pop Reteganul” din comuna Petru Rareș (Reteag).

Printre alte obiective culturale pot fi amintite: Muzeul Județean, Muzeul Grăniceresc Năsăud și Muzeul de sub Poartă.

Manifestările cu caracter cultural-artistic tradițional desfășurate în municipiul Bistrița sunt: Zilele Bistriței, Festivalul internațional de folclor „Mărul de Aur” și Festivalul „Nunta Zamferei”, iar în localitatea Năsăud manifestarea cultural-folclorică „De Ispas la Năsăud”.

5.9 Situația Socială

Sistemul asistenței sociale se bazează pe următorul principiu: din fonduri bugetare de stat sau din fonduri obținute voluntar de la indivizi sau de la comunitate sunt sprijinite persoanele în dificultate, în funcție de profilul necesităților lor. În acest caz, prestația se face în funcție de

nevoile existente, conform principiului solidarității, nefiind dependentă de vreo contribuție personală anterioară, ca în cazul asigurărilor sociale.

La nivelul județului, în vederea aplicării politicilor sociale în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și a altor grupuri sau comunități aflate în nevoie socială, autoritățile administrației publice sunt cele care au atribuții privind administrarea și acordarea beneficiilor de asistență socială precum și a serviciilor sociale.

Implementarea măsurilor de asistență și protecție socială se realizează în principal de agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă, direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului, agențiile județene antidrog, direcțiile județene de sănătate publică, inspectoratele județene de poliție, inspectoratele școlare județene și serviciile publice de asistență socială.

Principii și valori care stau la baza acordării serviciilor sociale

Principiile și valorile care stau la baza furnizării serviciilor sociale de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bistrița-Năsăud sunt următoarele:

- **solidaritatea socială**, potrivit căreia întreaga comunitate participă la sprijinirea persoanelor vulnerabile care necesită suport și măsuri de protecție socială pentru depășirea sau limitarea unor situații de dificultate, în scopul asigurării incluziunii sociale a acestei categorii de populație;
- **subsidiaritatea**, potrivit căreia, în situația în care persoana sau familia nu își poate asigura integral nevoile sociale, intervin colectivitatea locală și structurile ei asociative și, complementar, statul;
- **universalitatea**, potrivit căreia fiecare persoană are dreptul la asistență socială, în condițiile prevăzute de lege;
- **respectarea demnității umane**, potrivit căreia fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă și deplină a personalității, îi sunt respectate statutul individual și social și dreptul la intimitate și protecție împotriva oricărui abuz fizic, psihic, intelectual, politic sau economic;
- **abordarea individuală**, potrivit căreia măsurile de asistență socială trebuie adaptate situației particulare de viață a fiecărui individ; acest principiu ia în considerare caracterul și cauza unor situații de urgență care pot afecta abilitățile individuale, condiția fizică și mentală, precum și nivelul de integrare socială a persoanei; suportul adresat situației de dificultate individuală constă inclusiv în măsuri de susținere adresate membrilor familiei beneficiarului;
- **parteneriatul**, potrivit căruia autoritățile publice centrale și locale, instituțiile publice și private, organizațiile neguvernamentale, instituțiile de cult recunoscute de lege, precum și membrii comunității stabilesc obiective comune, conlucrează și mobilizează toate resursele necesare pentru asigurarea unor condiții de viață decente și demne pentru persoanele vulnerabile;
- **participarea beneficiarilor**, potrivit căreia beneficiarii participă la formularea și implementarea politicilor cu impact direct asupra lor, la realizarea programelor individualizate de suport social și se implică activ în viața comunității, prin intermediul formelor de asociere sau direct, prin activități voluntare desfășurate în folosul persoanelor vulnerabile;

- **transparența**, potrivit căreia se asigură creșterea gradului de responsabilitate a administrației publice centrale și locale față de cetățean, precum și stimularea participării active a beneficiarilor la procesul de luare a deciziilor;
- **nediscriminarea**, potrivit căreia persoanele vulnerabile beneficiază de măsuri și acțiuni de protecție socială fără restricție sau preferință față de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, opinie, sex ori orientare sexuală, vârstă, apartenență politică, dizabilitate, boala cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată;
- **eficacitatea**, potrivit căreia utilizarea resurselor publice are în vedere îndeplinirea obiectivelor programate pentru fiecare dintre activități și obținerea celui mai bun rezultat în raport cu efectul proiectat;
- **eficiența**, potrivit căreia utilizarea resurselor publice are la bază respectarea celui mai bun raport cost-beneficiu;
- **respectarea dreptului la autodeterminare**, potrivit căreia fiecare persoană are dreptul de a face propriile alegeri, indiferent de valorile sale sociale, asigurându-se că aceasta nu amenință drepturile sau interesele legitime ale celorlalți;
- **activizarea**, potrivit căreia măsurile de asistență socială au ca obiectiv final încurajarea ocupării, în scopul integrării/reintegrării sociale și creșterii calității vieții persoanei, și întărirea nucleului familial;
- **proximitatea**, potrivit căreia serviciile sunt organizate cât mai aproape de beneficiar, pentru facilitarea accesului și menținerea persoanei cât mai mult posibil în propriul mediu de viață;
- **complementaritatea și abordarea integrată**, potrivit căreia, pentru asigurarea întregului potențial de funcționare socială a persoanei ca membru deplin al familiei, comunității și societății, serviciile sociale trebuie corelate cu toate nevoile beneficiarului și acordate integrat cu o gamă largă de măsuri și servicii din domeniul economic, educațional, de sănătate, cultural etc.;
- **concurența și competitivitatea**, potrivit căreia furnizorii de servicii sociale publice și privați trebuie să se preocupe permanent de creșterea calității serviciilor acordate și să beneficieze de tratament egal pe piața serviciilor sociale;
- **egalitatea de șanse**, potrivit căreia beneficiarii, fără niciun fel de discriminare, au acces în mod egal la oportunitățile de împlinire și dezvoltare personală, dar și la măsurile și acțiunile de protecție socială;
- **confidențialitatea**, potrivit căreia, pentru respectarea vieții private, beneficiarii au dreptul la păstrarea confidențialității asupra datelor personale și informațiilor referitoare la viața privată și situația de dificultate în care se află;
- **echitatea**, potrivit căreia toate persoanele care dispun de resurse socio-economice similare, pentru aceleași tipuri de nevoi, beneficiază de drepturi sociale egale;
- **focalizarea**, potrivit căreia beneficiile de asistență socială și serviciile sociale se adresează celor mai vulnerabile categorii de persoane și se acordă în funcție de veniturile și bunurile acestora;
- **dreptul la libera alegere a furnizorului de servicii**, potrivit căruia beneficiarul sau reprezentantul legal al acestuia are dreptul de a alege liber dintre furnizorii acreditați.

5.10 Mediul

Conform PLANULUI JUDEȚEAN DE GESTIONARE A DEȘEURILOR ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD (2018-2025) este esențial să fie asigurat la nivel local a unui management performant al deșeurilor, cu un impact cât mai redus asupra mediului și a sănătății umane, cu un consum minim de resurse și energie, prin aplicarea la nivel operațional a ierarhiei deșeurilor implicând: prevenirea generării deșeurilor, pregătirea pentru reutilizare, reciclarea, recuperarea și, ca ultimă opțiune preferabilă, eliminarea (incluzând depozitarea și incinerarea fără recuperarea energetică).

Strategia Națională privind Gestionarea Deșeurilor a creat cadrul potrivit realizării responsabilităților asumate de România, prin prezentarea acțiunilor necesare în vederea planificării și atingerii obiectivelor în domeniul deșeurilor. Pe de altă parte principalele obiective ale Planului Național de Gestionare a deșeurilor constau în caracterizarea situației actuale în domeniu, identificarea problemelor care conduc la managementul inefficient al deșeurilor, stabilirea obiectivelor și țăintelor la nivel național și identificarea necesităților investiționale. PNGD acoperă perioada 2018-2025. În baza acestor documente strategice, precum și în condițiile Ordinului nr. 140/2019 privind aprobarea Metodologiei pentru elaborarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea planurilor județene de gestionare a deșeurilor și a planului de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București, s-a elaborat Planul Județean de Gestionare a deșeurilor pentru județul Bistrița-Năsăud.

5.11 Valorile județului Bistrița-Năsăud

Cele mai mari valori sunt constituite din bunurile cu semnificație istorică, documentară, artistică și etnografică care aparțin în majoritate cultelor religioase din județ.

Prin aceste valori se conturează specificul național al culturii, recunoscut pe plan internațional. Starea actuală a unor bunuri de patrimoniu impune în mod obligatoriu intervenții de restaurare, în special asupra patrimoniului iconografic eclezial în care se regăsesc valori excepționale reprezentate de icoane din sec. XVIII.

(1) Prezentarea județului Bistrița-Năsăud a fost realizată de către ADI Turism printr-un Film, care descrie valorile culturale și etnografice specifice regiunii de desfășurare a județului

• (Sursa: <https://www.nord-vest.ro/un-nou-film-de-prezentare-a-judetului-bistrita-nasaud/>)

(2) Valori arheologice ale județului, redată în artă fotografică:

O inițiativă adresată tuturor pasionaților de fotografie și istorie - redarea Limes-ului prin arta fotografică și conștientizarea valorii lui patrimoniale. Prea puțini dintre noi știu faptul că Limes-ul roman reprezintă unul dintre cele mai interesante elemente ale patrimoniului arheologic din județul Bistrița-Năsăud. Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud face un pas important în promovarea acestui areal și a valorilor arheologice pe care le are județul nostru.

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud anunță, începerea Expoziției interactive de fotografie cu tematică arheologică - Foto Limes. Aceasta se va desfășura până la finele anului 2018 și se adresează tuturor iubitorilor și pasionaților de fotografie și istorie, interesați în a promova într-

o formulă inedită unul dintre cele mai interesante elemente ale patrimoniului arheologic al județului Bistrița-Năsăud, Limes-ul roman. Acesta se întinde pe un areal extrem de generos din suprafața județului, pe raza localităților din comunele Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Uriu, Căianu Mic, Spermezeu, Zagra, Salva, orașul Năsăud, Feldru, Livezile, Șieu-Măgheruș, Șintereag, Mărișelu, Budacu de Jos, Cetate, Șieu, Șieuț, Monor. Starea de conservare a structurilor frontierei romane aflate pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud este de cele mai multe ori periclitată de activități agricole și alte tipuri de intervenții antropice sau mai nou de către activități ilegale de detecție în perimetrul acestora. Una dintre modalitățile de protejare și conservare a acestora o constituie popularizarea în rândul publicului larg, iar una din cele mai eficiente metode o constituie fotografierea, redarea Limes-ului prin imagini.

Fig. 24

Expoziția își propune familiarizarea participanților cu aceste situri arheologice și conștientizarea valorii lor patrimoniale. Aceasta se va axa, pe trei teme principale: 1. Siturile arheologice; 2. Peisajul geografic; 3. Personajul uman. Astfel ca, pasionații de fotografie să poată surprinde și valorifica prin intermediul fotografiei atât o temă fixă - situl arheologic, dar și una generală - peisajul geografic sau cea a portretului.

Fig. 25

Toate lucrările trimise vor intra într-o competiție amicală, ele fiind promovate pe pagina de facebook și site-ul Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, unde vor putea fi votate de către public. Cele mai apreciate fotografii vor fi expuse în cadrul unei expoziții desfășurate la finalul anului la sediul Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, str. Gen. Grigore Bălan, nr. 19, Bistrița. Toți cei înscriși vor primi diplome de participare, iar pentru locurile I, II și III se vor

acorda la final recompense sub forma unor bunuri, respectiv: locul I - Trepied foto; locul al II-lea – Rucsac foto; locul al III-lea - Filtru polarizare.

Specialiștii Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud vor asigura întregul suport informativ și științific necesar celor interesați. Înscrierile se pot face pe adresa de e-mail a instituției complexmuzealbn@yahoo.com, pe pagina de facebook - Valorificare și Promovarea Limesului roman în județul Bistrița-Năsăud sau la nr. de telefon 0740018928 (cercetător - Radu Zăgreanu).

În cursul anului 2014, o mână de oameni inimoși, creativi, cu dragoste față de valorile și produsele locale, au avut o idee măreață, care a avut ecou în rândul unor oameni la fel de inimoși și creativi, din fruntea județului Bistrița-Năsăud. De la idee la faptă a fost doar un pas: Consiliul Județean Bistrița-Năsăud a preluat inițiativa, atrăgând alături alte instituții care au văzut potențialul și necesitatea susținerii acestei inițiative: Primăria Bistrița, Primăria Beclean, Primăria Lechința, Centrul Județean pentru Cultură și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud.

Fig. 26

Obiectivele Asociației „Produs în Bistrița-Năsăud”

Principalele obiectivele generale ale organizației sunt:

- Identificarea și susținerea intereselor micilor și marilor producători din județul Bistrița-Năsăud;
- Reprezentarea producătorilor locali din județul Bistrița-Năsăud, atât la nivel local, cât și la nivel național și internațional;
- Promovarea produselor locale, a tradițiilor și culturii locale, a meșteșugurilor, a valorilor locale;
- Realizarea unui cadru pentru protejarea producătorilor locali din județul Bistrița-Năsăud, atât la nivel local, cât și la nivel național și internațional.

Potențialul cultural al județului este conferit de numărul mare de monumente istorice și de patrimoniul cultural mobil cărora li se mai adaugă și tradițiile specifice zonei.

În acest domeniu la nivelul județului există:

- monumente și situri arheologice;
- clădiri și case memoriale;
- monumente de artă plastică și cu valoare memorială;
- zone istorice urbane și rurale.

Printre vestigiile istorice mai importante se află Biserica Evanghelică din centrul municipiului Bistrița, construită în urmă cu aproape 600 de ani, reprezentativă pentru arhitectura gotică a Evului Mediu.

Alături de aceasta se află alt complex arhitectural medieval – Șirul Sugălete.

La numai 500 m se află Biserica Mănăstirii Franciscane din secolul al XIII-lea, actualmente biserică ortodoxă, în imediata apropiere a unui fragment din zidul de piatră care înconjură cetatea Bistrița.

Alte fragmente destul de mari ale acestui zid se mai păstrează în apropierea parcului orașului, unde încastrează și un bastion de apărare, „Turnul dogarilor”, refăcut așa cum arăta el în urmă cu o jumătate de mileniu.

Potențialul natural de care dispune județul: izvoarele de ape minerale cu potențial terapeutic, zonele Rodna cu Parcul Național Munții Rodnei, Valea Vinului, Valea Blaznei care pot fi valorificate turistic (turism tematic, turism montan, agroturism).

Resurse naturale neregenerabile de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud sunt:

Minerurile polimetalice plumbo-zincifere se găsesc în zona Rodna - Valea Blasnei. Exploatarea acestora a încetat în anul 2007. În aceste zone se mai găsesc zăcăminte auro-argentifere și magnetită care însă nu se exploatează.

Rocile utile :

- ✓ *Nisipuri și pietrișuri (balast) din zona de terasă a râurilor Someșul Mare.* Acestea sunt exploatate de numeroase societăți comerciale cum ar fi: ACI Cluj SA, LDP SA Bistrița, CML RO SRL, Moșan Transimpex SRL, Matcon SA, Îndemânarea SRL, Dimex SRL, Sicicora SRL, Cotuțiu Construct, Star SRL, Prosperus Min SRL, etc.
- ✓ *Argile comune* – au fost exploatate în anul 2011 din zonele Lechința, Valea Glodului-Șanț, Dumitra și Budești de către societățile Prodmarom SRL, Ceramica Lec, Iridex Grup Construcții, Mis Grup SRL.
- ✓ *Andezite* – roci care se găsesc în munții vulcanici (Pietriceaua-Colibița, Arșita-Măgura Ilvei, Turnuri-Valea Ilvei, Ardealul-Șanț și Valea Cuculeasa-Lunca ilvei). Au fost exploatate în anul 2011 de către SC Petromobex SRL, Andezitul SRL, Tavcost Impex SRL, Lafarge, Agregate Betoane SA, Mis Grup SRL, etc.

Datini și Obiceiuri

Obiceiurile populare s-au constituit în relație cu sărbătorile creștine, sau paleocreștine, cu viața agrară din cele patru anotimpuri și cu viața pastorală, asigurând o cupolă magică și spirituală unor evenimente din viața comunității. Și evenimentele din viața individuală au asociate ritualuri ce le dau semnificație și amploare: botezul, nunta și moartea se asociază cu datini și obiceiuri.

Obiceiurile s-au păstrat în structura tradițională doar în unele zone mai izolate din munți sau din câmpie. În celelalte zone, cele ale aculturației rural-urban și ale dezvoltării și modernizării mai pronunțate a satelor s-a păstrat doar structura obiceiurilor și un repertoriu minimal al acestora, fiind asimilate comportamental contemporaneității.

Peste an se mai pot întâlni obiceiuri populare de amploare, care sunt însoțite de spectacole folclorice și sărbători ale satelor la: Mocod, Tăure, Figa, Căianu Mic și Mare, Șieu-Cristur,

Maieru, Sebiș, Valea Bârgăului și Valea Someșului.

Iată câteva din cele mai reprezentative obiceiuri populare din județul Bistrița-Năsăud:

OBICEIURI DE BOBOTEAZĂ

Obiceiurile legate de Sărbătoarea Bobotezei sunt păstrate cu sfințenie în satele de munte din județul Bistrița-Năsăud. Printre obiceiurile păstrate de-a lungul anilor se numără colindatul celor care poartă numele de Ion, în costume de personaje malefice, crezându-se că numai astfel sătenii vor fi feriți de rele.

De asemenea, în ajunul Bobotezei, fetele de pe meleagurile bistrițene își fac o turtă din făină, apă și sare, pe care o coc pe plita sobei, iar pe înserate mănâncă acea turtă, însă fără să bea apă. Înainte de a se culca, fetele pun un pahar plin cu apă la capul patului. Se spune că băiatul care îi va oferi în vis paharul de apă, va fi ursitul fetei.

Picurarea apei sfințite de Bobotează în apa de băut a animalelor reprezintă o tradiție care se păstrează în special în mediul rural. Această tradiție înseamnă purificare și o prețuire a oamenilor față de animalele care l-au primit pe Iisus în momentul nașterii sale, în peștera din Bethleem.

CRAII DE LA MOCOD

Craii de la Mocod este un obicei care face parte din ciclul sărbătorilor populare de primăvară, fiind înrudit cu “Plugarul”, “Tânjaua” și “Ieșitul întâi la arat”, ceremonii agrare practicate în zona Maramureșului. George Coșbuc referindu-se la originea “Crailor” a apreciat că este un obicei specific războinic, aducând aminte de felul cum își aleg popoarele primitive căpeteniile lor, la echinoxul de primăvară. În ținutul Năsăudului, obiceiul “Crailor” este prezent numai la Mocod și se performează în cele trei zile de sărbători ale Paștelui.

HÂZII

Fig. 27

Hâzii este un obicei tradițional de iarnă păstrat în localitatea Chintelnic, din subzona Șieu Mocănime, și se desfășoară în Ajunul Bobotezei. În această seară, conform tradiției pe ulițele satului își fac apariția “hâzii” sau “mascații”, sosirea lor pe la casele gospodarilor fiind mai ales un prilej de bucurie și amuzament general. Cel mai adesea, băieții de deghizează în fete, tinerii travestiți formează un alai de nuntă, iar bătrânii spun că umblă cu “moartea” prin sat. Costumele “hâzilor” sunt fie straie populare, fie sunt confecționate din haine vechi, în funcție

de personaje interpretate: moși, babe, doctori, ofițeri, miri etc.

ȘEZĂTOAREA

Șezătorile reprezintă o activitate obișnuită în puținele sate care mai păstrează tradiția.

După terminarea muncilor agricole, când lumea satelor intră într-o perioadă de repaus relativ, dar mai ales după Lăsatul Secului de Crăciun (15 noiembrie), începea sezonul șezătorilor. Șezătorile erau întâlniri comunitare cu caracter lucrativ dar și distractiv, lumea satelor îmbinând în mod plăcut lucrul cu distracția. Erau locul în care se învățau deprinderi practice dar se derulau și numeroase obiceiuri. În Postul Crăciunului, una din principalele preocupări casnice era de torsul cânepii, inului și a lânii, care se făcea cu mai multă plăcere, cu mai mult spor și în condiții mult mai bune în cadrul unor întâlniri comunitare.

Șezătorile puteau fi organizate ad-hoc, în zilele lucrătoare, la una sau mai multe case, și erau de mai multe feluri. Ele puteau să aibă un caracter de întrajutorare atunci când mai multe femei sau tinere participau la torsul cânepii sau a lânii unei gospodine, operația repetându-se, apoi, la casa fiecărei participante. Puteau să fie, însă, și întâlniri în cadrul cărora fiecare participantă torcea materialul adus cu sine.

ÎNSTRUȚATUL BOULUI

Înstruțatul boului este un obicei agro-pastoral și aparține riturilor de fertilitate din preajma solstițiului de vară. Această datină are în centrul său animalul sacru, puternic, dătător de viață și roade. Se sărbătorește în ziua de Rusalii, în câteva sate: Tăure, Figa, Șieu-Cristur, Căianu Mare și Căianu Mic. Structura acestui obicei agrar cuprinde următoarele etape: împletirea cununii de flori, împănatul boului, purtatul spre casa gospodarului, sosirea alaiului festiv la gazdă, ospățul și jocul.

Fig. 28

CUNUNA GRÂULUI

Fig. 29

Cununa grâului este sărbătoarea recoltei de la sfârșitul secerișului. Obiceiul cununii secerișului cuprinde în structura sa următoarele etape: împletirea obiectului ritual, purtatul cununii la casa gazdei, masa comună, jocul cununii. Zona Năsăudului constituie un nucleu centralizator al obiceiului. Aici cununa este mai bogată prin dimensiunea mare a împletiturii de spice și prin frumusețea cântecelor de cunună ce acompaniază aducerea obiectului ritual. Această datină s-a păstrat într-un cadru amplu ce implică întreaga comunitate sătească.

Există obiceiuri legate de ciclurile vieții omului care sunt amplificate de către comunitate în serbări sau festivaluri. Cel mai cunoscut dintre acestea este legat de obiceiul nunții: Festivalul Județean de Folclor “Alaiul Nunților de pe Valea Bârgăului”. În cadrul acestui festival sunt prezentate diferite secvențe din ceremonialul de nuntă în forma specifică Văii Bârgăului: pețitul miresei, “tocmala”, strigături la mire și la mireasă, “jocul miresei în bani”, “strigătura la găină”, “datul colacului la soacră”, “datul cămășii la mire”.

Ansamblul Profesionist ”Dor Românesc”

În anul 2016, la împlinirea a 20 de ani de la înființarea Ansamblului Profesionist ”Dor Românesc”, Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud a organizat la Palatul Culturii un spectacol aniversar în cadrul căruia artiștii ansamblului au prezentat cântece și dansuri populare în prima parte, române și muzică de petrecere în partea a doua.

ANSAMBLUL DE DANSURI

Fig. 30

6. Prezentarea comunei Teaca, județul Bistrița-Năsăud

Teaca (în maghiară: *Teke*, în germană: *Tekendorf*, *Teckendorf*) este o comună situată în sud-estul județului Bistrița-Năsăud, Transilvania, România, formată din satele Archiud, Budurleni, Ocnița, Pinticu, Teaca (reședința) și Viile Tecii. De-a lungul timpului localitatea a purtat mai multe nume cum ar fi: *Teke* (1318), *Opidum Teke* (1446), *Vilia Theke* (1464), *Tyaka* (1808), *Tekendorf* (1854).

6.1 Repere istorice

Săpăturile arheologice atestă atât satul Teaca, cât și localitățile componente, ca datând încă din perioada neoliticului. Zona a fost populată de sași pe la 1161-1241. Localitatea Teaca este atestată documentar din 1318 sub numele **Theke**, când comitele de Alba Iulia, la data de 14.10.1318, raportează regelui Carol Robert că moșia Șoimuș (Stupini) a dat-o magistratului Petru. Cu ducerea la îndeplinire a ordinului fost încredințat parohul Eberhard din Teke (Teaca).

Teaca a fost posesiune a mai multor familii nobiliare. În anul 1403 și-a început activitatea școala din localitate. Cu îngăduința lui Ladislau I al Ungariei, din 1486 a devenit târg și tot atunci *groful* Mihály Szobi eliberează iobagii din sat. Târgul a devenit renumit pentru pescuit și viticultură, berea fiind însă interzisă pentru comercializare. În timpul reformei religioase, maghiarii au trecut la calvinism, iar sașii la luteranism, între cele două culte legându-se o alianță pentru conducerea târgului. Inițial alianța a fost condusă de maghiarii calvini, dar pentru următorii 300 de ani au preluat-o sașii luterani.

În 1610 Giorgio Basta a dat foc așezării. În secolele XVII-XVIII târgul a aparținut familiei nobiliare maghiare Wass. Un ordin regal de cavalerie a fost așezat aici pentru apărare, în 1764 și a rămas aici 100 de ani. Iezuitul Mathias Schmidt înființează în 1771 o parohie romano-catolică, la care au aderat o parte din calvinii maghiari, însă fără succes pentru sașii luterani, care s-au opus revenirii la Biserica Catolică. Cu ajutorul autorităților imperiului austriac, Michael Groh înlătură vechea conducere a târgului și impune conducerea bisericii catolice, iar păstorii români și ȝiganii așezați la periferie s-au alăturat bisericii catolice maghiare. Maghiarii calvini rămași fideli protestantismului și-au întemeiat, ulterior, și ei, o biserică separată de cea a catolicilor maghiari, în anul 1791.

În 1805 orașului avea 8 preoți, 429 de țărani liberi, 74 de văduve, 21 de ȝigani și 11 jeleri români. Cele patru grupuri etnice au trăit izolate geografic, pe străzi (vecinătăți) diferite, până la al Doilea Război Mondial.

În 1843 se deschide prima farmacie din târg. La revoluția din 1848 românii au tăbărit în târg, alături de o parte dintre sașii din legiunea săsescă. Autoritățile târgului de atunci au solicitat părăsirea Comitatului Cluj în 1850 și au cerut integrarea în Districtul Bistriței.

În 1860 evreii așezați aici au reușit să-și închege o comunitate, iar în anul 1884 și-au permis să aducă primul Rabin. În 1876, românii de aici și-au înființat o parohie greco-catolică, ulterior, între 1928-1931, ridicându-și biserică de zid cu hramul "Sfânta Treime" (în prezent deținută de ortodocși, care au preluat-o, după interzicerea din 1948 a confesiunii greco-catolice de către autoritățile comuniste). În perioada interbelică Teaca avea 23 de sate în componență. (sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Teaca,_Bistri%C8%9Ba-N%C4%83s%C4%83ud)

MONUMENTELE EROILOR DIN COMUNA TEACA:

Monumentul Eroilor din comuna Teaca este amplasat în curtea bisericii ortodoxe din Teaca și a fost înălțat de către comunitatea creștin-ortodoxă din comună în semn de prețuire și în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale.

Fig. 31

Monumentul eroilor din satul Archiud, comuna Teaca se află în centrul localității Archiud și a fost dezvelit în anul 1948, pentru cinstirea memoriei eroilor români din cele Două Războaie Mondiale. În stânga și dreapta monumentului sunt amplasate două troițe:

- Troița din partea stângă este destinată eroilor morți în Primul și al Doilea Război Mondial. Aceasta a fost construită de către refugiații din Archiud, în cinstea eroilor localității, morți în cele două războaie mondiale. Pe troiță se află următorul înscris: „Ridică această sfântă troiță refugiații din Archiud. Anul 1946.”

- Cea de-a doua troiță din lemn împreună cu crucea de piatră a fost construită în anul 1948 cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la „Marea revoluție din 1848”. Pe aceasta este sculptat numele eroilor din localitate care s-au jertfit în cele două războaie mondiale, care au străbătut satul. Monumentul a fost renovat în anii 1979-1980. Pe fațada monumentului sunt înscrise numele eroilor români jertfiți între 1914-1918, respectiv 1941-1944.

Monumentul eroilor din satul Ocnîța, comuna Teaca inițial a fost de tip troiță, realizat din beton și metal, amplasat atunci în centrul satului Ocnîța, în curtea Bisericii Ortodoxe.

Troița a fost înălțată în anul 1933, în memoria ostașilor români căzuți în Primul Război Mondial. Pe fațada troiței se afla un scurt înscris comemorativ: „SCUMPILOR NOȘTRII EROI / 1914-1919”. Dedesubt au fost înscrise numele a 52 eroi români.

Fiind simplu în construcție, nu a fost declarat monument. Monumentul se afla pe terenul parohiei ortodoxe Ocnița, în curtea bisericii, chiar la intrare. În anul 2003 sub păstoria preotului Vasile Drăgan a fost ridicat un nou monument istoric la Ocnița, pe locul vechiului monument, cu fonduri adunate de la cetățeni și cu sprijinul primăriei Teaca, primar Eckerhardt Zaig.

Noul monument, realizat din beton și placat cu marmură, are înscrisi un număr de 96 eroi din satul Ocnița, căzuți în Primul și în cel de-al Doilea Război Mondial.

Pe noul monument este înscrisul: „Glorie eroilor căzuți pe câmpurile de luptă în cele două războaie mondiale”.

Fig. 32

Monumentul eroilor din Viile Tecii, comuna Teaca a fost ridicat în anul 1933 în cimitirul bisericii, în memoria eroilor căzuți în Primul Război Mondial.

Fig. 33

Complexul monumental din satul Pitinticu, comuna Teaca

- ✚ bustul eroului martir Constantin Romanu-Vivu, unul dintre conducătorii revoluției române din Transilvania de la 1848-1849, prefectul Legiunii a XII-a, cu hotarele între Mureș și Someș, omul care a visat alături de Nicolae Bălcescu, Simion Bărnuțiu și Avram Iancu o Românie mare și liberă.

Fig. 34

6.2 Asezare geografică și suprafața

Teaca este situată pe DN 15A Reghin-Bistrița, la 25 km de Reghin și la 33 km de Bistrița, pe cursul superior al râului Dipșa.

6.3 Cadrul natural

Suprafața teritorial-administrativă are 14.078ha, din care: Intravilan 280ha, Extravilan 13.798 ha.

Vecini comunei Teaca sunt:

- La est - județul Mureș,
- La sud - comuna Milaș, județul Mureș.
- La vest - comuna Sânmihaiu de Cîmpie.
- La nord - comuna Galații B-ței, Șieu, Mărișelu .

Forma de relief

Comuna este situată în partea de Nord-Est a Câmpiei Transilvane, zonă de trecere de la dealurile domoale la zona deluroasă înaltă, altitudinile sunt cuprinse la media de 500m.

Relieful este dispus haotic, văile sunt largi, cu tendințe mlăștinoase, fără linii morfologice directe, fără terase.

Caracteristicile solului

Solul este format din roci friabile reprezentate prin marne, argile, nisipuri, gresii, conglomerate nisipoase, zonă de luncă 10%, zonă de deal 90%. Există în subsol resurse de sare (Pinticu).

Clima

Regimul climatic-temperat continental de tranziție specifică zonelor deluroase influențat de circulația generală a atmosferei și de formele de relief. Temperatura medie anuală a comunei Teaca atinge valoarea de 8,5°-9°C. Cantitatea precipitațiilor atmosferice este de 550–600 l/mp anual. Vânturile dominante bat din direcția vest și nord-vest. Nu au fost înregistrate fenomene meteorologice extreme ge ntornade, furtuni. Nu se cunosc valori extreme ale precipitațiilor. Temperaturile sunt specifice zonei de deal nici aici nu se cunosc extreme.

Rețeaua hidrologică

Cursurile de apă din comuna Teaca aparțin bazinului hidrografic Someșul Mare, cea mai importantă fiind Valea Dipșei care străbate satele Pinticu, Teaca și Viile Tecii cu mici afluenți Ocnița și Archiud. În timpul topirii zăpezilor și în anotimpurile ploioase rar se întâmplă să inunde lunca dintre satele Viile Tecii - Teaca. Există iazuri piscicole amenajate între localitățile Viile Tecii și Budurleni în suprafață totală de 108 ha cu adâncimea maximă de 2,5 m acestea nu au creat situații deosebite, dar există posibilitatea ruperii barajului în cazul unor precipitații abundente acesta inundând localitățile din aval Dipșa, Galații-Bistriței. Nu există alte amenajări hidrotehnice.

6.4 Populația

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Teaca se ridică la 5.329 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 6.022 de locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt români (66,41%). Principalele minorități sunt cele de romi (23,16%) și maghiari (6,77%). Pentru 3,04% din populație nu este cunoscută apartenența etnică. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (79,66%), dar există și minorități de adventiști de ziua a șaptea (5,72%), reformați (5,2%), penticostali (1,67%), romano-catolici (1,5%), greco-catolici (1,29%) și bapțiști (1,05%). Pentru 3,13% din populație nu este cunoscută apartenența confesională .

6.5 Învățământ și educație

În comună există instituții de învățământ:

- Licee: 1 unitate școlară.
- Școli din învățământ primar și gimnazial: 5 unități școlare.
- Grădinițe de copii: 6 unități școlare.

6.6 Economia și Mediul de afaceri

Economia comunei Teaca este dezvoltată pe următoarele ramuri: agricultura, prelucrarea laptelui, industrie, exploatarea și prelucrarea lemnului, tâmplărie PVC, aluminiu și geam termopan, mobilier, arhitectură, inginerie și servicii de consultanță tehnică, majoritatea grupate în centrul de comună Teaca. Agricultura este principala ramură economică a comunei Teaca.

Domeniul construcțiilor și al materialelor de construcții este la rândul său important în economia comunei Teaca, prin care se produc prefabricate din beton și se asigură prestări de servicii în domeniul reparațiilor și al construcțiilor diverse. Comercializarea materialelor de construcții se fac prin depozite și alte magazine mai mici din comună.

Produsele alimentare se înscriu la rândul lor în economia comunei Teaca: în localitatea Teaca existând o brutărie și o fabrică de prelucrare a laptelui.

Mori există în Teaca, Viile Tecii, Ocnița și Archiud.

Suprafața agricolă totală este de 14.078 ha din care: teren agricol de 10.512 ha, livezile și pepinierele reprezintă 575 ha, viile 95 ha – pășunile 2.163 ha, fânețele naturale 2.534 ha, păduri 3.043 ha, bovine aproximativ 1867 capete, porcine aproximativ 1500 capete, ovine aproximativ 5600 capete, păsări aproximativ 30.000 capete, cabaline aproximativ 320capete.

6.7 Poliția Comunală Teaca

Activitățile poliției locale sunt următoarele:

- ✚ Monitorizarea pericolelor: monitorizarea transporturilor de substanțe chimice periculoase
- ✚ Evaluarea riscurilor specifice: amenințări sociale
- ✚ Evaluarea efectelor negative: ale situațiilor de urgență care s-au produs ale stărilor potențial generatoare de situații de urgență
- ✚ Informarea și educarea preventivă a populației
- ✚ Înștiințarea autorităților administrației publice asupra: stărilor potențial generatoare de situații de urgență și producerii situațiilor de urgență
- ✚ Căutarea și salvarea persoanelor
- ✚ Evacuarea persoanelor, populației sau bunurilor periclitate:
 - asigurarea protecției persoanelor cu funcții de conducere din instituțiile fundamentale ale statului în locurile în care acestea vor fi evacuate și a pazei noilor sedii de lucru precum și a reședințelor puse la dispoziție
 - evidența populației evacuate
 - controlul circulației.
- ✚ Acordarea asistenței medicale de urgență - asigurarea asistenței medicale pentru structurile de intervenție operativă
- ✚ Localizarea și stingerea incendiilor la structurile subordonate
- ✚ Neutralizarea efectelor materialelor periculoase-evacuarea locală a populației existente în interiorul perimetrului de securitate
- ✚ Asigurarea transportului forțelor și mijloacelor de intervenție, persoanelor evacuate și altor resurse: supravegherea, fluidizarea și controlul circulației auto și controlul și evidența auto-evacuării

- ✚ Menținerea și restabilirea ordinii publice
- ✚ Asigurarea bazei materiale pentru realizarea funcțiilor de sprijin.

6.8 Servicii publice

Primăria comunei și Consiliul local al comunei Teaca se află în satul reședință de comună Teaca, pe strada Principală nr. 598. Acesta are în subordine cele 6 sate aparținătoare: Archiud, Budurleni, Ocnița, Pinticu, Teaca (reședința) și Viile Tecii. Primăria comunei Teaca prestează *servicii publice* în scopul satisfacerii interesului public local.

Din martie 2016 primăria Teaca, una dintre cele mai mari comune din județul Bistrița-Năsăud, are un sediu nou. Investiția, cifrată la 2,5 milioane de lei a fost finalizată în zece luni, după ce vechiul sediu al primăriei a fost demolat complet. Primarul Iustin Muntean a prezentat pentru Radio Cluj acest proiect, finanțat prin Ordonanța de Urgență 28.

Fig. 35 Oficialități la inaugurarea Primăriei Teaca

Fig. 36

”Am extins clădirea și am înălțat-o cu încă un etaj. Până anul trecut funcționam câte două sau trei persoane în același birou și nu puteai să discuți cu cetățenii în acele condiții. Acum o să aducem aici și biblioteca, în care avem circa 22 000 de volume, pentru care avem pregătită și o sală de lectură.”

Noul imobil al Primăriei Teaca este dotat cu lift, iar președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud a declarat că acesta este cel mai modern sediu de primărie din mediul rural din județul Bistrița-Năsăud.

Prezent la festivitatea de inaugurare a noului obiectiv, președintele PSD, Liviu Dragnea a apreciat în mod deosebit funcționalitatea edificiului, despre care a spus că este **plăcut și foarte bine realizat, cu un plus de civilizație pentru cetățenii care vin în el.**

(sursa: **Lift și sală de lectură la cea mai modernă primărie rurală din Bistrița-Năsăud: Publicat in: 06 mart. 2016**)

6.9 Transportul

Starea drumurilor

Între Teaca și Lechința a existat o cale ferată cu ecartament îngust, azi se numeste Mocanita Transilvaniei, a implinit 100 de ani la 16 august 2015 si mai are 35 de km din cei 100 de km initiali.

Căi de transport

- Drumul național 15A traversează comuna de la nord la sud, făcând legătura între localitățile Bistrița și Reghin pe distanța de 14 km, alcătuit din îmbrăcăminte de asfalt.
 - Drumul județean 173 Șieu–Milaș trece prin comună pe distanța de 20 km, Pinticu–Ocnița, fiind de asemenea din îmbrăcăminte asfaltică și se intersectează cu drumul național 15A în centrul localității Teaca.
 - Drumul județean 162 pe distanța de 7 km între Teaca–Archiud-Sanmihaiul de Campie fiind de asemenea din îmbrăcăminte asfaltică între Teaca si Archiud, pietruit între Archiud–Sanmihaiu de Campie și se intersectează cu drumul național 15A în centrul localității Teaca.
 - Drumul județean Viile Tecii–Budurleni pe distanța de 4 km, pietruit.
 - Calea ferată (cu linie îngustă Teaca–Târgu–Mureș cu stații Teaca actual este doar in scop turistic.
 - Rețele electrice de înaltă tensiune străbat comuna pe distanța de cca 10 km, iar cele de medie tensiune pe distanța de cca 25 km. Rețele de gaz metan existente pe raza comunei: Ocnița–Budurleni rețea de medie presiune.
- Iar în localitatea Teaca există deja consumatori de gaz metan.

6.10 Cultura

În comună își desfășoară activitatea instituții de cultură și artă:

- Cămine culturale: 6 unități
- Biblioteca comunală

Lăcașuri de cult

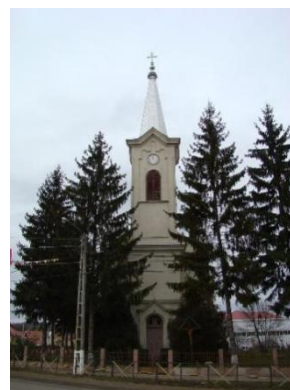
- Biserica Lutherană, biserică lutherană, stil arhitectonic gotic, din a doua jumătate a sec al 14-lea ce are și elemente arhitectonice romanice, azi nefolosită. Biserica a fost reconstruită de mai multe ori. Zidul fortificației din jurul bisericii a fost dărâmat în 1870.
- Biserica Nașterea Maicii Domnului, biserică ortodoxă, din lemn, construita între 1705-1703, pictura făcuta in 1791 distrusa in 1921 cand au vrut sa schimbe acoperisul, o ploaie in timpul lucrarilor a distrus pictura interioara au fost refacute cateva parti ale bisericii prin anii 1925.

- Biserica Sf. Arhangheli, biserică ortodoxă, construită în 1834, ctitorie a preotului paroh STEFAN MOLDOVAN protopopul de FĂRĂGĂU, jud. MUREȘ, și din materiale recuperate de la o altă biserică atestată în anul 1607, a cărei Sfântă Masă a Altarului, făcută din trunchiul unui bătrân stejar, se află și în zilele noastre (2009) în actuala biserică parohială "Sf. Treime".
- Biserica Reformată din 1843
- Biserica Ortodoxă "Sf. Treime", construită între 1928-1931 ca biserică parohială greco-catolică, preluată spre folosință după 1948, până în prezent, de Biserica Ortodoxă Română.
- Biserica Catolică, din localitatea Archiud, stil baroc

Biserica evanghelică sec. XIV-XIX

Biserica romano-catolică

Fig. 37

6.11 Turismul

Atracții turistice:

- Biserica evanghelică din satul Teaca, construcție secolul al XIV-lea, monument istoric
- Biserica ortodoxă "Sfânta Treime" din Teaca
- Biserica romano-catolică din Teaca
- Biserica de lemn "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din satul Budurleni, construcție 1830, monument istoric
- Biserica lutherană din satul Viile Tecii, monument istoric
- Biserica reformată din satul Archiud
- Biserica ortodoxă Archiud
- Biserica romano-catolică Archiud
- Băile sărate din satul Pinticu

6.12 Sănătatea și Situația Socială

Dispensarele medicale umane și Centrul de permanență Teaca asigură:

- ✚ Monitorizarea pericolelor-monitorizarea stării de sănătate a populației
- ✚ Evaluarea riscurilor specifice:
 - Îmbolnăviri în masă

- epizootii/zoonoze
- amenințări biologice
- amenințări la adresa infrastructurilor critice
- + Evaluarea efectelor negative:
 - ale situațiilor de urgență care s-au produs
 - ale stărilor potențial generatoare de situații de urgență
- + Informarea și educarea preventivă a populației
- + Înștiințarea autorităților administrației publice asupra:
 - stărilor potențial generatoare de situații de urgență
 - producerii situațiilor de urgență. ș.a.

Sănătatea și asistența socială pentru populație este asigurată prin Centrul de Permanență Teaca, Unitatea medico-socială, Complexul de servicii sociale comunitare (Casa de copii), cabinetele medicale individuale ale medicilor de familie în număr de 2, un cabinet de stomatologie, dispensar medical veterinar.

Conform Strategiei de dezvoltare a serviciilor sociale pentru perioada 2019-2023 la nivelul comunei Teaca *se prevede înființarea și dezvoltarea unui sistem realist și eficient de servicii sociale la nivelul localității, capabil să asigure incluziunea socială a tuturor categoriilor vulnerabile, creșterea calității vieții, tratament egal, nediscriminare și dreptul la o viață demnă pentru toți locuitorii comunei Teaca.*

7. Evaluarea SDL 2014-2020

Evaluarea strategiei de dezvoltare locală aplicată de comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud în perioada 2015 - 2020 este necesară pentru identificarea și analiza rezultatelor, efectelor, mecanismelor implementării și formularea de recomandări și lecții învățate.

Evaluarea rezultatelor strategiei este utilă pentru furnizarea dovezilor și informațiilor cu caracter strategic referitor la ceea ce s-a obținut și cum s-a obținut, prin implementarea strategiei, în vederea îmbunătățirii strategiei pentru perioada 2021 – 2027.

Astfel, pe orizontul de timp 2015 – 2020, au fost identificate domenii prioritare, corelarea cu domeniile de intervenție fiind redată mai jos, prinse în prioritățile operationale la nivel national.

7.1. Portofoliul de proiecte demarate/implementate în perioada 2014 – 2020:

Nr. Crt.	Portofoliul de proiecte	Descriere proiect	Grad de implementare
1.	Infrastructura		
1.1	Retea canalizare si statie de epurare, asfaltare drumuri, dotare camin cultural, dotare ansamblu de dansuri populare si constructie gradinita cu program normal	”Proiect integral pe Masura 3.2.2.- retea canalizare si statie de epurare, asfaltare drumuri, dotare camin cultural, dotare ansamblu de dansuri populare si constructie gradinita cu program normal”- 10.818.750 lei. Contract de finantare nr. 322010960600056/08.06.2010. Termen de realizare 33 luni.	100%
1.2	Modernizare drumuri agricole	Modernizare drumuri agricole in comuna Teaca, Bistrita-Năsăud. Contract de finantare nr. C0430A000011660600003/16.06.2017 – 45369000 lei. Durata de executie 36 luni.	100%
1.3	Modernizare drumuri de interes local	Modernizare drumuri de interes local in localitatile Viile Tecii, Teaca, Archiud si Ocnita, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud. Contract de finantare C0720RN00011660600045/ 24.05.2017 – 4539000 lei. Durata de executie 36 luni.	90%
1.4	Achizitie buldoexcavator	Achizitionarea de buldoexcavator în comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud. Contract de finantare nr. C1920074X223660601823/12.11.2018. Termen de executie 297291,49 lei. Durata de executie 36 luni.	100%
2	Resurse Umane		

2.1	IMPACT TEACA	IMPACT TEACA – Masuri integrate pentru imbunatatirea situatiei socio-economice a persoanelor defavorizate din comunjitatele marginalizate ale comunei Teaca, judetul Bistrita-Năsăud. Contract de finantare nr. POCU 18/4/1/102218/27.09.2017 – 24.788.192,65 lei. Durata de executie 36 luni.	80%
3.	Cultura		
3.1	Reabilitare si modernizare centru recreativ	Reabilitare si modernizare centru recreativ comuna Teaca, judetul Bistrita-Năsăud. Contract de finantare C1920072X223660607844/27.11.2020 - 683457,21 lei. Termen de executie 36 luni.	10%
4.	Turism		
4.1	Centru local de informare turistica	Centru local de informare turistica in comuna Teaca si proximitati, Dezvoltare si marketing turistic. Contract de finantare nr. C313011160600015/01.02.2012 – 873200 lei. Durata de executie 36 luni.	100%

Tab. 3

În rezultatul analizei, s-a constatat că în perioada 2015-2020 nu au fost derulate proiecte în domeniile Agricultură și dezvoltare rurală, Asistență socială, Economie, precum și în alte domenii.

În ceea ce privește relevanța strategiei anterioare, aceasta poate fi apreciată din punctul de vedere al relevanței față de nevoile socio-economice identificate în analiza contextului anterior.

Pentru analiza eficacității, respectiv a progresului înregistrat în realizarea obiectivelor propuse este necesară o evaluare a modului în care măsurile de acțiune propuse în cadrul strategiei și-au atins țintele stabilite.

Impactul Strategiei de Dezvoltare Locală 2015 – 2020 este evaluat prin prisma efectului de ansamblu al beneficiilor aduse de strategie asupra unui număr cât mai mare de persoane, justificând astfel utilitatea strategiei. Se remarcă faptul că marea parte a măsurilor implementate au vizat domeniul infrastructurii. Impactul așteptat prin implementarea acestor măsuri vizează creșterea calității vieții populației din comună și atragerea unui număr mai mare de turiști, cu efecte benefice asupra mediului de afaceri local.

Principală problemă întâmpinată în implementarea strategiei a fost legată de lipsa fondurilor, ceea ce reprezintă o provocare și pentru perioada următoare, numărul mic de proiecte, accesare de fonduri nerambursabile, precum și lipsă de personal și scrierea de proiecte. În măsura în care se dovedesc a fi în continuare necesare pentru viziunea de dezvoltare ulterioară a comunei, măsurile rămase neimplementate vor fi transpuse în strategia pentru perioada 2021 – 2027.

La planificarea dezvoltării comunei Teaca în perioada 2021-2027 se va continua implementarea proiectelor începute în perioada precedentă.

Totodata, planificarea dezvoltării comunei se va face pe cele **17 Obiective de dezvoltare Durabilă** din Agenda 2030, cuprinse în prioritățile operaționale la nivel național, se va ține cont de rezultatele analizei portofoliului de proiecte demarate în perioada precedentă.

8. Planificarea strategică

8.1. Generalități

Planificarea strategică pornește, în contextul actual, luând în considerare rezultatele Analizei situației existente din punct de vedere socio-economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, cât și direcțiile și obiectivele fixate de diversele abordări strategice regionale, naționale, județene care condiționează contextul local și elaborarea unei direcții de evoluție a dezvoltării localității.

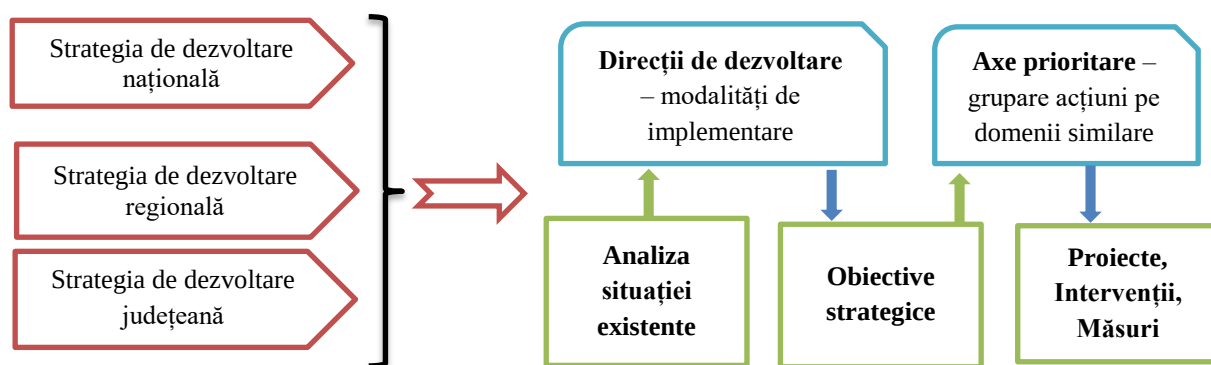

Fig. 38

În rezultat, luând în considerație strategiile de dezvoltare națională, județeană și regională, analiza situației existente generează direcții de dezvoltare prioritare în raport cu așteptările comunității, considerate ca fiind principalele modalități de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare al acesteia. Fiecare dintre aceste direcții presupune parcurgerea obiectivelor strategice care pot fi realizate, prin măsuri și acțiuni grupate în axe prioritare specializate, care conțin proiecte, măsuri și intervenții specifice, de a căror prioritizare, planificare și mod de concretizare, depinde implementarea în condiții optime a strategiei și atingerii obiectivelor propuse.

Etapele esențiale ale unui proces de planificare strategică:

Etapa I – Pregătirea

Etapa II – Identificarea formulării optime a misiunii

Etapa III – Evaluarea situației actuale a institutiei

Etapa IV – Dezvoltarea scopurilor strategice și a obiectivelor operaționale

Etapa V – Finalizarea planului scris

Etapa VI – Implementarea planului

Activitatea de planificare strategică a Comunei Teaca are ca scop dezvoltarea unui sistem de activități, inițiat deja de actuala administrație, și promovarea competitivității teritoriale precum și crearea unei viziuni a viitorului comunei noastre. Obiectivele acestei strategii sunt:

- Identificarea cadrului socio-economic în care se găsește în prezent comuna;

- Crearea unui plan de acțiuni și a obiectivelor de urmărit pe termen mediu și lung;
- Conturarea unei metodologii pentru a identifica resurse în vederea implementării strategiei;
- Pregătirea de acțiuni concrete în acord cu planificările existente la nivel de administrație locală.

Planul Local de Acțiune (PLA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie. Termenul de realizare a planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă (SLDD).

PLA poate fi revizuit periodic, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsura ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul Local de Acțiune pentru implementarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă a comunei Teaca, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametrii specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul strategiei de dezvoltare, iar țintele-obiective strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

“Planul Local de Acțiune” prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi evaluat continuu complexitatea factorilor social-economic-mediu-tehnologic prin indicatorii de dezvoltare durabilă selecționați ca relevanți pentru comuna Teaca.

Utilitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Durabilă a comunei.

Pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte, astfel încât procesele necesare atingerii obiectivelor să poată fi bine coordonate:

1. Planul de dezvoltare al Planului Local de Acțiune - planificare activităților;
2. Planul de executare al Planului Local de Acțiune - implementarea activităților;
3. Planul de monitorizare al Planului Local de Acțiune - evaluarea activităților.

Pentru a asigura o dezvoltare coerentă a comunei Teaca, suportul necesar trebuie să fie asigurat de către:

1. Administrația Locală (primăria) și Consiliul Local, care trebuie să-și replanifice dezvoltarea instituțională pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Acțiune;

2. Comunitatea Locala - cetateni si organizatii, actorii principali ai dezvoltarii locale, prin atitudine si participare activa;
3. Mediul de afaceri - firme si institutii finantatoare, drept suport financiar si logistic (informatii si tehnologii moderne).

8.2. Principii și Condiții

Pentru realizarea Planului Local de Actiune, primaria comunei Teaca, ca autoritate publica locala, trebuie sa-si intareasca capacitatea institutionala la toate nivelele de decizie si executie, aceasta presupune atragerea si furnizarea de resurse financiare suficiente si mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar si analiza cadrului administrativ de alocare a responsabilitatilor.

Rezolvarea problemelor curente, cat si a celor de ce vor apare in viitor depinde in foarte mare masura de gradul de competenta al conducerii administratiei publice locale.

Materializarea capacitatii institutionale este un proces de durata in care administratia publica trebuie sa actioneze pentru schimbarea radicala a atitudinii functionarului public fata de accesul cetatenilor la activitatea administratiei.

In acest sens o principala preocupare a primariei comunei Teaca a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

8.3. Obiective generale

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locala a comunei Teaca sunt:

- ✓ Asigurarea accesului neingradit la infrastructura (apa, distributie gaze si canalizare) a tuturor locuitorilor si al consumatorilor economici din comuna;
- ✓ Reabilitarea si modernizarea in conformitate cu necesitatile si standarde europene a scolii;
- ✓ Optimizarea si dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicatii si energie;
- ✓ Protejarea mediului prin conformarea progresiva cu standardele de mediu din Uniunea Europeana pe care Romania va trebui sa le atinga in totalitate;
- ✓ Garantarea conditiilor pentru crearea unor activitati rentabile in zootehnie si agricultura;
- ✓ Combaterea excluderii si dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunitati investitionale.

8.4. Consolidarea Capacității Instituționale a Primăriei

Condițiile care stau la baza unei dezvoltării social - economice rapide sunt susținerea și participarea activă, respectarea legilor și onorarea obligațiilor primăriei comunei, precum și implicarea cetățenilor la luarea deciziilor în ceea ce privește rezolvarea propriilor probleme.

Primăria, fiind o interfață între cetățean și instituțiile statului, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică locală va fi orientată spre:

- Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării tuturor problemelor comunei;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, gaze naturale, energie electrică, etc.);
- Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;
- Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficientizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- Organizarea de licitații pentru achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;
- Reducerea creșterii volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de personal angajat în instituțiile bugetare, acolo unde este cazul;
- Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și transmiterea unor activități către sfera privată.

Consolidarea finanțelor publice:

- Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației, pentru dezvoltarea comunei;
- Întreprinderea unor măsuri concrete pentru acumularea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;
- Constituirea de fonduri extrabugetare pentru susținerea unor programe de interes local;
- Susținerea dezvoltării antreprenoriatului ca motor de creștere a economiei de piață.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale;
- Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administrației publice locale constă în:

a. Dezvoltarea managementului resurselor umane

- Preocuparea primăriei comunei Teaca pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării comunei.

b. Dezvoltarea nivelului de pregătire profesională

- Stabilirea necesităților și oportunităților de instruire;
- Corelarea necesităților cu potențialul uman existent;
- Stabilirea unui sistem de training adecvat.

c. Folosirea eficientă a resurselor umane

- Stabilirea regulamentului de organizare și funcționare a personalului și a regulamentului de ordine interioară;
- Personalul trebuie să lucreze în domenii de activitate bine definite.

d. Creșterea responsabilității și a independenței profesionale

- Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- Transparența funcționării sistemului instituțional pentru fiecare angajat;
- Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse.

e. Schimbarea de fond a raportului dintre administrație și cetățean

- Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;
- Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- Crearea unei strategii de comunicare operativă cu cetățenii;
- Implementarea unui sistem de management al calității.

f. Realizarea unui sistem de monitorizare a calitatii serviciilor publice

- Administrarea eficientă a banilor publici;
- Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- Cheltuirea eficientă a veniturilor.

g. Dezvoltarea managementul informațiilor

- Corelarea și integrarea bazelor de date din instituție;
- Analizarea nevoilor în domeniul software.

9. Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Teaca, județul Bistrița-Năsăud

9.1 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 (Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 a fost adoptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018) include 17 obiective de dezvoltare durabilă, cu ținte clare pentru 2030, obiective ținte și pentru conducerea Comunei Teaca, județul Bistrița-Năsăud, care va asigura treptat implementarea acestora în perioada 2021-2027 .

Nr. crt.	Obiective de Dezvoltare Durabilă	Descriere
1	 1 FĂRĂ SĂRĂCIE	Fără sărăcie Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2	 2 FOAMETE „ZERO”	Foamete „zero” Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile
3	 3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE	Sănătate și bunăstare Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă
4	 4 EDUCAȚIE DE CALITATE	Educație de calitate Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți
5	 5 EGALITATE DE GEN	Egalitate de gen Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6	 6 APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE	Apă curată și sanitație Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți
7	 7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE	Energie curată și la prețuri accesibile Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern
8	 8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ	Muncă decentă și creștere economică Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.

9		Industrie, inovație și infrastructură	Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10		Inegalități reduse	Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11		Orașe și comunități durabile	Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12		Consum și producție responsabile	Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13		Acțiune climatică	Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14		Viața acvatică	Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15		Viața terestră	Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16		Pace, justiție și instituții eficiente	Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17		Parteneriate pentru realizarea obiectivelor	Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Tab. 4

◆ Obiectivul 1: Fără sărăcie

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Documentul are în vedere diminuarea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Potrivit documentului, România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care suferă de deprivare materială severă, raportată la media UE. Conform datelor INS din 2016, procentajul de persoane încadrate în această categorie era de 23,8%. Rata sărăciei relative în perioada 2007-2016 (stabilită la nivelul de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent) a fost evaluată de INS la 24,6%-25,3%, față de nivelul mediu din UE de 16,6%-17,3%. Conform Eurostat, în 2016, 49,2% dintre copiii din România, cu vârste cuprinse între de 0 și 17 ani, prezentau risc de excluziune socială, comparativ cu media UE de 26,4%, țara noastră înregistrând cel mai mare număr de astfel de cazuri. Coeficientul GINI, care măsoară gradul inegalității în societate, a fost, de asemenea, în creștere în România.

Orizont 2020 ≈

- Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile;
- Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune socială prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori;
- Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.

Ținte 2030 ≈

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

◆ Obiectivul 2: Foamete zero

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Orizont 2020 ≈

- Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de suine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar;
- Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional / atestate ca rețete consacrate.

Ținte 2030 ≈

- Finalizarea cadastrului agricol;
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

◆ Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

◆ Obiectivul 4: Educație de calitate

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Strategia se adresează, în principal, următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Orizont 2020 ≈

- Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial.

Ținte 2030 ≈

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat;

- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor.

◆ Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

◆ Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Orizont 2020 ≈

- Folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru turismul de sănătate (spa);
- Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametrii bio-chimici acceptați.

Ținte 2030 ≈

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%.

◆ Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Orizont 2020 ≈

- Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor;
- Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară.

Ținte 2030 ≈

- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi.

◆ **Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică**

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe locuitor și promovarea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

Orizont 2020 ≈

- Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor;
- Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației;
- Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau tele-muncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere.

Ținte 2030 ≈

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare.

◆ Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Orizont 2020 ≈	▪ Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016); ▪ Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă / cu potențial de creștere.
Ținte 2030 ≈	▪ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora; ▪ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere.

◆ Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

Coeficientul GINI este indicatorul care măsoară gradul de inegalitate a veniturilor disponibile ale unei populații – când este 0% reprezintă egalitate deplină și când este 100% reprezintă inegalitate absolută. Conform Eurostat, în anul 2008, acest coeficient a fost de 35,9% pentru România, comparativ cu 31,0% media UE, iar în 2016 a fost de 34,7%, comparativ cu 30,8%.

În ceea ce privește inegalitățile între rural și urban, conform INS, 46,2% din cetățenii României trăiau în mediu rural în 2015. Potrivit Eurostat, media UE era de 28%. Pentru decalajul socio-economic dintre mediul urban și rural, indicatorul reprezentativ este „riscul sărăciei sau a excluziunii sociale”. Eurostat subliniază faptul că, în 2016, în România, în mediul urban, rata *riscului de sărăcie* era de 24,3%, în timp ce în mediul rural era la 51,7%. Media UE era de 23,6% în mediul urban și 25,5% în mediul rural.

◆ Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Orizont 2020 ≈

- Creșterea procentajului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului;
- Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc.).

Ținte 2030 ≈

- Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic.

◆ Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Orizont 2020 ≈

- Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție;
- Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi;
- Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile.

Ținte 2030 ≈

- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025.

◆ Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la acestea atât în strategiile, cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare.

◆ Obiectivul 14: Viață acvatică

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

◆ Obiectivul 15: Viața terestră

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

◆ Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalui social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, diminuarea corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

◆ Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

9.2 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă a comunei Teaca

9.2.1 Obiective generale

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locala a comunei Teaca sunt:

- Crearea conditiilor pentru inceperea unor activitati rentabile agricultura și zootehnie; Protejarea mediului prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- Reabilitarea și modernizarea sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
- Asigurarea accesului neîngrădit al populației și al consumatorilor economici la infrastructura (apă, canalizare, distribuție gaze, căi de transport, telefonie);
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor conform standardelor europene;
- Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

9.2.2 Obiective specifice

Capacitate administrativă:

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-existența cadrului legal privind autonomia financiară și administrativă la nivelul autorităților administrației publice locale. -continuarea tendinței de descentralizare a serviciilor publice, în virtutea principiului subsidiarității și pentru a asigura o adaptare mai bună și mai rapidă la nevoile locale; -existența unui program operațional dedicat capacității administrative; -existența unui mecanism de determinare a autorităților administrației publice locale de a crește gradul de colectare a impozitelor și taxelor locale; -cadrul legal favorabil încheierii unor parteneriate în vederea aplicării și implementării de proiecte finanțate din fonduri structurale și/sau în vederea dezvoltării și prestării de servicii în comun;	-posturi din organigrama Primăriei nu sunt ocupate în prezent, din cauza constrângerilor legale și bugetare, ceea ce îngreunează furnizarea unor servicii publice de calitate. -capacitate administrativă redusă de a genera venituri proprii și de a absorbi fonduri nerambursabile; -cheltuieli reduse cu investițiile; -climatul general de suspiciune față de alocarea de fonduri către autoritățile locale; -dotări tehnice și tehnologice insuficiente și/ sau depășite moral, aplicații informatice	-dezvoltarea sectorului tehnologiei, informațiilor și comunicațiilor; -progresul tehnologic continuu și transferul de tehnologie și know-how; -inițiative legislative privind criza financiară și insolvența unităților administrativ-teritoriale; -preocuparea Guvernului pentru consolidarea finanțelor publice și a stabilității financiare; -preocuparea Guvernului pentru creșterea gradului de colectare a	-alocări insuficiente de la bugetul de stat pentru realizarea obiectivelor privind capacitatea administrativă. -capacitate administrativă redusă . -persistența luării deciziilor de către autoritățile administrației publice centrale, fără o fundamentare reală și bazată pe informații relevante cu privire la administrația publică locală și fără o preocupare de a învăța din experiențele anterioare; -accentuarea crizei financiare și

-experiența dobândită în cadrul proiectelor cu diferite surse de finanțare externă; -existența cadrului legal care permite autorităților administrației publice locale să utilizeze instrumente pentru eficientizarea furnizării serviciilor publice; -creșterea transparenței privind organizarea concursurilor de recrutare și promovare; -existența unui cadru legal care favorizează/ permite accesul cetățenilor la informații de interes public, garantează transparența decizională, asigură respectarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice; -existența unor angajamente prin care România își asumă priorități majore precum: sporirea gradului de disponibilitate a datelor publice deschise puse la dispoziție de autoritățile publice, creșterea integrității publice, gestionarea eficientă a fondurilor publice, consolidarea responsabilității corporative; -asigurarea transparenței și deschiderii către mass-media și societatea civilă; -implicarea directă sau indirectă în proiecte și activități importante cu impact în planul modernizării și eficientizării instituționale și asupra societății civile; -existența unui cadru legislativ privind managementul situațiilor de urgență; -capacitatea de intervenție operativă în situații de urgență, la un nivel acceptabil; -cultivarea inițiativei personale în cadrul domeniului situațiilor de urgență; -posibilități de pregătire profesională a personalului;	insuficiente sau realizate într-o manieră care nu permite centralizarea, interconectarea și interpretarea integrată a datelor; -definire incompletă a prerogativei de putere publică; -influența și presiunile factorului politic; -cooperare interinstituțională inadecvată; -insuficiența informațiilor cu privire la utilizarea instrumentelor de management al calității în administrația publică; -lipsa unor sisteme și proceduri de monitorizare și evaluare, inclusiv participativă, a performanței furnizării serviciilor publice; -lipsa standardelor de calitate orientate spre rezultatele serviciilor publice; -utilizarea redusă a parteneriatelor public-privat în vederea eficientizării procesului de furnizare a serviciilor publice; -legislație secundară privind funcția publică și funcționarii publici care nu mai corespunde cu realitatea; -restricționarea ocupării prin concurs a posturilor vacante; -recrutare bazată pe evaluarea strictă a cunoștințelor în dauna potențialului și abilităților;	taxelor și impozitelor; -preocuparea Guvernului pentru creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile și stimularea investițiilor; -posibilitatea includerii în programarea viitoare a fondurilor structurale a unor măsuri dedicate dezvoltării capacității administrative a instituțiilor din administrația publică; -implementarea sistemului de semnătură electronică în relația cu autoritățile și instituțiile publice; -dezvoltarea unor instrumente de management al calității; -posibilitatea finanțării proiectelor din fonduri structurale sau granturi puse la dispoziție de organizațiile internaționale -existența unor angajamente asumate la nivel politic național cu privire la reforma procesului politicilor publice la nivelul administrației publice; -preocuparea guvernului pentru eficientizarea	impunerea de către organismele internaționale de noi constrângeri; -instabilitatea zonei euro: accentuarea presiunilor economice asupra tuturor statelor membre UE, inclusiv asupra sistemelor administrative ale acestora, care trebuie să reducă drastic costurile privind administrația publică, dar, în același timp să crească eficiența activităților administrației și a intervențiilor statului; -întârzieri majore care intervin între depunerii cererilor de finanțare și momentul contractării proiectelor cu finanțare externă, datorate cu precădere proceselor de evaluare și al celor privind achizițiile publice; -educație civică redusă; -părăsirea sistemului administrației publice de către personalul cu experiență relevantă pentru sectoare de activitate mai atractive din țară sau străinătate; -criza economică actuală cu
--	---	---	---

-disponibilitatea pentru colaborarea cu parteneri interni și externi; -parteneriate cu instituții publice, ONG-uri și organizații internaționale; -capacitatea de a atrage, de a coordona, implementa și monitoriza resurse financiare externe.	-lipsa de atractivitate din punct de vedere financiar pentru ocuparea unei funcții publice; -sistem de carieră bazat pe vechime în detrimentul performanțelor, cu consecințe în ceea ce privește demotivarea personalului; -reglementare insuficientă în ceea ce privește oportunitatea reorganizărilor instituționale și eliberările din funcția publică; -grad ridicat de subiectivism în evaluarea performanțelor profesionale individuale; -formalism în evaluarea gradului de atingere a obiectivelor individuale, însoțită, în multe situații, de stabilirea defectuoasă și nerealistă a acestora; -lipsa resurselor financiare sau insuficientă alocare a resurselor bugetare pentru perfecționarea funcționarilor publici și a personalului contractual; -nivel scăzut de informatizare. Lipsa informatizării circuitului documentelor în cadrul primăriei; -calitatea redusă a acțiunilor de informare și consultare realizate; -subdimensionarea structurilor din domeniul ordinii publice și siguranței	planificării strategice și sistematizarea reglementărilor (adoptarea Codului administrativ, elaborarea și adoptarea Codului inanțelor publice locale și a Codului de procedură administrativă); -încurajarea de parteneriate public-private și subcontractarea de servicii publice mediului privat; -creșterea rolului societății civile reprezentate prin patronat, sindicate, organizații neguvernamentale, asociații profesionale și a consumatorilor, alături de autoritatea publică locală; -evoluția continuă a tehnologiei comunicațiilor mobile care creează premisele dezvoltării unei platforme de comunicații mobile de bandă largă ce ar permite utilizatorilor acces în timp real, de oriunde, la informațiile de care au nevoie. -adoptarea legii cadru privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice; -colaborarea, în domeniul funcției publice, dintre instituțiile publice,	restrângerile și limitările bugetare; -complexitatea decizională, birocrația sau limitarea resurselor de toate tipurile, pe fondul crizei economice, pot genera un blocaj strategic și structural; -complexitatea procedurilor de achiziții poate determina prelungirea de la un an la altul a acestei activități și pierderea bugetului alocat achizițiilor; -viteza cu care se succed schimbările nu oferă timpul necesar reacției și există riscul apariției unei incompetențe cauzate de faptul că ”ne propunem mai mult decât putem face”; -deciziile la nivel politic și modificările instituționale frecvente/ potențial nefavorabile; -existența unor structuri/proceduri de control etc. care îngreunează mecanismul de implementare, printr-un control/ birocrație excesivă; -gradul ridicat de neîncredere al populației și actorilor economici în fondurile europene -în contextul dificultăților și birocrației asociate
---	--	--	--

	cetățeanului, pe fondul restructurărilor realizate, raportat la dinamica elementelor situației operative; -resurse financiare și logistice insuficiente, spații insuficiente, destinate desfășurării activităților structurilor cu atribuții în domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului; -dificultăți în corelarea nivelului de expertiză al specialiștilor TIC cu evoluția tehnologiilor și a standardelor în domeniu, în condițiile lipsei alocărilor financiare în acest scop; -acțiunile de vizibilitate și sensibilizare și parteneriatele cu instituții și ONG-uri sunt puțin valorificate; -infrastructura de comunicații și tehnologia informației nemodernizată; -nefinalizarea operaționalizării serviciilor voluntare pentru situații de urgență, ca urmare a insuficienței resurselor financiare alocate în acest scop; -dotare deficitară cu autospeciale de intervenție, precum și insuficiența resurselor financiare și logistice alocate pentru asigurarea disponibilității autospeciilor de intervenție; -slaba pregătire a personalului în cunoașterea limbilor	societatea civilă, instituții din cadrul academic și instituții/organizații din afara țării; -existența unui cadru strategic la nivel european care include măsuri ce vizează depășirea obstacolelor și a fragmentării existente la nivelul Uniunii Europene – adaptarea cadrului juridic pentru reutilizarea datelor, mobilizarea instrumentelor financiare în sprijinul deschiderii datelor prin acțiuni precum crearea de portaluri europene de date; -îmbunătățirea participării populației alături de reprezentanții structurilor din domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului, pentru realizarea scopului comun de siguranță; -necesitatea creșterii capacității de reacție și intervenție a structurilor din cadrul Sistemului Situațiilor de Urgență; -posibilitatea accesării altor surse de finanțare în afara celor bugetare în vederea derulării ritmice a planurilor logistice multianuale; -posibilitatea accesării fondurilor	acestora, cumulat cu o cunoaștere insuficientă a oportunităților și beneficiilor utilizării acestor fonduri
--	---	---	--

	străine; -formarea profesională continuă nu răspunde unor nevoi riguros determinate; -organizare deficitară în domeniul arhivării documentelor (lipsa spațiilor de depozitate și a unui sistem electronic de arhivare); -încărcarea mare a personalului existent, atribuirea dezechilibrată a sarcinilor, responsabilități neclare; -existența unui număr semnificativ de sarcini administrative; -lipsa de motivare a personalului, în condițiile unor salarii foarte mici; -proces dificil de derulare a achizițiilor publice, care îngreunează întregul sistem de implementare a fondurilor .	externe nerambursabile; -fructificarea interesului mass-media pentru domeniul de activitate pentru transmiterea de mesaje către populație. -simplificarea și revizuirea legislației naționale în vederea facilitării implementării fondurilor (în domeniul fiscal, achiziții publice, control și aprobări etc) . -eficientizarea utilizării fondurilor și creșterea relevanței prin dezvoltarea unor portofolii de proiecte bine puse la punct, la nivelul tuturor Programelor Operaționale; -crearea unui mecanism complex de sprijin pentru beneficiari și potențiali beneficiari, în scopul îmbunătățirii întregului ciclu al proiectelor finanțate din fonduri europene, inclusiv prin facilitarea accesului la finanțare.	
--	---	---	--

Agricultura și dezvoltarea rurală

- Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la conditiile climatice;

- Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la conditiile climatice;
- Incurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor
- Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- Impadurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- Intretinerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-existența unei suprafețe agricole mari. -teren productiv în comună. -potențial piscicol. -forma de relief corespunzătoare dezvoltării agriculturii, creșterii animalelor și agroturismului. -teren fertil peste media județului; -suprafață mare de teren agricol; -calitatea superioară a terenurilor agricole; -potențial agricol.	-acces greu la sursele de finanțare. -suprafețe întinse de teren nelucrate. -împăduriri necontrolate. -publicitate insuficientă pentru promovarea rezervațiilor naturale. -lipsa capacității de prelucrare a produselor animaliere . -drumuri nemodernizate în totalitate la sate. -posibilitatea realizării unor ferme zootehnice prin accesarea de fonduri europene . -sprijin nemijlocit a specialiștilor din agricultură. -dezvoltarea sectorului privat. -existența unui potențial de investiții în dezvoltarea agriculturii -potențial piscicol neexploatat; -posibilitatea dezvoltării microfermelor în mediul rural. -posibilitatea realizării de culturi ecologice . -diversificarea și	-posibilitatea dezvoltării unei agriculturi moderne din perspectiva fondurilor ptr. dezvoltarea rurală -posibilitatea obținerea de produse ecologice. -posibilitatea realizării unor ferme zootehnice prin accesarea de fonduri europene -sprijin nemijlocit a specialiștilor din agricultură -dezvoltarea sectorului privat -existența unui potențial de investiții în dezvoltarea agriculturii -potențial piscicol neexploatat; -posibilitatea dezvoltării microfermelor în mediul rural. -posibilitatea realizării de culturi ecologice	-dezinteresul față de aceste domenii duce la posibilitatea ca să nu fie valorificate în totalitate -invadarea pieței de aprovizionare cu produse lactate din alte zone -nesiguranța valorificării produselor agroalimentare -concurența cu mari producători agricoli -lipsa informațiilor privind obținerea de fonduri europene în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale . -competitivitate pe piața de desfacere a produselor din partea altor producători din alte localități și zone; -inundațiile și

	dezvoltarea activităților economice în mediul rural; -sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative;	-diversificarea și dezvoltarea activităților economice în mediul rural; -sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative; -încurajarea asocierii și sprijinirea înființării de exploatații pentru culturi alternative și ecologice; -creșterea competitivității sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri în dezvoltarea afacerilor; -crearea, dezvoltarea unităților agricole de producție și prelucrare.	alunecările de teren.
--	--	--	-----------------------

Infrastructura și Transport

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-există infrastructură stradală în centrul comunei Teaca, -majoritatea drumurilor comunale sunt incluse în programe de modernizare, -există o stație de tratare a apei potabile, -zonă protejată cu suprafață întinsă -comuna Teaca este electrificată -majoritatea drumurilor din sate sunt asfaltate -spații verzi/locuitor mari -rețea hidrologică bogată	-lipsa de fonduri și surse de finanțare suficiente pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii. -infrastructura stradală nu este modernizată și extinsă în totalitate. -investiții reduse în sectorul infrastructurii. -rețeaua de canalizare și apă potabilă nu este în finalizată în totalitate.	-posibilitatea asigurării unui transport modern -accesarea fondurilor structurale pentru rețele de apă și canalizare în satele aparținătoare comunei Teaca. -amenajarea și regularizarea cursurilor și debitelor de apă.	-imposibilitatea asigurării susținerii financiare în toate domeniile infrastructurii.

Economia și Mediul de afaceri

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei, prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turistilor în comuna.

Mediu de afaceri

- Incurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-acces la drumurile județene care fac legătura cu centrul județului Bistrița-Năsăud și drumurile naționale. -existența în zonă a unor investiții în domeniul forestier. -fond forestier bogat și personal calificat în domeniu -exploatarea produselor de balastiere -deschiderea autorităților locale pentru dezvoltarea comunității de afaceri.	-nu există forță de muncă disponibilă și calificată -accesul dificil al IMM-urilor și producătorilor agricoli la sursele de finanțare -dificultatea acaparării pieții de desfacere -insuficiența dezvoltare a parteneriatului public-privat -posibilitate redusă de cofinanțare de la bugetul local a proiectelor -acces dificil la informație în domeniul afacerilor -nr. scăzut al întreprinzătorilor privați cu capital mare; -nr. scăzut al unităților ce oferă servicii de cazare și masă. -infrastructura bancară și de asigurări slab dezvoltată -potențial economic slab promovat -lipsa unor spații adecvate pentru unitățile de prestări servicii	-dezvoltare economică a comunei din perspectiva fondurilor comunitare -atrageri investitori -infrastructura de afaceri finanțată prin fonduri structurale poate impulsiona dezvoltarea economică a comunei și zonelor aparținătoare -posibilitatea atragerii unor resurse la bugetul local (resurse guvernamentale, fonduri structurale, resurse private); -dezvoltarea sectorului comerț -creșterea numărului de investitori -crearea de noi locuri de muncă -creșterea	-adaptabilitatea greoaie a agenților economici la normele impuse de U.E. -dezvoltare industrială scăzută -resurse insuficiente puse la dispoziția autorităților locale pentru finanțarea unor proiecte majore -emigrarea forței de muncă în statele UE -dezinteresul investitorilor

	-nivel redus de investiții în IMM -număr redus de IMM-uri/microîntreprinderi de interes local; -spirit antreprenorial slab dezvoltat. -acces dificil la sistemele de creditare -slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural.	productivității economice a localității. -existența unui potențial ridicat de producere a energiei regenerabile -construirea unei ferme de păsări și a unei ferme de porci, vaci, oi, etc.	
--	--	--	--

Mediu

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluarilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Împădurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.
- Refacerea și dezvoltarea mediului natural.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-există o stație de tratare a apei potabile -zonă protejată cu suprafață întinsă -spații verzi/locuitor mari -rețea hidrologică bogată	-lipsa unei gropi de gunoi ecologice . -lipsa de fonduri și surse de finanțare suficiente pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii. -investiții reduse în sectorul infrastructurii. -lipsa unei platforme de gunoi. -rețeaua de canalizare și apă potabilă nu este în finalizată în totalitate. -management și gestionare deficitară a deșeurilor. -investiții mici în sectorul de protecție a mediului	-conștientizarea populației privind necesitatea protejării mediului. -ecologizarea zonei . -amenajarea și regularizarea cursurilor și debitelor de apă.	-imposibilitatea asigurării susținerii financiare în toate domeniile infrastructurii. -educație ecologică insuficientă și superficială. -poluarea unor cursuri de apă.

Învățământ și educație

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea spațiilor de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea șanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-personal didactic din școli și grădinițe bine pregătit . -existența unui număr corespunzător de unități de învățământ . -infrastructură de educație, cultură și sport relativ bună. -evenimente locale multianuale organizate pe teritoriul comunei.	-dotarea școlilor și grădinițelor este precară . -lipsa de fonduri în domeniu . -fluctuația cadrelor didactice . -baza materială insuficientă sau uzată fizic și depășită tehnic în unitățile de învățământ . -implicare redusă a cetățenilor la viața asociativă . -lipsa unor programe/activități de angrenare a comunității locale în rezolvarea unor probleme ale comunității și luarea deciziilor.	-modernizarea tuturor școlilor și grădinițelor din comună . -posibilitatea asigurării unei educații moderne . -amenajare de parcuri de joacă pentru copii de la sate -organizarea de concursuri cultural-educative pentru elevi și tineri . -posibilitatea accesării de fonduri pentru dezvoltarea educației. -realizarea de investiții pentru desfășurarea activităților de educație. -atragera cetățenilor la viața asociativă prin participarea în luarea deciziilor la nivelul comunității,	-posibilitatea degradării clădirilor școlare dacă nu se iau măsurile cuvenite . -migrarea populației tinere spre alte zone . -populație îmbătrânită . -scăderea numărului de copii școlari, una din cauze fiind proveniența lor din familii cu posibilități materiale și intelectuale reduse.

		-participarea la elaborarea unor politici de interes public; -elaborarea unui cadru organizat prin care cetățenii să se implice în activitățile și rezolvarea problemelor de interes comunitar.	
--	--	--	--

Resurse Umane

Populația

- Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;
- Crearea de condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- Locuri de muncă suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii cautate pe piața forței de muncă.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-existența unui compartiment specializat și bine pregătit în cadrul Primăriei . -existența de personal care s-a retras la țară după disponibilizările masive din centrele industriale din județ . -tineri cu studii superioare -tineri care doresc să se perfecționeze în anumite domenii. -rețea de învățământ școlar adaptată condițiilor zonei (învățământ gimnazial) -distribuția echilibrată a populației după sexe -forță de muncă bine calificată și instruită	-lipsă locuri de muncă -buget local cu resurse reduse -ponderea crescută a populației inactive -lipsa cunoștințelor specifice pentru dezvoltarea afacerilor și crearea de noi locuri de muncă; -investiții scăzute în resursele umane; -fluctuația populației bine pregătite înspre alte zone.	-realizarea de mici întreprinderi, ferme și micro - ferme pentru atragerea forței de muncă -protejarea micilor ateliere pentru atragerea forței de muncă -noi surse de investiții, inclusiv fondurile structurale -dezvoltarea sectorului IMM-urilor și crearea de noi locuri de muncă -grad relativ ridicat de șomeri neindemnizați în căutarea unui loc de muncă; -forța de muncă ieftină, disponibilă,	-depopularea comunei prin migrarea populației spre alte zone din țară sau în străinătate pentru căutarea unui loc de muncă -lipsa de preocupare pentru calificarea sau recalificare a unor cetățeni -imigrarea persoanelor fără locuință și venit -fluctuație mică a personalului spre alte domenii de

		cu calificare satisfăcătoare -crearea unui mediu de dezvoltare a resurselor umane; -organizarea și dezvoltarea unor programe de integrare pe piața muncii, reconversie profesională, calificare, etc.	activitate; -migrația forței de muncă calificată și mai ales înalt calificată către alte localități din județ, alte zone ale țării și către țările membre UE
--	--	---	---

Turism

- Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;
- Susținerea prin acțiuni eficiente de promovare a evenimentelor locale;
- Crearea de programe de pregătire pentru noi practicanți de agroturism;
- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora;
- Promovarea evenimentelor locale, prin acțiuni eficiente de marketing .

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-potențial turistic mare. -zonă turistică cu posibilități de dezvoltare. -potențial piscicol. -forma de relief corespunzătoare dezvoltării agroturismului. -situri arheologice; -zonă atractivă din punct de vedere turistic și peisagistic. -puncte de atracție, rezervații și monumente istorice	-acces greu la sursele de finanțare. -numar redus de servicii turistice ce pot fi puse la dispozitia turistilor; -slaba promovare a patrimoniului cultural, peisagistic, a diverselor trasee turistice etc.; -capacitate insuficientă de cazare pentru turiști -turismul lipsește aproape în totalitate. -publicitate insuficientă pentru promovarea rezervațiilor naturale. -numar mic de locuri de recreere, divertisment, de practicarea a diverselor sporturi în mediul rural în raport cu potentialul turistic al zonei rurale; -drumuri nemodernizate în totalitate la sate. -potențial turistic nevalorificat	-posibilitatea dezvoltării rapide a sectorului turismului și agroturismului -construire de căsuțe de vacanță în zonele de agrement a comunei Teaca -zone cu potențial turistic neexploatat pentru dezvoltarea agroturismului -sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative; -existenta agriculturii ecologice si a produselor traditionale ce pot fi valorificate prin activitatile de turism rural ca de exemplu agro-	-dezinteresul față de aceste domenii duce la posibilitatea ca să nu fie valorificate în totalitate -lipsa informațiilor privind obținerea de fonduri europene în domeniul dezvoltării turismului . -competitivitate cu alte localități care dețin potențial turistic.

	corespunzător . -lipsa publicității locurilor cu potențial turistic mare. -construire de căsuțe de vacanță în zonele de agrement a comunei Teaca. -zone cu potențial turistic neexploatat pentru dezvoltarea agroturismului . -sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative;	turismul . -amenajarea pensiunilor familiale; -practicarea turismului sportiv	
--	--	--	--

Cultură

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comună;
- Reabilitarea căminelor culturale;

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-organizarea unor evenimente specifice: târguri și nedei, sărbătorile comunei, etc. -infrastructură de cultură și sport relativ bună. -evenimente locale multianuale organizate pe teritoriul comunei. -organizare de manifestări sportive	-lipsa de fonduri în domeniu -implicare redusă a cetățenilor la viața asociativă -lipsa unor programe/ activități de angrenare a comunității locale în rezolvarea unor probleme ale comunității și luarea deciziilor.	-organizarea de concurse sportive pentru tineri; -atragera de sponsori pentru aceste competiții -amenajare de parcuri de joacă pentru copii de la sate -organizarea de întreceri sportive la nivel local . -organizarea de concursuri cultural- educative pentru elevi și tineri . -afirmarea tinerelor talente în diferite domenii artistice și sportive . -posibilitatea accesării de fonduri pentru dezvoltarea culturii și sportului în comună. -realizarea de	-migrarea populației tinere spre alte zone. -populație îmbătrânită . -scăderea numărului de copii școlari care practică sport, una din cauze fiind proveniența lor din familii cu posibilități materiale și intelectuale reduse

		investiții pentru desfășurarea activităților de cultură și sport. -atragera cetățenilor la viața asociativă prin participarea în luarea deciziilor la nivelul comunității, participarea la elaborarea unor politici de interes public; -elaborarea unui cadru organizat prin care cetățenii să se implice în activitățile și rezolvarea problemelor de interes comunitar.	
--	--	---	--

Sănătate și Asistență Socială

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului uman;
- Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.
- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilitati);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

Analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
-existența unui compartiment specializat și bine pregătit în cadrul Primăriei -existența de personal care s-a retras la țară după disponibilizările masive din centrele industriale din județ -tineri cu studii superioare -tineri care doresc să se perfecționeze în anumite domenii. -funcționarea compartimentului asistență socială din cadrul Primăriei	-lipsa programelor de integrare în societate a persoanelor cu probleme -accesul dificil pentru anchetele sociale la domiciliul solicitanților de ajutor social . -lipsa infrastructurii de informare socială prin internet -buget local cu resurse reduse .	-dezvoltarea unor programe de reintegrare socială și asigurare unor resurse materiale persoanelor defavorizate -organizarea și dezvoltarea unor programe de integrare pe piața muncii, reconversie profesională, calificare, etc.	-migrare a tinerilor în alte țări. -mortalitate sporită a varstnicilor.

-colaborare eficientă cu structurile județene pentru problemele sociale -rețea de învățământ școlar adaptată condițiilor zonei (învățământ gimnazial) -distribuția echilibrată a populației după sexe -forță de muncă bine calificată și instruită	-inexistența unui serviciu social de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice . -procent ridicat de persoane vârstnice cu venituri reduse -lipsa unor unități care să furnizeze servicii sociale (Centre de reconversie profesională, etc.);		
---	--	--	--

Rezultatul Analizei SWOT

Orice comună trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor.

Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă haotică, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se consumă irațional resurse prețioase.

Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică (PPS) a vizat definirea reperelor strategice de dezvoltare a comunității pe o perioadă de 6 ani.

Etapele metodologice principale ale PPS au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a comunității, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic.

Principiile care au stat la baza PPS au fost asigurarea validității științifice, implicarea comunității, transparența, obiectivitatea, coerența și continuitatea demersului.

Pentru a da roade, planificarea strategică trebuie însoțită de promovarea, la nivelul administrației publice, a unui management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul comunității.

Analiza SWOT este o metodologie de analiză a unui proiect. Numele este descriptiv: **Strengths** (puncte tari), **Weaknesses** (puncte slabe), **Opportunities** (oportunități), **Threats** (riscuri).

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a comunei Teaca, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională a fost impusă elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2014-2020.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, dar și de modul cum se compară cu concurența.

Oportunitățile și amenințările au venit dinspre mediul de piață și din partea concurenței; acești factori, de regulă, nu au niciun control asupra zonei, în general.

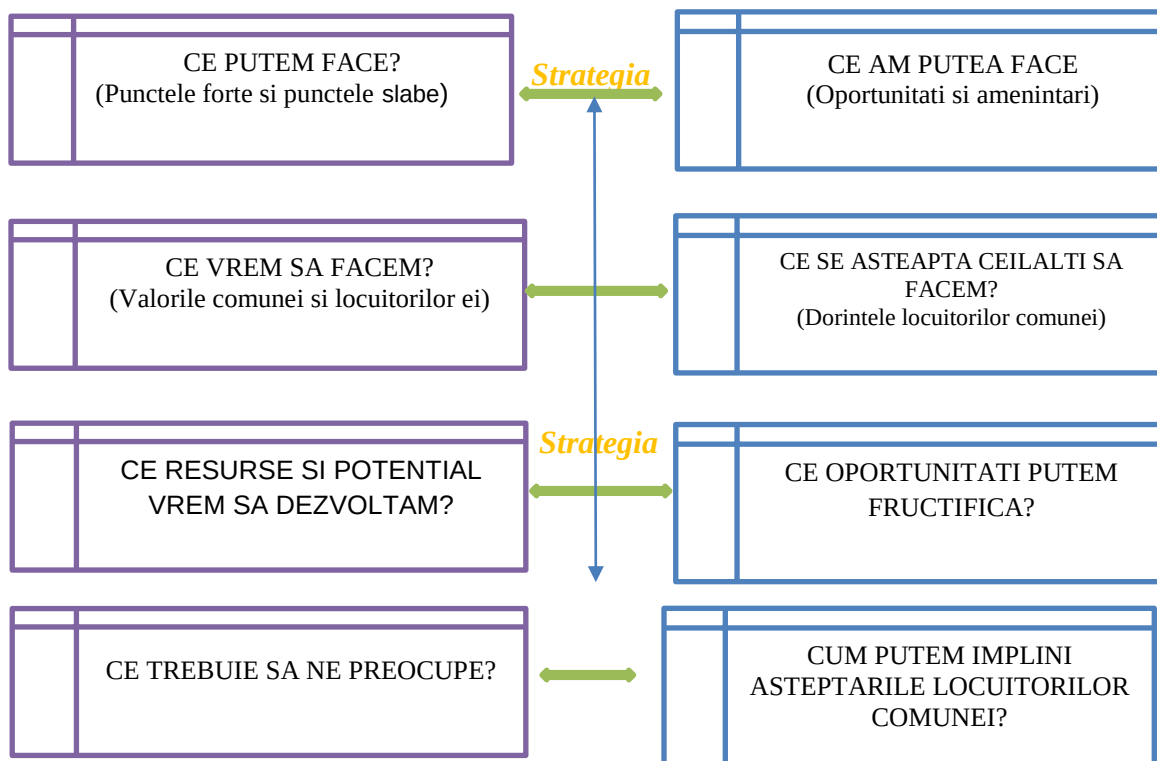
Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piețele strategice.

Analiza SWOT permite concentrarea atentiei asupra zonelor cheie si realizarea de prezumtii (presupuneri) in zonele asupra carora exista cunostinte mai putin detaliate. In urma acestei analize se poate decide daca zona isi poate indeplini planul si in ce conditii.

Unele "oportunități" și "amenințări" pot apărea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale.

Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:

În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care au stat la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

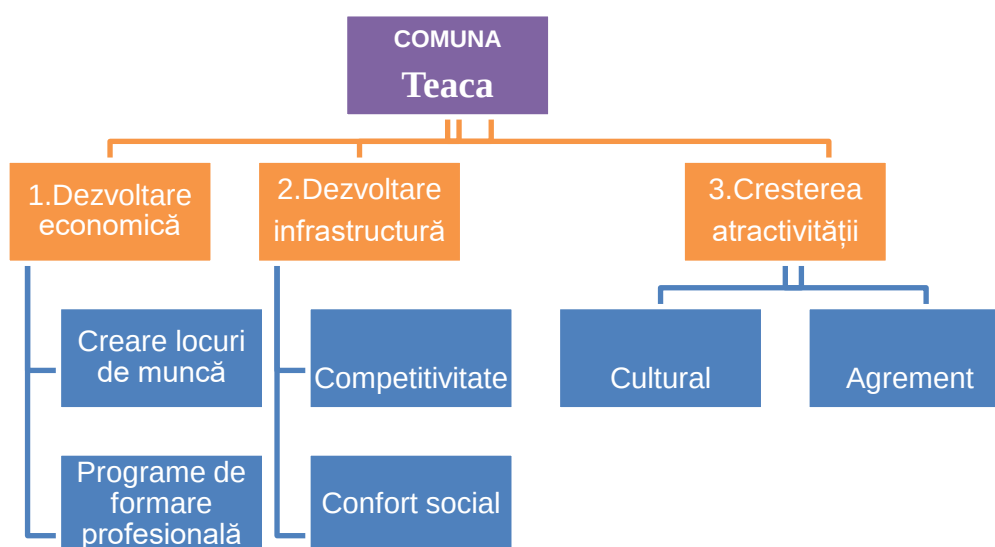

Fig. 39

1. Viata economică a comunei Teaca, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale, inclusiv în infrastructură, sănătate, asistență socială, agricultură, zootehnie, industrie și comerț. Consilul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, trebuie să fie prioritatea numărul unu, deoarece produce cele mai mari efecte benefice.
2. Infrastructura necesită îmbunătățiri continue, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice astfel încât să producă beneficii:
 - siguranța și securitatea locuitorilor comunei împotriva calamităților;
 - raportul valoarea investiție/ efecte economico-financiare produse și raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor.
3. Un punct important pentru creșterea atractivității comunei constituie facilitățile culturale și de agrement pe care ar putea să le ofere comuna Teaca, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit. Complementar acest lucru va crește și atractivitatea turistică a comunei.

9.3 Etapele metodologice principale ale elaborării strategiei :

Metodologia de realizare a strategiei cuprinde 3 faze:

1. Fundamentarea necesității de elaborare a strategiei:

– necesita abordarea a 2 categorii de aspecte:

- premisele elaborării strategiei;
- modalități de fundamentare;

2. Elaborarea strategiei de dezvoltare locală:

a) *Formularea misiunii comunității locale.* Misiunea se referă la scopul pentru care a fost înființată și funcționează organizația respectivă, precum și la concepția, filosofia managementului, referitoare la modul de realizare a activităților. Specificul misiunii este faptul că reprezintă o enunțare de elemente necuantificabile. Misiunea trebuie să cuprindă:

- ce anume face comunitatea locală prin intermediul autorităților locale (exprimarea sintetică);
- care sunt detinatorii de interese și cum sunt luați în considerare (stake-holderi);
- care sunt valorile comunității locale.

b) *Precizarea obiectivelor strategiei.* Obiectivele strategice se stabilesc pe orizonturi mari de timp (3-5 ani) și se referă fie la ansamblul comunității, fie la componentele majore ale acesteia.

Pentru a fi *de calitate*, obiectivele strategice trebuie să îndeplinească următoarele *cerințe de raționalitate*:

- *sa fie realiste* (în concordanță cu potențialul comunității respective);
- *sa fie stimulatoare* (să incite la autodepasire);
- *sa fie mobilizatoare* (să prezinte importanță pentru stake-holderi);
- *sa fie comprehensibile* (reale).

c) *Stabilirea optiunilor strategice si modalitatile de realizare a obiectivelor.* Optiunile strategice se stabilesc in functie de tipul de strategie adoptat.

d) *Dimensionarea resurselor necesare.* In strategie se stabilesc 4 categorii de resurse:

- informationale;
- umane;
- financiare;
- materiale.

e) *Stabilirea termenelor.* Termene = limita fixata in timp printr-o dispozitie sau invoiala ce reprezinta diferite momente intermediare sau finale, pentru realizarea obiectivelor si operationalizarea optiunilor strategice.

f) *Articularea tuturor componentelor strategiei intr-o strategie globala.*

g) *Realizarea strategiilor partiale.* Strategiile partiale pot fi delimitate fie structural (pe compartimente), fie din punct de vedere procesual (pe functiuni si activitati). De obicei, strategiile partiale se delimiteaza *procesual pe functiuni*, ducand la existenta mai multor strategii partiale in functie de specificul comunitatii locale:

- Strategia de mediu;
- Strategia de dezvoltare economica;
- Strategia de dezvoltare a infrastructurii;
- Strategia de cooperare teritoriala;
- Strategia de resurse umane).

h) *Realizarea politicii globale si a politicilor partiale.* Politica se deosebeste de strategie prin:

- orizontul de timp (mai mic pentru politica 0,5-2 ani si mai mare in cazul strategiei 3-5 ani);
- grad de detaliere (mai mare pentru politica si mai mic pentru strategie).

3. Implementarea si evaluarea unei strategii de dezvoltare locala

1. *Pregatirea implementarii are in vedere urmatoarele aspecte:*

a) *Pregatirea climatului din cadrul comunitatii in vederea diminuarii rezistentei la schimbare din partea societatii civile si cresterii receptivitatii acestora fata de elementele inovatoare propuse prin strategie;*

b) *Asigurarea resurselor informationale, umane, financiare si materiale necesare punerii in aplicare a strategiei;*

c) *Realizarea unui program cadru de implementare;*

2. *Reproiectarea sistemului de management conform cerintelor realizarii obiectivelor;*

3. *Operationalizarea schimbarilor strategice previzionate;*

4. *Controlul si evaluarea strategiei.* Prin evaluare se compara obiectivele previzionate cu realizarile obtinute, acestea fiind masurate intr-o etapa intermediara de control.

Strategiile pe termen lung trebuie evaluate cu atenție mai ales cu privire la viitoarele rezultate. Trebuie luat în vedere și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Principiile strategiei de dezvoltare durabilă :

- ✓ **durabilitate**- condiții mai bune de trai pentru populația defavorizată precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;
- ✓ **competitivitate**- permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;
- ✓ **sprijin financiar**- facilitarea accesului la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;
- ✓ **o bună administrare**- reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

9.4 Implementarea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Durabilă

Implementarea obiectivelor pentru dezvoltarea durabilă și a Țintelor concrete ale Strategiei de Dezvoltare Durabilă de către conducerea Primăriei va contribui, de fapt, la implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

De menționat, că dezvoltarea durabilă poate fi asigurată doar prin implicarea tuturor cetățenilor.

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul Secretariatului General al Guvernului, în sprijinul fundamentării și elaborării strategiilor de dezvoltare locală, efectuează demersuri privind:

- promovarea și informarea la nivelul Administrației Publice Locale a Strategiei Naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 (SNDDR 2030);
- promovarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD);
- fundamentarea cadrului de lucru al Planului de acțiune pentru implementarea SNDDR 2030 la nivel local, prin armonizarea obiectivelor de dezvoltare locală cu cele de dezvoltare durabilă la nivel național și adaptarea contextului local la ODD-uri;
- construcția unui ghid pentru autoritățile publice locale pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală 2021-2027 în acord cu SNDDR 2030.

Obiectivele de dezvoltare durabilă prevăd:

Nr. Crt.	17 obiective	Descriere	Ținte
1.	Fără sărăcie Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context. Reducerea numărului celor care au risc ridicat de sărăcie și promovarea incluziunii sociale Sărăcia este o problemă atât la nivel local cât și la nivel regional, respectiv global. Globalizarea a contribuit la eradicarea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor pentru a reduce și sărăcia relativă și pentru a asigura o viață demnă pentru toți. <i>Doneaza ce nu folosești.</i> <i>836 de milioane de persoane trăiesc în sărăcie extremă.</i> <i>1 miliard de oameni trăiesc cu mai puțin de 1\$ pe zi.</i>	1.1 ERADICAREA SARACIEI EXTREME	Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.
		1.2 REDUCEREA SARACIEI LA JUMATATE	Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.
		1.3 IMPLEMENTAREA UNOR PROIECTE DE PROTECTIE SOCIALA	Implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.
		1.4 DREPTURI EGALE SI ACCES LA RESURSE ECONOMICE SI SERVICII DE BAZA -	Până în 2030, asigurarea faptului că toți bărbații și toate femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la resursele economice, precum și acces la serviciile de bază, dreptul la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, moștenire, resurse naturale, tehnologii noi potrivite și servicii financiare, inclusiv de microfinanțare.
		1.5 REZILIENTA CELOR SARACI IMPOTRIVA DEZASTRELOR ECONOMICE, DE MEDIU SI SOCIALE -	Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.
2	Foamete „zero” Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. Agricultura este importantă pentru întreaga societate. Dacă dorim o societate mai	2.1 ERADICAREA FOAMETEI	Până în 2030, eradicarea foametei și asigurarea accesului tuturor, în special al celor săraci și în situații vulnerabile, inclusiv sugari, la produse alimentare sigure, nutritive și suficiente pe tot parcursul anului.
		2.2 ERADICAREA TUTUROR FORMELOR DE MALNUTRIȚIE	Până în 2030, eradicarea tuturor formelor de malnutriție, inclusiv atingerea până în 2025 a Țintelor convenite la nivel internațional cu privire la greutatea și talia joasă la copiii sub vârsta de 5 ani, și abordarea necesităților nutriționale ale adolescentelor, femeilor însărcinate și celor care alăptează, cât și a

	sănătoasă, trebuie să ajungem la o agricultură sustenabilă. România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva dimensiunii terenurilor agricole. Pentru această țară este o prioritate eficiența agricolă și limitarea deșeurilor alimentare. Agenda 2030 țintește eradicarea foametei și securitatea alimentară prin creșterea productivității agricole și prin reducerea deșeurilor alimentare. <i>Evita sa arunci mancare.</i> <i>Mai mult de 1/3 din mancare este risipita la nivel mondial.</i> <i>Pana in 2030 se doreste dublarea productivitatii agricole.</i>		persoanelor în vârstă.
		2.3 DUBLAREA PRODUCTIVITATII AGRICOLE SI VENITURILOR MICILOR PRODUCATORI	Până în 2030, dublarea productivității agricole și veniturilor micilor producători agricoli, în special femei, populațiile indigene, fermieri, păstori și pescari, inclusiv prin accesul sigur și egal la terenuri, alte resurse și factori de producție, cunoștințe, servicii financiare, piețe și oportunități pentru crearea valorii adăugate și angajarea în activități non-agricole.
		2.4 ASIGURAREA UNOR SISTEME DE PRODUCTIE ALIMENTARA DURABILA	Până în 2030, asigurarea unor sisteme de producție alimentară durabile și implementarea unor practici agricole reziliente, care sporesc productivitatea și producția, contribuie la menținerea ecosistemelor, consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice, condiții meteorologice extreme, secetă, inundații și alte dezastre și care îmbunătățesc în mod progresiv calitatea terenurilor și solului
		2.5 MENTINEREA DIVERSITATII GENETICE	Până în 2030, menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante gestionate corect și diversificate la nivel național, regional și internațional, precum și promovarea accesului și un schimb corect și echitabil al beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, conform acordurilor internaționale
3.	Sănătate și bunăstare Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă. <i>Vaccinati-va familia pentru a-i proteja si pentru a imbunatati sanatatea publica.</i> <i>Accesul la servicii</i>	3.1 REDUCEREA RATEI MORTALITATII MATERNE	Până în 2030, reducerea ratei globale a mortalității materne la mai puțin de 70 de cazuri la 100.000 de nașcuți-vii
		3.2 ELIMINAREA DECESELOR CE POT FI PREVENITE IN RANDUL COPIILOR PANA LA 5 ANI	Până în 2030, eliminarea deceselor care pot fi prevenite în rândul nou-născuților și copiilor până la 5 ani, toate țările având scopul de a reduce mortalitatea neonatală la cel mult 12 decese la 1.000 nașcuți-vii și mortalitatea copiilor până la 5 ani la cel mult 25 decese la 1000 nașcuți-vii
		3.3 LUPTA IMPOTRIVA BOLILOR	Până în 2030, eliminarea epidemiilor de SIDA, tuberculoză, malarie și boli

	<i>medicale este esential.</i>	TRANSMISIBILE	tropicale neglijate, precum și combaterea hepatitei, bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile
		3.4 REDUCEREA MORTALITĂȚII PREMATURE CAUZATE DE BOLI NETRANSMISIBILE SI PROMOVAREA SANATĂȚII MINTALE	Până în 2030, reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire, tratare și promovarea sănătății mintale și a bunăstării
		3.5 PREVENIREA SI TRATAMENTUL ABUZULUI DE SUBSTANȚE	Întărirea prevenirii și tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool
		3.6 REDUCEREA NUMĂRULUI DE DECESE SI RANIRI CAUZATE DE ACCIDENTE RUTIERE	Până în 2030, înjumătățirea numărului global de decese și raniri cauzate de accidente rutiere
		3.7 ACCES UNIVERSAL LA SERVICII DE SANATATE SEXUALA SI REPRODUCTIVA SI PENTRU PLANIFICAREA FAMILIEI	Până în 2030, asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație, precum și integrarea sănătății reproducerii în strategiile și programele naționale
		3.8 REALIZAREA ACOPERIRII UNIVERSALE IN DOMENIUL SANATĂȚII	Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente de bază
		3.9 REDUCEREA NUMĂRULUI DE DECESE SI AL BOLILOR PROVOCATE DE PRODUSE CHIMICE PERICULOASE SI POLUARE	Până în 2030, reducerea substanțială a numărului de decese și bolilor provocate de produse chimice periculoase, de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului
4.	Educație de calitate Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți. <i>Ajuta copiii din comunitatea ta sa invete sa citeasca. Educatia reprezinta fundamentul</i>	4.1. EDUCATIE PRIMARA SI SECUNDARA GRATUITA	Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării
		4.2. ACCES EGAL LA EDUCATIE TIMPURIE DE CALITATE	Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.
		4.3. ACCES LA INVATAMANT TEHNIC, VOCATIONAL	Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară,

	<i>îmbunătățirii vieții oamenilor și al dezvoltării sustenabile.</i>	SI SUPERIOR	inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.
		4.4. CRESTEREA NUMARULUI DE PERSOANE CU STUDII	Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care detin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul.
		4.5. ELIMINAREA TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE DIN EDUCATIE	Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile
		4.6. ALFABETIZARE SI CUNOSTINTE DE ARITMETICA ELEMENTARA PENTRU TOTI	Până în 2030, asigurarea faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, dispun de competențe elementare, precum alfabetizarea și aritmetica elementară.
		4.7. EDUCATIE PENTRU VIATA SUSTENABILA SI CIVICA	Până în 2030, asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
5	Egalitate de gen Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor. <i>Nu accepta hartuirea. Populația globală include peste 50% femei, însă există numeroase inegalități între persoanele de sex masculin și cele de sex feminin. În prezent, 49 de state nu dispun de legi care să protejeze femeile</i>	5.1 ELIMINAREA DISCRIMINARII ÎMPOTRIVA FEMEILOR SI FETELOR	Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni
		5.2 ELIMINAREA TUTUROR FORMELOR DE VIOLENȚA SI A EXPLOATARII ÎMPOTRIVA FEMEILOR SI FETELOR	Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare.
		5.3 ELIMINAREA CASATORIILOR FORȚATE SI MUTILAREA GENITALA A FEMEILOR	Eliminarea tuturor practicilor dăunătoare, precum căsătoriile cu copii, timpurii și forțate, cât și mutilarea genitală a femeilor
		5.4 RECUNOAȘTEREA SI APRECIEREA ÎNGRIJIRII	Recunoașterea și aprecierea îngrijirii neremunerate și a muncii casnice prin furnizarea de servicii publice,

	<i>impotriva violentei domestice.</i>	NEREMUNERATE SI PROMOVAREA RESPONSABILITATII PARTAJATE IN GOSPODARIE	infrastructură și politici de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în gospodărie și familie, după caz la nivel național
		5.5 ASIGURAREA PARTICIPARII DEPLINE LA POSTURI DE CONDUCERE	Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică
		5.6. ACCES UNIVERSAL LA SANATATEA SEXUALA SI REPRODUCTIVA	Asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă și a drepturilor reproductive, în conformitate cu prevederile Programului de acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare și ale Platformei de acțiune de la Beijing și a documentelor finale ale conferințelor de revizuire ale acestora
6	Apă curată și sanitație Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți. <i>Evita risipa de apa. Cea mai mare provocare a lumii este lipsa de apa. Aceasta afectează peste 40% din populația lumii</i>	6.1 APA POTABILA SIGURA LA PREȚURI ACCESIBILE	Până în 2030, realizarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și la prețuri accesibile pentru toți
		6.2 ELIMINAREA DEFECARII IN AER LIBER SI OFERIREA ACCESULUI LA CONDITII SANITARE SI IGIENA	Până în 2030, realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți și eliminarea defecării în aer liber, acordând o atenție specială nevoilor femeilor și fetelor și celor în situații vulnerabile
		6.3 ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII APEI, TRATAREA APELOR UZATE SI REUTILIZAREA SIGURA	Până în 2030, îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, înjumătățind proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură la nivel global.
		6.4 CRESTEREA EFICIENȚEI DE UTILIZARE A APEI SI ASIGURAREA REZERVELOR DE APA POTABILA	Până în 2030, creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă și pentru a reduce substanțial numărul de persoane care suferă de deficit de apă
		6.5 IMPLEMENTAREA MANAGEMENTULUI INTEGRAT AL RESURSELOR DE APA	Până în 2030, implementarea managementului integrat al resurselor de apă la toate nivelurile, inclusiv, dacă este cazul, prin cooperarea transfrontalieră
		6.6 PROTEJAREA SI RESTABILIREA ECOSISTEMELOR	Până în 2030, protejarea și restabilirea ecosistemelor legate de apă, inclusiv munți, păduri, zone umede, râuri,

		LEGATE DE APA	rezervoare acvifere și lacuri
7	Energie curată și la prețuri accesibile Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern. <i>Utilizeaza aparate eficiente din punct de vedere energetic si becuri economice. Energia este esentiala pentru orice provocari si oportunitati majore.</i>	7.1 ACCES UNIVERSAL LA ENERGIE MODERNA	Până în 2030, asigurarea accesului universal la servicii energetice accesibile, sigure și moderne
		7.2 CRESTEREA PROCENTULUI GLOBAL DE ENERGIE REGENERABILA	Până în 2030, creșterea semnificativă a ponderii energiei din surse regenerabile în mixul energetic global
		7.3 DUBLAREA RATEI GLOBALE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A EFICIENȚEI ENERGETICE	Până în 2030, dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice
8	Muncă decentă și creștere economică Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți. <i>Cumpara de la companii responsabile fata de mediu si care ofera oportunitati egale. Cresterea economica sustenabila va conduce la locuri de munca decente.</i>	8.1 CRESTERE ECONOMICA SUSTENABILA	Suținerea creșterii economice pe cap de locuitor în conformitate cu situația națională și, în special, creșterea Produsului Intern Brut cu cel puțin 7 la sută pe an în țările cel mai puțin dezvoltate
		8.2 DIVERSIFICAREA, INOVAREA SI MODERNIZAREA PRODUCTIVITATII ECONOMICE	Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
		8.3 PROMOVAREA POLITICILOR CARE SUSTIN CREAREA LOCURILOR DE MUNCA SI CRESTEREA ÎNTREPRINDERILOR	Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
		8.4 ÎMBUNĂTĂȚIREA EFICIENȚEI RESURSELOR ÎN CONSUM SI PRODUCTIE	Îmbunătățirea progresivă, până în 2030, a eficienței resurselor globale pentru consum și producție, și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului, în conformitate cu Cadrul pentru 10 ani al programelor privind consumul și producția durabilă, în frunte cu țările dezvoltate.
		8.5 ANGAJAREA COMPLETA SI MUNCA DECENTA CU REMUNERARE EGALA	Până în 2030, angajarea completă și productivă și muncă decentă pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală.
		8.6 PROMOVAREA ANGAJARII, EDUCARII SI PREGATIRII TINERILOR	Până în 2030, reducerea substanțială a proporției tinerilor fără un loc de muncă, fără educație sau formare.

		8.7 ELIMINAREA SCLAVEI MODERNE, A TRAFICULUI DE FIINTE UMANE SI A MUNCII COPIILOR	Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.
		8.8 PROTECTIA DREPTULUI LA MUNCA SI PROMOVAREA MEDIILOR DE LUCRU SIGURE	Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei în locuri de muncă precare.
		8.9 PROMOVAREA TURISMULUI DURABIL SI BENEFIC	Până în 2030, elaborarea și implementarea politicilor pentru promovarea unui turism durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale.
		8.10 ACCES UNIVERSAL LA SERVICII BANCARE, DE ASIGURARI SI FINANCIARE	Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.
9	Industrie, inovație și infrastructură Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației. <i>Refoloseste materialele. Investițiile in infrastructura sunt necesare pentru realizarea unei dezvoltari sustenabile.</i>	9.1 DEZVOLTAREA UNEI INFRASTRUCTURI SUSTENABILE, DURABILE SI INCLUZIVE	Dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
		9.2 PROMOVAREA INDUSTRIALIZARII INCLUZIVE SI DURABILE	Promovarea industrializării incluzive și durabile și, până în 2030, sporirea semnificativă a ratei de ocupare și a Produsului Intern Brut în industrie, în conformitate cu circumstanțele naționale, și dublarea acestei cote în țările cel mai puțin dezvoltate
		9.3 CRESTEREA ACCESULUI LA SERVICII FINANCIARE SI PIETE EXTERNE	Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură, în special din țările în curs de dezvoltare, la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.
		9.4 MODERNIZAREA TUTUROR INDUSTRIILOR SI A INFRASTRUCTURII PENTRU SUSTENABILITATE	Până în 2030, modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora.

		9.5 CONSOLIDAREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI MODERNIZAREA TEHNOLOGIILOR INDUSTRIALE	Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale în toate țările, în special țările în curs de dezvoltare, până în 2030; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare la 1 milion de locuitori și a cheltuielilor publice și private de cercetare și dezvoltare.
10	Inegalități reduse Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta. <i>Nu accepta discriminarea. Pentru a reduce inegalitățile este necesară asigurarea oportunităților egale, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii.</i>	10.1 REDUCEREA INEGALITĂȚII VENITURILOR	Până în 2030, realizarea și susținerea în mod progresiv a creșterii veniturilor pentru 40 la sută din limita de jos a populației, la o rată mai mare decât media națională.
		10.2 PROMOVAREA INCLUZIUNII SOCIALE, ECONOMICE ȘI POLITICE	Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură.
		10.3 ASIGURAREA OPORTUNITĂȚILOR EGALE ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII	Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.
		10.4 ADOPTAREA POLITICILOR FISCALE ȘI SOCIALE CE PROMOVEAZĂ EGALITATEA	Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul realizării progresive a unei egalități sporite.
		10.5 ÎMBUNĂTĂȚIREA REGLEMENTĂRIILOR PIETELOR FINANCIARE GLOBALE ȘI A INSTITUȚIILOR	Perfecționarea reglementării și monitorizării piețelor și instituțiilor financiare globale și consolidarea implementării acestor reglementări.
		10.6 CREȘTEREA REPREZENTĂRII PENTRU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE	Asigurarea reprezentării și vocii puternice pentru țările în curs de dezvoltare în procesele decizionale din cadrul instituțiilor economice și financiare internaționale globale, pentru a oferi instituții mai eficiente, credibile, responsabile și legitime.
		10.7 POLITICI DE MIGRAȚIE RESPONSABILE ȘI BINE GESTIONATE	Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.
11	Orașe și comunități durabile	11.1. LOCUINTE SIGURE LA PREȚURI ACCESIBILE	Până în 2030, accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și

	Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile. <i>Mergi cu bicicleta sau pe jos pentru a reduce poluarea aerului. 3,5 miliarde de oameni traiesc în prezent în orase.</i>		modernizarea cartierelor sărace.
		11.2. SISTEME DE TRANSPORT SUSTENABILE LA PRETURI ACCESIBILE	Până în 2030, asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, îmbunătățirea siguranței rutiere, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate.
		11.3. URBANIZARE INCLUZIVA SI SUSTENABILA	Până în 2030, consolidarea urbanizării incluzive și durabile și a capacității pentru planificarea și gestionarea participativă, integrată și durabilă a așezărilor umane în toate țările.
		11.4. PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL SI NATURAL	Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural mondial.
		11.5. REDUCEREA EFECTELOR ADVERSE ALE DEZASTRELOR NATURALE	Până în 2030, reducerea semnificativă a numărului de decese și a numărului de persoane afectate și scăderea substanțială a pierderilor economice directe în raport cu Produsul Intern Brut la nivel global, cauzate de dezastre, inclusiv dezastrele legate de apă, cu un accent pe protecția celor săraci și a persoanelor aflate în situații vulnerabile.
		11.6. REDUCEREA IMPACTULUI ORASELOR ASUPRA MEDIULUI	Până în 2030, reducerea pe cap de locuitor a impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și gestionării deșeurilor municipale și de alt tip.
12	Consum și producție responsabile Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile <i>Recicleaza hartia, plasticul, sticla si aluminiul. Pentru a sustine stilul de viata curent am</i>	11.7. ASIGURAREA ACCESULUI LA SPATII VERZI SI PUBLICE SIGURE SI INCLUZIVE	Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități
		12.1 IMPLEMENTAREA CADRULUI DE 10 DE ANI DE PROGRAME PENTRU MODELE DE COSNUM SI PRODUCTIE DURABILE	Implementarea Cadrului de 10 ani de programe pentru modelele de consum și producție durabile, toate țările luând măsuri, în frunte cu țările dezvoltate, ținând cont de dezvoltarea și capacitățile țărilor în curs de dezvoltare
		12.2 GESTIONAREA DURABILA SI UTILIZAREA EFICIENTA A RESURSELOR NATURALE	Până în 2030, realizarea gestionării durabile și utilizării eficiente a resurselor naturale

	avea nevoie de resursele a trei planete.	12.3 INJUMĂTĂȚIREA, LA NIVEL GLOBAL, A RISIPEI DE ALIMENTE PE CAP DE LOCUIITOR	Până în 2030, înjumătățirea pe cap de locuitor la nivel mondial a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare.
		12.4 MANAGEMENT RESPONSABIL AL SUBSTANTELOR CHIMICE SI DESEURILOR	Până în 2030, realizarea managementului ecologic al substanțelor chimice și a tuturor deșeurilor pe parcursul ciclului de viață al acestora, în conformitate cu cadrele convenite la nivel internațional, și reducerea semnificativă a emisiilor acestora în aer, apă și sol, în scopul de a reduce la minimum efectele adverse ale acestora asupra sănătății umane și a mediului.
		12.5 REDUCEREA SEMNIFICATIVĂ A GENERĂRII DE DESEURI	Până în 2030, reducerea semnificativă a generării de deșeuri, prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare.
		12.6 INCURAJAREA COMPANIILOR SA ADOPTÉ PRACTICI DURABILE SI RAPORTARI DE SUSTENABILITATE	Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare.
		12.7 PROMOVAREA PRACTICILOR DURABILE DE ACHIZITII PUBLICE	Promovarea practicilor durabile de achiziții publice, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale.
		12.8 PROMOVAREA CUNOASTERII UNIVERSALE A STILURILOR DE VIAȚA SUSTENABILE	Până în 2030, oamenii de pretutindeni trebuie să dețină informații relevante și să fie sensibilizați pe tema dezvoltării durabile și a unui stil de viață în armonie cu natura.
13	Acțiune climatică Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. <i>INFORMEAZA TINERII CU PRIVIRE LA SCHIMBARILE CLIMATICE</i> <i>Emisiile de CO2 au crescut cu 50% din 1990.</i>	13.1. ADAPTARE LA RISCURILE LEGATE DE CLIMA	Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare la riscurile legate de climă și dezastrul natural în toate țările.
		13.2. POLITICI, STRATEGII SI PLANURI INTEGRATE	Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.
		13.3. REACTIE LA SCHIMBARILE CLIMATICE	Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

14	Viața acvatică Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă. <i>Evita sa folosești pungi de plastic pentru a menține apele curate. Oceanele absorb aproximativ 30% din dioxidul de carbon produs de oameni, diminuând efectele încălzirii globale</i>	14.1 REDUCEREA POLUĂRII MARINE	Până în 2025, prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți.
		14.2 PROTEJAREA SI RESTAURAREA ECOSISTEMELOR	Până în 2030, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine și costale, pentru a evita impactele negative semnificative, inclusiv prin consolidarea rezistenței acestora, și luarea de măsuri pentru restaurarea acestora, pentru a avea oceane sănătoase și productive
		14.3 REDUCEREA ACIDIFICĂRII OCEANELOR	Minimizarea și gestionarea impactului acidificării oceanelor, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
		14.4 PESCUIT SUSTENABIL	Până în 2030, reglementarea eficientă a pescuitului și eliminarea pescuitului excesiv, ilegal, nedeclarat și nereglementat și a practicilor de pescuit distructive, și implementarea planurilor de management bazate pe știință, pentru a restabili stocurile de pește în cel mai scurt timp posibil, cel puțin la nivelurile care ar asigura un randament maxim durabil, după cum este determinat de caracteristicile biologice ale acestora
		14.5 CONSERVAREA ZONELOR COSTALE SI MARINE	Până în 2030, conservarea a cel puțin 10 la sută din zonele costale și marine, în conformitate cu legislația națională și internațională și în baza celor mai bune evidențe științifice disponibile
		14.6. INTERZICEREA SUBVENȚIILOR CE DUC LA PESCUITUL EXCESIV	Până în 2030, interzicerea formelor de subvenționare a pescuitului care contribuie la capacitatea excedentară și pescuitul excesiv, eliminarea subvențiilor care contribuie la pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat și abținerea de la introducerea unor subvenții noi de acest tip, recunoscând că tratamentul adecvat și eficient, special și diferențiat pentru țările cel mai puțin dezvoltate ar trebui să fie o parte integrantă a negocierii subvențiilor pentru pescuit în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului
		14.7. CRESTEREA BENEFICIILOR ECONOMICE DIN UTILIZAREA SUSTENABILĂ A RESURSELOR MARINE	Până în 2030, creșterea beneficiilor economice pentru statele insulare mici și țările cel mai puțin dezvoltate, din utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prin gestionarea durabilă a pescuitului, acvaculturii și turismului

15	Viața terestră Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate <i>Planteaza un copac si protejeaza mediul inconjurator Padurile sunt esentiale pentru combaterea schimbarilor climatice, protejarea biodiversitatii si pentru asigurarea securitatii alimentare si a adapostului.</i>	15.1 CONSERVAREA SI RESTABILIREA ECOSISTEMELOR TERESTRE SI DE APA DULCE	Până în 2030, asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale
		15.2 STOPAREA DEFRISĂRII SI RESTABILIREA PADURILOR DEGRADATE	Până în 2030, promovarea implementării managementului durabil al tuturor tipurilor de păduri, stoparea defrișării, restabilirea pădurilor degradate și creșterea semnificativă a împăduririi și reîmpăduririi la nivel global
		15.3 STOPAREA DEȘERTIFICĂRII SI RESTAURAREA SOLURILOR DEGRADATE	Până în 2030, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații și depunerea de eforturi pentru a atinge o lume neutră din punct de vedere al degradării solului
		15.4 ASIGURAREA CONSERVĂRII ECOSISTEMELOR MONTANE	Până în 2030, asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
		15.5 PROTEJAREA BIODIVERSITĂȚII ȘI A HABITATELOR NATURALE	Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, a stopa pierderea biodiversității și, până în 2030, a proteja și preveni extincția speciilor amenințate
		15.6 PROMOVAREA ACCESULUI LA RESURSE GENETICE SI DISTRIBUIREA ECHITABILĂ A BENEFICIILOR	Promovarea distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și promovarea accesului corespunzător la aceste resurse, după cum este convenit la nivel internațional
		15.7 ELIMINAREA BRACONAJULUI SI A TRAFICULUI DE SPECII PROTEJATE	Luarea unor măsuri urgente pentru a stopa braconajul și traficul de specii de floră și faună protejate și abordarea cererii și ofertei de produse ilegale de specii sălbatice
		15.8 PREVENIREA SPECIILOR INVAZIVE IN ECOSISTEMELE TERESTRE SI ACVATICE	Până în 2030, introducerea măsurilor pentru a preveni introducerea și a reduce semnificativ impactul speciilor invazive asupra ecosistemelor terestre și acvatice și pentru a controla și eradica speciile prioritare
		15.9 INTEGRAREA ECOSISTEMELOR SI	Până în 2030, integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în

		BIODIVERSITATII IN STRATEGIILE GUVERNAMENTALE	planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii și planurile de reducere a sărăciei
16	Pace, justiție și instituții eficiente Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. <i>Exercita dreptul la vot si alege liderii</i>	16.1. REDUCEREA VIOLENTEI PRETUTINDENI	Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe, pretutindeni
		16.2. PROTEJAREA COPIILOR DE ABUZ, EXPLOATARE, TRAFIC SI VIOLENTA	Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor
		16.3. PROMOVAREA RESPECTARII LEGII SI ASIGURAREA ACCESULUI EGAL LA JUSTITIE	Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesul egal la justiție pentru toți
		16.4. COMBATEREA CRIMEI ORGANIZATE, A FLUXURILOR ILICITE DE BANI SI ARMAMENT	Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
		16.5. REDUCEREA CORUPȚIEI	Reducerea semnificativă a corupției și dării de mită în toate formele sale
		16.6. CRESTEREA GRADULUI DE TRANSPARENȚA A INSTITUTIILOR	Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
		16.7. ASIGURAREA UNUI PROCES DECIZIONAL RECEPTIV, INCLUZIV, PARTICIPATIV SI REPREZENTATIV	Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
		16.8. CONSOLIDAREA PARTICIPARII LA GUVERNAREA GLOBALA	Extinderea și consolidarea participării țărilor în curs de dezvoltare în instituțiile de guvernare globală
		16.9. ACTE DE IDENTITATE PENTRU TOTI	Până în 2030, asigurarea identității legale tuturor, inclusiv înregistrarea nașterii
		16.10 ACCESS PUBLIC LA INFORMATII SI PROTEJAREA LIBERTATILOR FUNDAMENTALE	Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale
17	Parteneriate pentru realizarea obiectivelor Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea	17.1 MOBILIZAREA RESURSELOR PENTRU A IMBUNATATI CAPACITATEA NATIONALA DE COLECTARE A TAXELOR SI IMPOZITELOR	Consolidarea mobilizării resurselor interne, inclusiv prin suportul internațional pentru țările în curs de dezvoltare, pentru a îmbunătăți capacitatea națională de impozitare și colectarea altor venituri
		17.2 IMPLEMENTAREA	Țările dezvoltate își vor implementa pe

parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.	ANGAJAMENTELOR PRIVIND ASISTENTA OFICIALA DE DEZVOLTARE	deplin angajamentele privind asistența oficială de dezvoltare, inclusiv angajamentul mai multor țări dezvoltate de a atinge ținta de 0,7 la sută din AOD/PNB pentru țările în curs de dezvoltare și între 0,15 și 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate; furnizorii AOD sunt încurajați să ia în considerare stabilirea unei ținte constând în asigurarea a cel puțin 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate
	17.3 MOBILIZAREA RESURSELOR FINANCIARE PENTRU TARILE IN CURS DE DEZVOLTARE	Mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru țările în curs de dezvoltare din surse multiple
	17.4 SUSTINEREA TARILOR IN CURS DE DEZVOLTARE IN ATINGEREA SUSTENABILITATII DATORIIOR	Suținerea țărilor în curs de dezvoltare în atingerea sustenabilității datoriiilor pe termen lung prin intermediul unor politici coordonate, care vizează stimularea finanțării datoriiilor, reducerea datoriiilor și restructurarea datoriiilor, după caz, și abordarea datoriei externe a țărilor sărace puternic îndatorate, pentru a reduce povara datoriei
	17.5 INVESTIREA IN TARILE CEL MAI PUTIN DEZVOLTATE	Adoptarea și implementarea regimurilor de promovare a investițiilor pentru țările cel mai puțin dezvoltate
	17.6 SCHIMB DE CUNOSTINTE SI COOPERARE PENTRU ACCESUL LA STIINTA, TEHNOLOGIE SI INOVATIE	Consolidarea cooperării regionale și internaționale nord-sud, sud-sud și triumphiulare privind accesul la știință, tehnologie și inovații și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe în condiții agreeate de comun acord, inclusiv printr-o mai bună coordonare între mecanismele existente, în special la nivelul Organizației Națiunilor Unite, și printr-un mecanism global de facilitare a tehnologiei
	17.7 PROMOVAREA TEHNOLOGIILOR SUSTENABILE IN TARILE IN CURS DE DEZVOLTARE	Promovarea dezvoltării, transferului, diseminării și difuzării tehnologiilor prietenoase mediului pentru țările în curs de dezvoltare în condiții favorabile, inclusiv în termeni concesionali și preferențiali, în condiții agreeate de comun acord
	17.8 CONSOLIDAREA CAPACITATILOR IN STIINTA, TEHNOLOGIE SI INOVARE PENTRU	Operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, a mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare pentru țările cele

	TARILE CEL MAI PUTIN DEZVOLTATE	mai puțin dezvoltate, până în 2030 și sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor
	17.9 CRESTEREA CAPACITATII OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILA IN TARILE IN CURS DE DEZVOLTARE	Consolidarea suportului internațional pentru implementarea eficientă și ținută a activităților de consolidare a capacităților în țările în curs de dezvoltare pentru a sprijini planurile naționale în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud și triumghiulară
	17.10 PROMOVAREA UNUI SISTEM DE COMERT UNIVERSAL SUB EGIDA OMC	Promovarea sistemului de comerț multilateral universal, bazat pe reguli, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin încheierea negocierilor în cadrul Agendei de dezvoltare de la Doha
	17.11 CRESTEREA EXPORTURILOR TARILOR IN CURS DE DEZVOLTARE	Creșterea semnificativă a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, în special în vederea dublării cotei exporturilor la nivel mondial pentru țările cel mai puțin dezvoltate până în 2030
	17.12 ELIMINAREA BARIERELOR COMERCIALE PENTRU STATELE CEL MAI PUTIN DEZVOLTATE	Implementarea în timp util a accesului pe piață fără taxe vamale și fără cote pe o bază durabilă pentru toate țările cel mai puțin dezvoltate, în concordanță cu deciziile Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin asigurarea că normele preferențiale de origine aplicabile importurilor din țările cele mai puțin dezvoltate sunt transparente și simple, și contribuie la facilitarea accesului la piață
	17.13 CRESTEREA STABILITATII MACROECONOMICE GLOBALE	Sporirea stabilității macroeconomice globale, inclusiv prin coordonarea politicilor și coerența politicilor
	17.14 SPORIREA COERENTEI POLITICILOR PENTRU DEZVOLTARE SUSTENABILA	Sporirea coerenței politicilor pentru dezvoltare durabilă
	17.15 RESPECTAREA AUTORITATII NATIONALE IN IMPLEMENTAREA POLITICILOR PENTRU OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILA	Respectarea spațiului de politici și a autorității fiecărei țări în a stabili și implementa politici de eradicare a sărăciei și dezvoltare durabilă
	17.16 SPORIREA	Sporirea parteneriatului global pentru

		PARTENERIATULUI GLOBAL PENTRU DEZVOLTARE SUSTENABILA	dezvoltare durabilă, complementat de parteneriate cu multiple părți interesate care mobilizează și distribuie cunoștințele, expertiza, tehnologiile și resursele financiare, pentru a sprijini realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în toate țările, în special în țările în curs de dezvoltare
		17.17 INCURAJAREA PARTENERIATELOR EFICIENTE	Încurajarea și promovarea parteneriatelor publice, publice-private și cu societatea civilă eficiente, în baza experienței și strategiilor de resurse ale parteneriatelor
		17.18 SPORIRIEA DISPONIBILITĂȚII DATELOR CALITATIVE	Până în 2030, sporirea suportului de consolidare a capacităților pentru țările în curs de dezvoltare, inclusiv pentru țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare, pentru a crește în mod semnificativ disponibilitatea datelor calitative, în timp util și fiabile, desegregate după venit, sex, vârstă, rasă, etnie, statut migrațional, dizabilități, localizare geografică și alte caracteristici relevante în contexte naționale
		17.19 CONTINUAREA MASURATORILOR PROGRESULUI PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILA	Până în 2030, dezvoltarea, în baza inițiativelor existente, a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care completează produsul intern brut, și oferă suport pentru dezvoltarea capacităților statistice în țările în curs de dezvoltare

10. Alocarea financiară

Oricât de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp - de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului.

Cheltuielile pe care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O primă distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului. Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze. În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse imobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit ca planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 6 ani nu se poate exprima exact.

Repartizarea veniturilor arată gradul mare de dependență față de bugetul de stat și necesitatea alocării unor sume care să permită macar asigurarea unui buget minim de funcționare.

11. Parteneriatul în cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală

11.1 Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile)

Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile) sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, care sunt desemnați dintr-un teritoriu rural omogen, care îndeplinesc o serie de cerințe privind componența, teritoriul acoperit și care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului.

Prin crearea acestor Grupuri de Acțiune Locală se dorește să se ajute la dezvoltarea durabilă a comunităților locale și:

- a) să sprijine construcția instituțională la nivel local;*
- b) să asigure resursele umane, financiare și tehnice pentru susținerea activității Grupurilor de Acțiune Locală;*
- c) să instruiască personalul Grupurilor de Acțiune Locală în vederea elaborării și implementării strategiilor de dezvoltare locală;*
- d) Animarea teritoriului.*

11.2 Parteneriatul comunei Teaca în cadrul Asociației Grupul de Acțiune Locală Progres Transilvan

Teritoriul LEADER al comunelor Budești, Miceștii de Cîmpie, Milaș, Sinmihaiu de Cîmpie, Silivașu de Cîmpie, **Teaca** și Galații Bistriței este situat în partea de sud a județului Bistrița-Năsăud, în Câmpia Transilvaniei, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată prin asocierea autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km², reprezentând 14,3% din teritoriul României. Regiunea Nord-Vest se situează astfel pe locul 4 la nivel național în privința suprafeței, respectiv pe locul 29 între cele 273 regiuni ale UE.

Teritoriul acoperit de parteneriat este compus din 7 comune, are o suprafață totală de 452,18 km², o populație stabilă conform Recensământului populației și locuințelor 2011 de 14.228 locuitori și o densitate medie de 31,46 loc/km². Teritoriul are în componența 34 de localități.

Vecinătăți administrative.

Teritoriul GAL are în imediata sa vecinătate orașele Bistrița (județul Bistrița-Năsăud), Cluj-Napoca (județul Cluj) și Reghin (județul Mureș), poziția sa având un rol deosebit în dezvoltarea economică, socială și culturală a zonei.

Cele 3 orașe reprezintă poli de interes și de desfacere pentru produsele din zonă. În partea de Nord, Nord-Est și Nord-Vest teritoriul se învecinează cu comunele Chiochiș, Matei, Lechința, Șieu-Măgheruș, Mărișelu, Șieu, Șieuț din județul Bistrița-Năsăud, în partea de Vest se învecinează cu județul Cluj, iar în partea de Sud și Sud-Vest cu județul Mureș. Teritoriul este străbătut de 2 drumuri naționale: DN15A(E58) ce leagă orașul Reghin de Bistrița și traversează județul prin comunele Teaca și Galații Bistriței și DN16 care leagă orașele Cluj-Napoca și Reghin și trece prin comuna Silivașu de Cîmpie și drumurile județene: DJ151 care leagă în teritoriu comunele Sinmihaiu de Cîmpie și Budești, DJ162 care leagă comunele Sinmihaiu de Cîmpie, Miceștii de Cîmpie și Silivașu de Cîmpie, DJ173 care leagă comunele: Teaca și Milaș. De asemenea, este străbătut de calea ferată Luduș – Măgheruș – Bistrița.

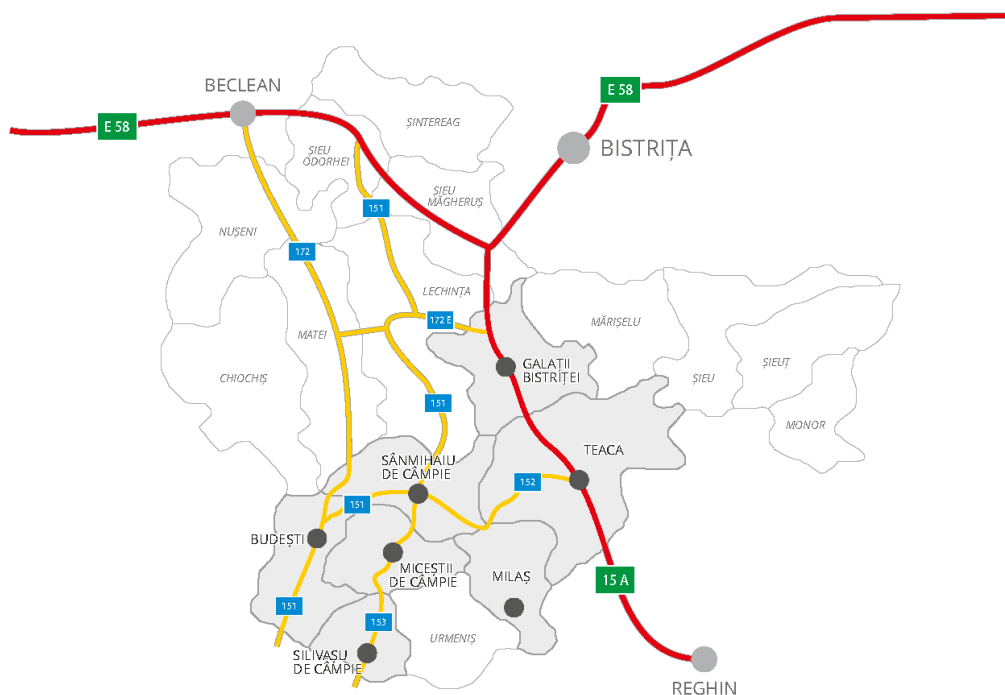

Fig.40

Obiectivele specifice ale părteneriatului sunt :

OBIECTIV SPECIFIC 1 – SPRIJINIREA SECTORULUI AGRICOL	Prioritate specifică 1 – Creșterea durabilității exploatațiilor și a competitivității ramurilor agricole specifice teritoriului	Domeniul de intervenție specific 1 – Creșterea veniturilor și orientarea spre piață prin restructurarea și modernizarea exploatațiilor agricole
		Domeniul de intervenție 2A „Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole”.
	Prioritate specifică 2 – Promovarea asocierii în agricultură	Domeniul de intervenție specific 2 – Dezvoltarea exploatațiilor agricole și creșterea competitivității acestora prin întinerirea generațiilor de fermieri
OBIECTIV SPECIFIC 2 – SUSȚINEREA DEZVOLTĂRII COMUNITĂȚILOR		Domeniul de intervenție specific 3 – Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari prin susținerea asocierii acestora
		Domeniul de intervenție 3A - „Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar

RURALE		prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale”.
	Prioritate specifică 3 – Promovarea dezvoltării economice, reducerii sărăciei și îmbunătățirea condițiilor de viață a populației din teritoriu	
	Domeniul de intervenție specific 4 – Încurajarea dezvoltării locale și facilitarea accesului populației la serviciile de bază	Măsura de finanțare M4/6B - „Sprijin pentru dezvoltarea teritoriului și îmbunătățirea serviciilor de bază destinate populației din teritoriul acoperit de GAL”
		Măsura M5/6B - „Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor sociale destinate populației din teritoriul acoperit de GAL”

11.3 Dezvoltarea locală a comunei Teaca

Principalele propuneri pentru proiecte de investiții vizează :

- ✓ domeniul infrastructurii sociale/ educationale/ de drumuri/apa-canal/iluminat public, de divertisment, agreement;
- ✓ modernizarea și reabilitarea de cladiri;
- ✓ realizarea de piete agro-alimentare cat si mici centre de afaceri care sa fie puse de autoritatile publice la dispozitia unor servicii de interes local;
- ✓ investiții în exploatarele agricole/ investiții în activități de producție și servicii non-agricole, activități sociale pentru persoanele defavorizate și minorități.

Aceste acțiuni conduc la o dezvoltare echilibrată și la armonizarea teritoriului, motiv pentru care au avut prioritate în alegerea direcției de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală.

DIRECTII STRATEGICE DE DEZVOLTARE ÎN PERIOADA 2021-2027:

1. *Incluziune socială și îmbunătățirea condițiilor de viață a minorităților și grupurilor vulnerabile.* Măsura propusă contribuie la îmbunătățirea echipării teritoriale cu dotări edilitare în vederea dezvoltării de centre suport copii și tineri, facilitarea incluziunii copiilor și tinerilor din comunități minoritare.

2. *Renovarea satelor si echiparea teritoriului.* Masura va favoriza îmbunătățirea echipării teritoriale cu dotări edilitare, utilități, infrastructuri de acces, îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor, favorizarea dezvoltării economice a teritoriului.
3. *Promovarea patrimoniului material si imaterial.* Masura are rolul de conservarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale, promovarea diversității și rezervarea identităților culturale, promovarea multiculturalismului și protejarea culturii minorităților.
4. *Dezvoltarea sectorului non-agricol si sprijinirea antreprenoriatului.* Prin aceasta masura se va realiza diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a teritoriului, dezvoltarea serviciilor pentru populație și implicit crearea de locuri de muncă.
5. *Promovarea organizării lanțului alimentar,* inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură. Prioritatea înglobează necesitățile locale ale teritoriului nostru:
 - Stimularea procesării în vederea valorificării superioare a produselor agricole
 - Sprijinirea promovării și desfacerii produselor
 - Stimularea asociativității și cooperării și facilitarea lanțurilor scurte
6. *Rețele de producători, branduri si marci locale.* Masura contribuie la sprijinirea producătorilor în vederea certificării calitatii produselor și deschiderea înspre piețe noi.
7. *Valorificarea superioară a produselor si sprijinirea asociativității si cooperării.* Aceasta masura este cea mai inovativă care pe lângă faptul că va crea modele va conduce la creșterea gradului de valorificare a produselor locale, și la o viziune nouă asupra asociativității și cooperării.
8. Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor. Prioritatea înglobează necesitățile locale ale teritoriului nostru:
 - Inițierea și modernizarea exploatareilor agricole
 - Sprijinirea micilor fermieri
 - Stimularea fermierilor pentru o agricultură competitivă și eficientă
9. *„Primul utilaj agricol” – Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici.* Masura va contribui la creșterea performanțelor exploatareilor și dotarea /reînnoirea parcurilor de utilaje și echipamente, în special pentru fermierii mici, ceea ce va face ca proiectele să aibă și un impact bun asupra mediului.

12. Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală în perioada 2021-2027

Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Teaca 2021-2027 se va implementa de către autoritățile locale în urma aprobării documentului de către Consiliul Local Teaca.

Implementarea efectivă a strategiei este condiționată de capacitatea administrației locale de a asigura fondurile locale și de capacitatea acestora de atragere a fondurilor europene necesare pentru susținerea proiectelor propuse.

Acțiunile și proiectele propuse vor ține cont de nevoile de dezvoltare ale comunității și vor respecta documentele cadru de referință de la nivelul regiunii de dezvoltare Nord - Vest.

Etaple cheie ale implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Teaca sunt:

- Adoptarea Strategiei de Dezvoltare prin hotărâre a Consiliului Local;
- Implementarea acțiunilor propuse;
- Monitorizarea strategiei de către grupul de lucru desemnat;
- Evaluarea implementării strategiei prin analiza indicatorilor propuși.

Adoptarea Strategiei de Dezvoltare prin hotărâre a Consiliului Local reprezintă etapa de însușire a documentului de referință ce va sta la baza dezvoltării socio-economice a comunei Teaca în perioada 2021-2027. Documentul este dezbătut în ședința de Consiliul Local și se adoptă de către membrii acestuia.

Implementarea acțiunilor propuse presupune realizarea proiectelor prevăzute în strategie în funcție de resursele financiare existente, finanțările disponibile, prioritatea de dezvoltare a unui domeniu de interes. Această etapă presupune lucrul în echipă și desemnarea unui grup de lucru care să urmărească îndeplinirea acțiunilor propuse a fi realizate în perioada 2021-2027.

Pentru eficientizarea procedurii se va elabora un plan anual de implementare în care se menționează care sunt proiectele ce urmează a fi implementate în anul respectiv, bugetul necesar, sursa de finanțare și responsabilii cu derularea acțiunii.

Evaluarea implementării strategiei constă în analiza indicatorilor de realizare propuși în documentul de referință. Se recomandă ca evaluarea să fie realizată anual, prin întocmirea unui raport de evaluare în care se menționează concret care au fost indicatorii obținuți pentru anul respectiv aferenți unei acțiuni.

BIBLIOGRAFIE:

- Ghid metodologic de elaborare a unei strategii de dezvoltare locală - proiectului StrategVest- rezultatele proiectului “Strategii locale pentru oportunități globale și pentru un viitor european al comunităților locale din Vestul României: întărirea capacității de

elaborare și implementare a strategiilor de dezvoltare socio-economică la nivel local în Regiunea Vest”.

- Planul pentru dezvoltarea regională a regiunii vest - 2021-2027.
- Ghid pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din APL-2018.
- Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării durabile – economic, social și de mediu.
- „Obiectivele Europa 2030”, www.ec.europa.eu
- „Strategia Europa 2030” .
- Performanța UE în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD).
- Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018, a fost elaborată sub directă coordonare a Departamentului pentru dezvoltare durabilă, cu aportul Comitetului de redactare, Secretariatului general al guvernului, ministerelor și altor instituții publice centrale, autorităților locale, agențiilor de dezvoltare regională, forurilor academice și universitare, institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, asociațiilor patronale și sindicatelor, sectorului privat, organizațiilor neguvernamentale și altor formațiuni ale societății civile și a cetățenilor interesați.
- „Recensământul Populației și al Locuințelor” din 2011, Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
- „Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013 – 2020 - 2030” ;
- Strategia Regională pentru dezvoltarea durabilă a regiunii Nord-Vest – 2021-2027;
- OUG nr. 88/2020 din 27 mai 2020 privind instituirea unor măsuri, precum și acordarea unui sprijin financiar pentru pregătirea portofoliului de proiecte în domenii strategice considerate prioritare pentru perioada de programare 2021 - 2027, destinat finanțării prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014 - 2020 (POAT 2014 - 2020) și Programul Operațional Infrastructură Mare 2014 - 2020 (POIM)
- Manual de simplificări. 80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027;
- Informații de pe site-ul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice: www.mdrt.ro
- Informații de pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale : www.madr.ro
- Enciclopedia liberă Wikipedia;
- Monografia județului Bistrița-Năsăud:
- Raport de activitate al Casei de Asigurări de Sănătate Bistrița-Năsăud.
- <http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>
- <https://www.nord-vest.ro/>

Eficacitatea acțiunilor puse în practică prin Strategia de Dezvoltare Locală este strâns legată de accesibilitatea potențialilor beneficiari la informațiile și oportunitățile oferite de programe operaționale.

Consiliul Local va avea grijă să furnizeze asistență tehnică pentru punerea în practică a măsurilor necesare îmbunătățirii legăturilor cu participanții din teritoriu (și anume cei economici și sociali, autoritățile locale și alte organizații competente interesate) și să informeze opinia publică despre rezultatele obținute în urma intervențiilor prevăzute de Strategia de Dezvoltare Locală 2021 – 2027 a Comunei Teaca.

STRATEGIA

DE DEZVOLTARE DURABILĂ

2021-2027

Comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud

